

DONEGAL OUTDOOR RECREATION STRATEGY

2023–2029

Riailas
na hÉireann
Government
of Ireland

Tionscadal Éireann
Project Ireland
2040

Ár dToghcháí
Tuaithe
Our Rural
Future

The European Agricultural Fund
for Rural Development.
Europe investing in rural areas

**Comhairle Contae
Dhún na nGall**
Donegal County Council

LCDC
Lárcheangas tuaithe comhcheangailte
Local Community Development Committee

DONEGAL
IT'S IN OUR DNA

Supporting our communities
**DONEGAL
LOCAL
DEVELOPMENT
CLG.**

Contents

	Foreword	2
<hr/>		
01	Introduction	3
<hr/>		
02	Outdoor Recreation Defined	5
<hr/>		
03	The Importance of an Outdoor Recreation Strategy	7
<hr/>		
04	Strategic Context	9
<hr/>		
05	Process of Developing the Donegal Outdoor Recreation Strategy	15
<hr/>		
06	Current Position	17
<hr/>		
07	Vision, Mission and Strategy Themes	21
<hr/>		
08	Key Themes	23
<hr/>		
09	Action Plan	43
<hr/>		

Foreword

Councillor Liam Blaney
An Cathaoirleach,
Donegal County Council

The Donegal landscapes and waterscapes accommodate a host of outdoor recreation activities suitable for a wide range of users, the sustainable development of which will be informed by the Donegal Outdoor Recreation Strategy 2023-2029 and on to 2040, seeking to guide, nurture and sustain a diverse, natural authentic outdoors for all.

Our Place here is distinctive and unique - synonymous with the identity of County Donegal and informed by a myriad of factors including geology, the marine, land/water cover, natural, built and cultural heritage that together combine to define our character and our outdoor environment.

Our outdoor environment offers an endless, changing and unique immersive experience, that informs the fabric of the place and the communities who live here. More and more people are enjoying this rich and diverse outdoor environment from surfing and sailing to walking and cycling, in part as people become more aware of the need for physical activity to promote health and mental wellbeing. The number and variety of outdoor recreation activities is increasing. Easily accessible and well- developed recreation infrastructure is important in supporting the social fabric of society, similarly recreation facilities are a key component in supporting the tourism sector with many developments bringing much needed economic activity into the County. This Strategy will seek to guide the sustainable development of Donegal as a diverse, natural authentic outdoors for all.

John G. McLaughlin
Chief Executive,
Donegal County Council

During the preparation of this Strategy, extensive consultation took place with a wide range of stakeholders including landowners, land managers, Elected Members, Council Officers, representatives of Governing bodies of Sport, most specifically the Donegal Sports Partnership, Development Agencies, State Agencies, the community and the public. I want to thank everyone for engaging so positively in the process and I look forward to seeing the partnerships that have already developed through the Strategy's preparation, strengthen in the future. Already, a number of actions identified in the Strategy are being delivered upon on a cross sectoral basis; with Donegal County Council currently inviting applications for the post of a Biodiversity Officer and progressing a Community Trails Plan for the Donegal Municipal District, supported by our elected members. Working across agency and delivering on the objectives of Healthy Ireland with our Healthy Ireland Coordinators and Slaintecare colleagues, Health Checks are developing in our rural towns and villages. The Health Checks consider accessibility and connectivity, identify paths and trails facilitating door-stop walking and have been done with colleagues on a cross-directorate and cross sectoral basis.

This helps align funding, link communities and provides a joined up and cost-effective approach to path development across the County. We are just at the start of this journey, managing our outdoor environment, considering most particularly climate resilience, and I very much look forward to further sustained and meaningful engagement, as endorsed through the National Outdoor Recreation Strategy, with our partners the Donegal Sports Partnership and yourselves in guiding, nurturing and sustaining outdoor recreation in Donegal up to 2029 and beyond.

Councillor Niamh Kennedy
Chairperson of Donegal Local
Community Development Committee

Donegal Local Development CLG. on behalf of the Donegal Local Community Development Committee/ Local Action Group coordinate, manage and oversee the implementation of local and community development programme across the County including driving the delivery of the first Donegal Outdoor Recreation Strategy 2023-2029. Our Committee is made up of public and private sector members, including local authority members and officials, State agencies, private sector and local and community development representatives. Although our jobs and related responsibilities/roles differ in one way or another, the complexities and range of challenges we face in doing our work, the sharing of experiences we enjoy through our work in the LCDC/LAG, most recently in developing the Outdoor Recreation Strategy, provides for a greater understanding and appreciation of the value of, partnership, collaboration and working together- the value of which is borne out in the actions as identified in the Donegal Outdoor Recreation Strategy. The importance of outdoor recreation in improving the health and well-being of our County's residents, in building stronger, more cohesive and inclusive communities across our County and in generating economic growth for our County through activity tourism, is also further recognised as a key priority informing the wider sustainable development of the County as is evidenced in the emerging Local Economic and Community Plan, the County Development Plan and the Donegal Tourism Strategy.

01

Introduction

Introduction

County Donegal, located in the northwest of Ireland provides a wealth of opportunities to participate in and enjoy outdoor recreation activities.

Predominantly rural in character, Donegal covers an area of 4,801 square km², and is the fourth-largest County in Ireland. It is nationally recognised for its rugged diverse landscape and extensive indented coastline (c.1,132km). The coast together with an abundance of mountains, hills, forests, loughs, rivers, blanket bogs, beaches and islands provides a range of rich recreational opportunities for both local communities and visitors alike.

This precious environment is informed by a unique and distinctive cultural heritage. The Donegal Gaeltacht, including the island community, is the largest Irish speaking community in Ireland and occupies almost a third of the County. It constitutes a significant natural resource for recreational opportunities.

Donegal is home to the Sliabh Liag cliffs located in the south of the County, among the highest sea cliffs in Europe, Ireland's highest sea arch, Pollet Arch in Fanad, Ireland's most northerly point, Malin Head, and Glenveagh National Park, which is one of only six National Parks in Ireland.

Donegal's resource value and high-quality environment is reflected in the significant number of environmental designations across the County (approximately 30% of the County is designated) including, Natural Heritage Areas, National Park, Ramsar sites, Nature Reserves, Geological Heritage Sites and

Special Protected Areas and Special Areas of Conservation. In addition, and at the time of writing (2022) Donegal has 12 designated blue flag beaches and 2 blue flag marinas, together with 4 green coasts, an award made by the Foundation for Environmental Education and operated by An Taisce.

The landscapes and waterscapes of County Donegal currently present rich opportunities to explore and engage with the outdoors, and there is a now an evolving recognition and greater understanding that the resource base which provides these opportunities is finite and therefore an informed and balanced approach is required to ensure that the very resource which provides the opportunities for recreation and enjoyment, is protected and managed appropriately.

This is Donegal's first Outdoor Recreation Strategy. It will ensure outdoor recreation in Donegal is developed and managed in an environmentally sustainable and responsible manner, facilitating a greater awareness and understanding of the County's natural, built and cultural heritage, whilst nurturing and supporting its communities in realising the potential of The Place for the greater good of its people, visitors and the economy.

In the preparation of this Strategy, cognisance has been given to the wider external environment and emerging trends in outdoor recreation across Ireland and in the UK, to

ensure recommendations are future proofed across the lifetime of the Strategy. These major trends include;

- More people are enjoying the outdoors than ever before
- Soft activities such as walking and cycling continue to be the most popular but there is a notable rise in new activities such as open water swimming and Stand Up Paddleboarding (SUP)
- People are interested in participating in a range of outdoor recreation activities e.g walking, cycling, adventure play
- Multi-generational participation in the outdoors has increased
- People's lives are busier but more flexible, with users wanting opportunities 'closer to home' to participate with friends and family

- There is an emerging awareness/ understanding of the importance and value of sustainability
- Fully digital consumers are more demanding in terms of information as social media growth continues.

An evidence-based approach, aligned with national policy has shaped the preparation and subsequent detail of this Strategy, to ensure the future prosperity and wellbeing of the County and its citizens, and in welcoming visitors to enjoy the rich diversity of outdoor recreation opportunities the County has to offer.

The Strategy's Vision covers the period up to 2040, with the Action Plan covering the period up to 2029.

02

Outdoor Recreation
Defined

Outdoor Recreation Defined

Within the context of this Strategy, outdoor recreation is defined as ‘physical activities that take place in the natural environment’.

The definition includes land, water and air-based activities, and ‘passive enjoyment of the outdoors’ which straddles all three activity columns. (Table.1). The definition does not include activities that take place outdoors on confined courses or pitches e.g., golf, football, show jumping or motorised activities e.g., quads/scramblers, except for motorised mobility aids. It aligns with the definition in the National Outdoor Recreation Strategy for Ireland (2023–2027).

Outdoor recreation activities:

- are usually undertaken by people in their leisure time - however this can include organized activity through clubs /groups (e.g coastal rowing club, guided walking group)
- involve physical human power/effort – however this can sometimes involve equipment (e.g surfboard, canoe, bike, boat, ropes), or passive enjoyment of the natural environment
- require access to green and/or blue spaces in rural or urban environments
- are not primarily focused on competitive outcomes
- sometimes use purpose-built facilities in the natural environment to facilitate participation (e.g construction of walking, mountain biking and horse-riding trails, development of canoe steps)

Land-Based

- Walking
- Hill walking/hiking
- Leisure cycling
- Mountain biking
- Horse riding
- Trail/Off-road running
- Orienteering
- Bouldering, scrambling, rock climbing, mountaineering
- Caving
- Adventure Play

Water-Based

- Paddle sports -includes canoeing, kayaking and Stand Up Paddleboarding (SUP)
- Rowing
- Wild swimming
- Surfing
- Coasteering
- Wind surfing/kite surfing
- Sailing
- Diving
- Angling

Air-Based

- Para gliding
- Hang gliding

Passive enjoyment of the outdoors

Table 1 – Outdoor Recreation activities covered within the Strategy

03

The Importance of an Outdoor Recreation Strategy

The Importance of an Outdoor Recreation Strategy

The importance of outdoor recreation as a key asset in improving the nation's health and well-being, building stronger, more cohesive and inclusive communities, and generating economic growth through activity tourism, continues to be recognised, most recently reflected in national policy.

The number of people participating in outdoor recreation in Donegal and across Ireland has increased significantly, by many factors, including the Covid-19 pandemic along with an increased awareness and appreciation of our positive mental and physical wellbeing.

Numerous academic studies have considered the positive outcomes for individuals and communities of participating in outdoor recreation. Over 3,500 of these studies were reviewed and collated into one document,¹ and summarised on the right:

Because of the identified benefits listed, outdoor recreation is widely recognised as an integral element in delivering on several of government's wider national policies and strategies as referenced in the next section.

¹ Benefits of Outdoor Sport for Society <http://outdoorsportsbenefits.eu/resources/> (European Network of Outdoor Sports, 2018)

Benefits of Outdoor Recreation

Mental health and wellbeing

- General mental health status
- Quality of life and overall wellbeing
- Combating mental illnesses and disease
- Positive affective states
- Reducing negative affective states
- Control and coping
- Self-development
- Positive experiences
- Active and happy ageing

Physical health

- General physical health and related factors
- Combating diseases like stroke, heart attack and cancer
- Low injury rates and extended life expectancy
- Healthy ageing
- Subjective health perception
- Sun exposure effectiveness

Active citizenship

- Community benefits
- Integration and inclusion
- Volunteering
- Bonding Capital

Education and life-long learning

- (Intra) personal development
- Interpersonal development
- Educational motivation and achievements
- Cognitive aspects to improve learning
- Environmental awareness and behaviour

Crime reduction and anti-social behaviour

- Increase of prosocial behaviour
- Prevention and reduction of crime

Additional benefits

- Lifetime physical activity
- Accessibility
- Cognitive functioning
- Other multiple effects

Table 2 - Summary of Outdoor Recreation Benefits

04

Strategic Context

Strategic Context | National Strategies

The importance of outdoor recreation is acknowledged and recognised as a key mechanism in delivering on elements of several Government strategies, plans and policies including:

Project Ireland 2040
Programme for Government-Our Shared Future
Our Rural Future – Rural Development Policy (2021-2025)
National Outdoor Recreation Strategy (2023-2027)
The Healthy Ireland, A Framework for Improved Health and Wellbeing (2013-2025)
Climate Action Plan (2023)
Sport Ireland Policy on Sport and Physical Activity in the Outdoors (2020)
Get Ireland Active! National Physical Activity Plan for Ireland (2016, reviewed in 2020)
National Disability Inclusion Strategy (2017-2021)
Tourism Recovery Plan (2020-2023)
Tourism Development and Innovation Strategy (2016-2022)

4.1 Project Ireland 2040

Project Ireland 2040 is the government's long-term overarching strategy to make Ireland a better place for all its people. The National Planning Framework (NPF) and the National Development Plan (NDP) combine and form the two pillars of Project Ireland 2040 and set out a shared vision for coordinated planning and investment across the island of Ireland. Project Ireland 2040, through the NPF is underpinned by a shared set of 10 goals or National Strategic Outcomes (NSOs) for every community across the country. These are the tools the NPF will use to deliver on its goals and include most specifically in relation to the development of the Donegal Outdoor Recreation Strategy NSO 3 - Strengthened Rural Economies and Communities and NSO7 - Enhanced Amenities and Heritage. The Framework recognises the key role rural areas play in defining Ireland's identity, in driving its economy and high-quality environment, with an understanding that requisite investment is required to maintain and support amenities in rural areas, such as national parks and forest parks, activity-based tourism and trails such as greenways and blueways, either linked to or born from our built, cultural and natural heritage. Furthermore the NPF recognises and values the inextricable link in rural areas, between agriculture and tourism, where agriculture creates and maintains the landscapes upon

which tourism trades, acknowledging the maintenance of access to these landscapes and the creation of new access is dependent on maintaining good links with landowners and the agricultural sector.

4.2 Programme for Government - Our Shared Future

The focus of the Programme for Government (June 2020) is to improve the wellbeing of the Irish people and society with the immediate challenge to recover and rebuild in the aftermath of the Covid-19 pandemic. It acknowledges the contribution tourism brings in reaching its vision and outlines a commitment to develop and strengthen Ireland's image as an 'outdoor activity holiday destination' to the domestic and international markets. Key actions related to outdoor recreation reference the development of a new National Outdoor Recreation Strategy, supported by increased investment in trails, greenways, blueways, cycleways, angling and associated rural recreational amenities thereby capitalising on an increased demand for adventure tourism, thus bringing increased economic benefits to rural towns and villages.

Strategic Context | National Strategies

4.3 Our Rural Future, the Rural Development Policy (2021-2025)

Our Rural Future, the Rural Development Policy 2021-2025, seeks to create a vibrant and sustainable rural Ireland, transforming the quality of life and opportunities for people living in rural areas and commits to publish Ireland's first ever National Outdoor Recreation Strategy, backed up by increased investment in trails, greenways, cycleways, blueways and other amenities, capitalizing on the increased demand for outdoor pursuits post Covid-19. It acknowledges that outdoor

recreation plays a key role in achieving the ambition for rural Ireland to be a destination of choice for outdoor activities and adventure tourism and provides opportunities for employment growth in rural areas associated with activity tourism. It also recognises the community and wellbeing benefits of outdoor recreation through the development of green spaces and recreational amenities that encourages community enjoyment and more vibrant communities, as well as supporting healthy, active lifestyles in local communities.

4.4 The National Outdoor Recreation Strategy (2023-2027)

The National Outdoor Recreation Strategy 2023-2027 is a cross Government stakeholder-led strategy, which was developed in collaboration with Comhairle na Tuaithe. Embracing Ireland's Outdoors sets out a vision, mission and actions to lead, guide and facilitate the sustainable development and management of the outdoor recreation sector for the next five years and involved significant stakeholder and public engagement. Given that the natural environment is the setting for outdoor recreation, protection of the environment is central to the strategy, with a focus on minimising recreational pressure on sensitive habitats and species

The strategic objectives are:

- **Leadership:** To create a more coordinated, cohesive approach at national and county level to ensure best use of our resources.
- **Environment:** To protect the environment through better planning and development of outdoor recreation, in keeping with best practice management of landscape and habitats.
- **Awareness:** To create awareness of our outdoor opportunities and how to enjoy them responsibly.
- **Opportunities:** To increase and support the number of people active in the

outdoors, especially young people and under-represented groups.

- **Access:** To protect and improve access to the outdoors for the benefit of all.
- **Expertise:** To improve the knowledge, skills and expertise of stakeholders and partners.

4.5 The Healthy Ireland, A Framework for Improved Health and Wellbeing (2013-2025)

- Healthy Ireland is a government framework for action to improve the health and wellbeing of our country. It defines a clear vision, with four central goals. It sets out a broad framework of actions that will be undertaken by Government Departments, local authorities, statutory agencies, community and voluntary groups, businesses, families and individuals to improve health and wellbeing and reduce the risks posed to future generations.
- The Healthy Ireland Framework 2019-2025 is a roadmap for building a healthier Ireland. It is based around four key goals to increase the proportion of people who are healthy at all stages of life, to reduce health inequalities, to protect the public from threats to health and wellbeing and to create an environment where every individual and sector of society can play their part in achieving a healthy Ireland.

Strategic Context | National Strategies

4.6 Climate Action Plan (2023)

- The Climate Action Plan 2023 sets out how Ireland is putting climate solutions at the centre of its social and economic development. At its heart, the Plan is about realising the opportunities that a clean, sustainable environment, economy and society will offer, in a way that is fair for everyone.
- It builds on the Climate Action Plan 2021 that highlighted the importance of outdoor recreation as a vehicle in increasing nature connectedness and promoting pro-environmental behaviours and as a solution to reducing transport emissions through the development of walking and cycling infrastructure with the consequent benefits of improving people's health.
- The Plan also advocates the need to return existing peatlands to more natural conditions to deliver a range of climate benefits through reduced carbon emissions, long-term carbon storage, increased carbon sequestration, and enhanced resilience to the locked-in impacts of climate change. Work is already underway to restore the damaged areas of peat on the lower slopes of Errigal mountain, that have suffered from increased use of the mountain from walkers.

4.7 Sport Ireland Policy on Sport and Physical Activity in the Outdoors (2020)

Sport Ireland's Policy on Sport and Physical Activity in the Outdoors (2020) has a vision to create opportunities for everyone to participate in and enjoy sport and physical activity in the outdoors. The goals of the policy are built around four targets including Target Area 3 - 'supporting infrastructure development' and Target Area 4 - 'creating opportunities'. Under Target Area 3, two of Sport Ireland's policy goals include,

- supporting the strategic development of quality outdoor infrastructure in rural and urban settings to enable increased participation in sport and physical activity
- continuing to support the development of recreational trails in Ireland by promoting quality criteria and best practice and maintaining a National Trails Register.

Under Target Area 4 one of its policy goals is to

- 'activate and promote existing and new outdoor recreation infrastructure in the State including trails, greenways, parks, forest recreation sites, mountain bike trails and blueways.

4.8 Get Ireland Active! National Physical Activity Plan for Ireland (2016, reviewed 2020)

The National Physical Activity Plan seeks to increase population levels of physical activity which would lead to health, economic and social benefits. It contains the following two actions:

- prioritise the planning and development of walking and cycling and general recreational /physical activity infrastructure
- develop and promote walking and cycling strategies in each Local Authority area.

Strategic Context | National Strategies

4.9 National Disability Inclusion Strategy (2017-2021)

The National Disability Inclusion Strategy is a co-ordinated and planned approach, across Government Departments to promote greater inclusion by people with disabilities in Irish Society. Section 8 'Transport and Accessible Places' of the Strategy seeks to develop access to outdoor recreation facilities especially footpaths and trails, and Section 6 'Person-Centred Disability Services' seeks to ensure that leisure facilities are based on universal design principles and that disability awareness and competence is fostered in sporting organisations.

4.10 Tourism Recovery Plan (2020-2023)

The Tourism Recovery Taskforce (TRT) established in May 2020, developed a recovery plan for the tourism industry in recognition of the impact COVID 19 has had on the sector. One of the key actions of the TRT is 'Increasing Investment in Tourism Product' which identifies Ireland's built and natural heritage as the bedrock upon which Irish tourism has been developed and acknowledging investment is required, while seeking a more creative innovative approach to developing the product offering. Additional investment will be required in product development including in outdoor activities and enabling access and better use

of Ireland's vast open spaces, thus enhancing Ireland's position as a green, clean and sustainable destination.

4.11 Tourism Development & Innovation (2016-2022)

Fáilte Ireland's Tourism Development and Innovation: A Strategy for Investment 2016-2022, includes ambitions to increase the economic contribution of tourism across local communities including a number that relate to engaging with the outdoors e.g 'access to the landscape'. Fáilte Ireland is committed to supporting, directly or indirectly, projects which sustainably create or improve access to, or enhance the visitor experience of the brand

propositions including the Wild Atlantic Way such as the development or enhancement of outdoor amenity infrastructure such as pathways to improve accessibility and manage erosion, wildlife viewing points, coastal paths etc. Alongside this investment, Fáilte Ireland will encourage Local Authorities and project promoters to adopt international best practice in providing sustainable and sensitive access to the landscape and the coast.

The Donegal Outdoor Recreation Strategy will seek to deliver on and align with the policy reference and national strategies as cited above.

Strategic Context | Donegal County Council Strategies

The Donegal Outdoor Recreation Strategy will align with and seek to deliver on the objectives of the County Donegal Development Plan 2018-2024 (under review), The Local Economic and Community Plan - 2016-2022 (under review) and the emerging Tourism Strategy for Donegal (2023-2027).

4.12 County Development Plan (2018-2024)

The County Development Plan sets out an ambitious vision for the future growth and development of the County from 2018-2024. Key objectives and Council policies within the Plan that relate to outdoor recreation are included within the chapters on infrastructure, natural heritage, tourism and the marine resource and coastal management, and include;

- encouraging and facilitating joined up long-distance walking and cycling routes for recreation as alternatives to the car, particularly in rural areas, between settlements
- supporting and facilitating the maintenance, enhancement and expansion of the National Cycle Network
- safeguarding the scenic context, cultural landscape significance, and recreational and environmental amenities of the County's coastline from inappropriate development
- consideration of development proposals for resource related/activity-based tourism product developments (e.g. developments related to walking, cycling, horse riding, fishing/angling, water sports, outdoor pursuits, craft/cultural centres etc) throughout the County except within Areas of Especially High Scenic Amenity

- facilitating the development of new and the upgrading of existing marine access infrastructure including piers, harbours, berthing facilities and slipways
- facilitating the appropriate development of angling facilities throughout the County
- facilitating development proposals that enhance access to and provide for the sustainable development of the Islands.

4.13 Local Economic and Community Plan (2016-2022)

The County Donegal Local Economic & Community Plan 2016-2022 aims to promote economic development and community development in the County. The Vision of the Plan is 'to connect Donegal's people and places, harness its economic opportunities and to achieve strong, healthy, inclusive and

sustainable communities.' The Plan's 7 priority goals all have relevance to the Outdoor Recreation Strategy namely;

- to develop Donegal as a connected place
- to harness Donegal's natural and human capital
- to value, sustain and develop Donegal's culture and creative resource
- to promote sustainable, inclusive and healthy communities
- to develop Donegal as a lead region for learning, research and innovation.
- to develop the 'Donegal' Brand
- to promote entrepreneurship, investment and enterprise

The role of outdoor recreation is an integral element of the emerging Tourism Strategy for Donegal (2023-2027).

05

Process of
Developing the
Donegal Outdoor
Recreation Strategy

Process of Developing the Donegal Outdoor Recreation Strategy

Over the past number of years, there has been a heightened awareness and understanding both internally within Donegal County Council (DCC) and among the other key players across the County responsible for outdoor recreation, that a collaborative approach was needed to guide future decision making related to outdoor recreation, given the increasing and diverse, albeit interlinked body of work everyone was doing.

To inform the delivery of this Strategy and ensure an informed and collaborative process ensued, a Steering Group comprising representatives of DCC and the Rural Recreation Officer (RRO) of Donegal Local Development Company (DLDC) was established to share knowledge, information, provide advice to the project team throughout, and guide the direction of the Strategy.

A Stakeholder Group was established soon after which provided a source of information for the audit, contributed to the formulation of the Strategy's vision, mission and themes and agreed the Strategy's recommendations and associated lead delivery agencies, as outlined in the Action Plan.

Stakeholders included representatives of the following sectors - tourism, environment, participation, accessibility, farming, education, health and youth as well as the Local Development Companies and all relevant state agencies.

To inform the development of the Strategy, a comprehensive audit was undertaken comprising;

- an overview of the landscape in which Donegal's outdoor recreation sits including landownership, access, environmental profile and designations
- an assessment of the current provision of all activities which take place across Donegal as defined in Table 1 including site location for each activity (with associated facilities and infrastructure, where applicable) and where relevant, clubs associated with the activity and activity providers offering the activity. This information was mapped using GIS.

- an overview of existing, ongoing, and potential opportunities for outdoor recreation development at a Municipal District level, given the size of the Donegal.

Detailed information on the audit is available in a separate Audit Report which accompanies this Strategy.

A key component of the Strategy process also included undertaking a comprehensive consultation programme. This included;

- 1-1 consultation with all members of the Steering Group and Stakeholder Group
- 1-1 consultation with the National Governing Bodies of all outdoor recreation activities listed within Table 1

- staff across directorates within DCC and the Public Participation Network (PPN), more specifically the Environmental Pillar.
- on-line consultation workshops with elected members.
- on-line consultation workshops with members of the public which were hosted per Municipal District.
- a public on-line questionnaire to which 457 responses were received

Site visits to key recreational sites were also made during the Strategy process to allow familiarisation and to validate consultation responses.

06

Current
Position

Current Position

Given the geographical size of Donegal, the current position of outdoor recreation has been recorded as challenges and opportunities for each of the individual five Municipal Districts (MDs) as well as a combined analysis for the whole County.

An analysis of the current position of each MD, together with opportunities for each forms part of the accompanying Audit Report to this Strategy.

Table 3 details the current position for the County as a whole and summarises the feedback obtained through the extensive consultation process.

The focus is to take full advantage of the challenges identified and to effectively counter those with actions, to lead and manage the development of outdoor recreation that involves a collaborative approach by all agencies involved.

Challenges	
There is no one stop shop or dedicated person within Donegal to go to for advice, guidance, information on all things related to outdoor recreation	There is limited horse-riding provision across the County, no public bridle paths.
Currently there is limited partnership and collaborative working across the outdoor recreation industry per se e.g. landowners/managers (both State and private), DCC, Development Companies, community groups, activity providers, service providers, participation programme providers	Some recreation sites require considered access, directional signage to the site, trailhead information, waymarking and interpretation
A community focussed bottom-up approach would address issues with regards to outdoor recreation development between landowners and managers	Visitor services' provision e.g. toilets, changing facilities, catering services and below users' expectations in key recreation sites
Further clarity is required around the roles and responsibilities of those involved in outdoor recreation on the ground on a day-to-day basis e.g. RRO, DCC Outdoor Recreation Officer, new Island RRO, Officers in DCC who complete Outdoor Recreation Infrastructure Scheme (ORIS) funding applications	There is limited accommodation provision for recreational users e.g. hostels, campsites, glamping, pods, and Aire-de-service
There is no Biodiversity Officer in Donegal/DCC	Further detail is required to inform a co-ordinated ongoing rolling management and maintenance programme for walking trails and outdoor recreation sites
The Islands are becoming increasingly more popular creating visitor management issues and concerns over damage to the island's biodiversity and habitats	Detailed information is required by specific user groups with regard to accessibility.
Some 'honey pot' sites both on the coast and inland are suffering from an array of visitor management issues e.g. traffic congestion, litter, human waste issues, campfires, wild camping, dog worrying.	Funding opportunities are limited to deliver outreach participation programmes for underrepresented groups

Table 3 – Challenges and Opportunities

Challenges

Several key outdoor recreation sites have exceeded their 'ecological carrying capacity', manifested as trail erosion resulting from a combination of high user numbers and lack of on-going maintenance and environmental monitoring.	There is no formal networking of activity operators across the County
There is an urgent need for targeted path development training, most especially in landscapes of a special or sensitive character.	Increased insurance costs poses significant challenges causing a loss of activity providers loss of activity providers across the County
There is limited coordinated data on user numbers across the County	Formal regulation of the activity provider sector requires further consideration across the country.
There is no formal process in place for upland event organisers to ensure events are sustainable and sensitive to the receiving environment	There is limited 'night' offering by the private sector to enjoy the outdoors e.g. sunset walks, moonlight kayaking
There is some ambiguity over the definition of Greenways and Blueways.	There is a limited number of Irish speaking outdoor recreation guides, 'Lowland Hill Leaders', ghillies and qualified outdoor recreation instructors.
There is poor accessibility and connectivity between existing recreation facilities and new tourism developments.	The connections between outdoor recreation and stories interpreting the rich natural and cultural heritage of the area including the Irish language are not fully realised.
Family-focused outdoor recreation opportunities are limited e.g. family off-road cycling, pump tracks, adventure play	There is further potential to develop outdoor recreation focused events across the County
There are no formal off-road mountain biking sites in the County.	

Opportunities	
Donegal is rich in heritage - natural, built and cultural	The draft County Donegal Tourism Strategy 2023-2027 recognises the importance of outdoor recreation as a key contributor to the area's visitor proposition and economic growth of the area
Donegal Gaeltacht is 1502km ² - equivalent to 26% of the total area of the Gaeltacht - including the Donegal's islands	There are 6 National Parks in Ireland and Glenveagh is the 2nd largest in the Country and is one of the County's key recreation sites. A 'Visitor Experience and Development Plan' is nearing completion for Glenveagh National Park and recommendations include increasing the outdoor recreation offering
Donegal has a diverse and rich variety of landscapes and waterscapes available for outdoor recreation e.g. coast, rivers, loughs, forests, mountains, hills, marine cliffs, islands, bogs, beaches	Proposed facilities centres for water-based activities, funded by Fáilte Ireland are being developed in Bundoran and Downings
Donegal is recognised as an outdoor recreation destination in Ireland for both land and water-based activities	Initial Greenway development funding has been received for 6 subject sites with 3 in Inishowen as well as Barnesmore Gap, Letterkenny-Burtonport, Castlefinn and Foyle Valley Greenway link (Carrigan – Castlefinn)
Walking is well provided for, including an abundant wealth of walks of varying lengths including forest walks, park walks, mountain and hill walks, coastal walks, walks along former railway lines and bog/turf roads	3 Local Development Companies are involved in outdoor recreation development across the County as well as Donegal County Council (DCC), Údarás na Gaeltachta, National Parks and Wildlife (NPWS), Coillte, Inland Fisheries Ireland (IFI) and the Loughs Agency
Donegal has adequate provision for water sports infrastructure; piers, slip ways, harbours, pontoons and marinas	A number of very proactive community groups are involved in outdoor recreation, involving the development, management and maintenance of facilities
In 2022, Donegal has 12 blue flag beaches, 2 blue flag marinas and 4 green coasts	A Rural Recreation Officer (RRO) is employed by Donegal Local Development Company (DLDC) and is hugely active across the County
Juxtaposition of coast and land for outdoor recreation opportunities creates a unique offering	A new RRO has been appointed with responsibility for the Islands
Donegal has the longest coastline in Ireland – 1,132km and is a prominent route on the Wild Atlantic Way	A new Gaeltacht and Islands Manager has been appointed by Fáilte Ireland
Donegal Airport provides good accessibility - voted 3 years in a row as the world's most scenic airport	There is a strong private sector providing recreational opportunities through hire of equipment, teaching, guiding, boat trips etc
Is the most highly designated County in Ireland in terms of habitat designations – including International (National Park), European (SPA, SAC, NHAs) and Regional habitat designations	There is a dedicated Outdoor Education and Training Centre based at Gartan managed by Donegal Education and Training Board
3 of Fáilte Ireland's signature points for the Wild Atlantic Way are in Donegal i.e. Fanad Head, Malin Head, Sliabh Liag Cliffs	There are a number of successful participation programmes using the outdoors in place through the Donegal Sports Partnership (DSP), Foróige, and the Health Service Executive
The Inishowen Peninsula 'Destination Experience Development Plan' led by Fáilte Ireland's is nearing completion.	There are a number of active websites and social media channels promoting outdoor recreation to name but a few including Donegal.ie, Inishowen.ie, discoverdonegal.ie, govisitdonegal.com

07

Vision, Mission and
Strategy Themes

Vision, Mission and Strategy Themes

The following Vision and Mission have been developed to guide, nurture and sustain outdoor recreation in Donegal up to 2040.

Our Vision

Donegal – a Diverse, Natural, Authentic outdoors for all

Our Mission

To provide an authentic outdoor recreation experience for all to enjoy while protecting our unique and diverse landscapes and waterscapes, developed and nurtured in respectful partnership and working together to deliver social, economic and environmental benefits for our local communities and visitors

To inform the delivery of the Strategy's vision and mission, six themes were identified from which several strategic actions flow. The key themes are:

1.

Collaboration

2.

Environmental Integrity

3.

Facilities and Visitor Servicing

4.

Inclusivity

5.

Training and Education

6.

Awareness and Participation

08

Key Themes

Theme 1 | Collaboration

Objective: To encourage those involved in outdoor recreation either directly or indirectly, to work together in a positive, open, accountable and collaborative way.

Given the size of Donegal, it is inevitable that a multitude of organisations are involved in planning, developing, managing and promoting outdoor recreation across the County. These include public and private landowners who own or manage land on which outdoor recreation takes place, the local authority and community organisations/groups, the three Local Development Companies, and associated state bodies. In addition, several sporting organisations and numerous private sector businesses are involved directly in facilitating participation whilst others are involved in performing an education and training role related to outdoor recreation.

To date, meaningful or sustained collaboration between the various bodies involved in outdoor recreation has been limited, confusion of roles and responsibilities within the wider outdoor recreation sector, duplication of effort amongst organisations and often scarce resources not being used as efficiently as they could be.

For the user of Donegal's outdoors, this current piecemeal approach ultimately leads to a reduction in their visitor experience, and for the environment, creates unnecessary damage through ill informed, though well intentioned, decision making.

From consultation, key areas for future collaborative working to inform the sustainable development of outdoor recreation in Donegal include the environment, strategic planning, facilities planning, funding priorities, project delivery, facilities management, research, training, promotion and awareness and performance monitoring.

To facilitate and lead this new strategic collaborative approach the following recommendations, which align with the recommendations of the National Outdoor Recreation Strategy, are proposed.

- 1 Appoint a County Outdoor Recreation Coordinator
- 2 Establish a Donegal Outdoor Recreation Committee
- 3 Establish Donegal Outdoor Recreation Stakeholder Forums

In addition, a further two recommendations are proposed. These are:

- 1 Establish a Donegal Outdoor Recreation Working Group
- 2 Establish a Donegal County Council Cross-Directorate Outdoor Recreation Committee

8.1.1. Outdoor Recreation Coordinator

To ensure the co-ordination and delivery of the Outdoor Recreation Strategy a dedicated resource, namely, an Outdoor Recreation Coordinator, is required. This Coordinator will be accountable to the Donegal Outdoor Recreation Committee. It is anticipated that in addition to acting as the Secretariat to the Committee, Stakeholder Forums and Working Group (see below for further detail), the Outdoor Recreation Co-ordinator will also have responsibility for key areas of work including:

- acting as the single dedicated point of contact for all outdoor recreation stakeholders in the County
- offering advice and expertise in areas such as access, the trail planning process, trail build and maintenance
- raising the skill set and knowledge of the key stakeholders involved in outdoor recreation
- highlighting the County's strategic priorities for capital investment in outdoor recreation and ensuring all stakeholders are working collaboratively to deliver these.
- coordinating and guiding strategic outdoor recreation initiatives in other areas such as research/monitoring, communication, participation and education.

8.1.2. Donegal Outdoor Recreation Committee

The key objective of the Outdoor Recreation Committee is to ensure co-operation and collaborative working between all key stakeholders directly or indirectly involved in outdoor recreation planning, development, management, promotion, education, training and participation.

As part of the development of this Strategy a Stakeholder Group was established including representatives from the following sectors - tourism, environment, participation, accessibility, farming, education, health and youth, the three Local Development Companies, the local authority, and relevant state agencies.

Subject to review, this existing Stakeholder Group may form the basis of the proposed Outdoor Recreation Committee with final membership defined following an audit to validate all sectors are appropriately represented, and that due consideration has been given to the numbers representing each sector. The Committee's main role will be to agree an annual Operational Plan based on the actions outlined in the Donegal Outdoor Recreation Strategy and which will inform the annual Work Programme of the new Outdoor Recreation Coordinator. The Operational Plan will prioritise work relating to on-going site/trail maintenance, asset renewal of existing sites/trails and new outdoor recreation developments across the County, and will identify an agreed project lead to progress respective areas of work specifically in relation to funding

The Committee's Chair will be elected from the Committee's members and shall meet monthly for the first 6 months and thereafter four times a year.

The Committee's members will agree and implement a MOU outlining requisite roles and responsibilities to ensure the delivery of actions emanating from the Strategy. As appropriate, standing subgroups and/or time-limited or project specific subgroups will be created when necessary.

Membership of the Donegal Outdoor Recreation Committee will include as a minimum, representatives from each of the organisations listed in Table 4.

Proposed Membership of Donegal Outdoor Recreation Committee

Secretariat to the Committee	– Outdoor Recreation Coordinator
Local Sports Partnership	– Chief Executive Officer
Local Development Companies	– Rural Recreation Officer (DLCD) – Rural Recreation Officer (Comhar na nOileán) – CEO – Inishowen Development Partnership
Local Authority	– 1 Officer involved in outdoor recreation planning, development, delivery or funding. – Outdoor Recreation Officer – Healthy Ireland Coordinator for Donegal
Private Landowner Representative	– Irish Natura and Hill Farming Association – Irish Farmers Association
Public landowners/land managers	– Coillte, Inland Fisheries Ireland, Loughs Agency, NPWS, OPW
State Agencies	– Fáilte Ireland, Údarás na Gaeltachta, NPWS Ecologist / District Conservation Officer (or similar)
Education, Training, Disability, Inclusion, Health and Youth	– 1 representative from each sector
Stakeholder Forums	– Chair or representative from each of the 5 MD Stakeholder Forums

Table 4 - Proposed membership of Donegal Outdoor Recreation Committee.

8.1.3 Donegal Outdoor Recreation Municipal District Stakeholder Forums

Key to the success of the Outdoor Recreation Strategy moving forward is encouraging and facilitating meaningful buy-in from the wider Donegal outdoor recreation sector ensuring that a community focused ‘bottom up’ approach is adopted to ensure the sustainable future development of outdoor recreation in Donegal. Consequently, the establishment of a Stakeholder Forum in each of the MDs, given the geographical size of Donegal, will provide the opportunity for input and ownership to the planning and delivery of the Outdoor Recreation Strategy at a local level.

Facilitated by the new Outdoor Recreation Coordinator and chaired by a Forum member, appointed annually by Forum members, each Forum will meet three times a year

providing an opportunity for members to meet, learn and network, share collective knowledge on issues such as rising insurance costs, marketing, branding, maintenance, access, etc, bring issues for consideration to the Outdoor Recreation Committee and receive information back from the Outdoor Recreation Committee, creating a forum for information exchange that is particular to place.

The Chair of each District Forum will attend the Outdoor Recreation Committee meetings. Additional Forum members can be invited to participate in the Committee’s standing subgroups and time-limited subgroups e.g project-based subgroups as appropriate and when necessary.

Membership of the Forum will include a wide range of interest groups such as those detailed in Table 5.

Proposed Members of Donegal Outdoor Recreation Stakeholder Forum

Local Elected Representatives

Community Groups

Landowners/site managers including private landowners, Fort Dunree, Sliabh Liag Visitor Centre, Inch Wildlife Reserve

Commercial outdoor activity providers

Local representatives of National Governing Bodies of Sport e.g Mountaineering Ireland, Cycle Ireland, Swim Ireland

Outdoor recreation enthusiasts, clubs etc

Service providers to the outdoor recreation sector e.g accommodation providers

Health representatives i.e., HSE

Youth Organisations

Age Friendly Donegal

Disability organisations

Outdoor recreation volunteers

RSS/TÚS/CE Scheme supervisors involved in outdoor recreation

Local representatives involved with the Irish Association of Adventure Tourism

Table 5 - Proposed membership of the Donegal Outdoor Recreation Stakeholder Forum

8.1.4 Outdoor Recreation Working Group

Whilst the Outdoor Recreation Committee will bring together a wide range of representatives involved in outdoor recreation, there is also a need for a smaller group of organisations to meet regularly in a working group who are involved on a day-to-day basis in delivering outdoor recreation across the County.

This Working Group will provide a platform to share and discuss projects at concept, development and planning stages, projects

under construction, specifics of project particulars, potential new projects and raise and discuss specific issues of concern amongst the Group's members.

The Group will be facilitated by the new Outdoor Recreation Coordinator and will meet initially monthly for the first 12 months from establishment. It will be Chaired by a member of the Group on a rotational basis, for a 12-month period.

Proposed Membership of Donegal Outdoor Recreation Working Group

Secretariat	— Outdoor Recreation Coordinator
Chair	— Member of the Group on a rotational basis
Local Development Companies	— DLDC - Rural Recreation Officer — Comhar na nOileán- Rural Recreation Officer — Inishowen Development Partnership x1
Local Authority	— Biodiversity Officer — Outdoor Recreation Officer or other — Tourism Officer
Public landowners/land managers	— NPWS, Coillte, Inland Fisheries Ireland, Loughs Agency
State Agencies	— Údarás – Community Employment Scheme Officer

Table 6 - Proposed membership of the Donegal Outdoor Recreation Working Group

8.1.5 Donegal County Council Cross-Directorate Outdoor Recreation Committee

Outdoor recreation by its very nature cuts across the remit of several directorates in DCC. Given the scope, diversity and complexity of the work, the size of the Council and the number of staff involved, it is important Officers involved in specific aspects or projects in relation to outdoor recreation are fully aware of the detail of other colleagues' work in the same or related field, providing for an alignment of delivery and an efficiency of customer service.

The Cross Directorate Outdoor Recreation Committee will facilitate information exchange, nurture positive and productive working relations, create synergies between and across various outdoor recreation projects, reduce duplication of effort, increase economies of scale and ultimately provide better decision making and alignment of delivery across the County. The Cross Directorate Outdoor Recreation Committee will meet three times a year.

The Committee will be chaired at Director level, to provide the requisite and necessary value to the conversation, raising the profile and acknowledging the importance of our outdoors at the highest level of the organisation.

Areas within the local authority that will be represented on the Committee are listed in Table 7

Areas of interest - Donegal County Council Outdoor Recreation Committee

Health and Well Being
Diversity – Youth Council and Age Friendly
Community Development
Environment
Education
Economic Development
Planning
Tourism
Roads
Active travel
Culture
Heritage

Table 7 - Areas to be represented on the Council Cross-Directorate Committee.

Theme 2 | Environmental Integrity

Objective: To safeguard and protect the natural, built and cultural heritage of Donegal for the enjoyment of future generations

Donegal's environment is a valuable national and local asset that requires sustainable management to facilitate development and growth whilst also retaining, conserving and protecting its character, quality and resultant value.

Donegal has an extensive and diverse resource base comprising mountainous spines, areas of blanket bog, pristine rivers and lakes, rich marine resources including coast, beaches and islands all of which lend themselves to the provision of a wide range of outdoor recreation activities for both the local community and the increasing number of visitors coming to Donegal.

This particularly unique and high value environment is a fundamental part of Donegal's natural, built and cultural heritage and ensuring its integrity is essential to the future sustainable development and continued enjoyment of outdoor recreation across Donegal.

In recognition of its quality environment, and with a view to protecting it, up to 30% of the County is designated as Natural Heritage Areas, National Park, Ramsar sites, Nature Reserves, Wildfowl Sanctuaries, Biogenetic Reserves, Refuge for Fauna, Irish Geological Heritage Sites and Special Areas of Conservation (SACs) and Special Protection Areas (SPAs). The latter two designations

fall under a network of sites referred to as Natura 2000 sites and comprise sites of the highest biodiversity importance for rare and threatened habitats and species across the EU. At present there are 47 SAC's and 26 SPA's within, or partly within Donegal. In addition, and at the time of writing, Donegal is home to 12 designated blue flag beaches and 2 flag marinas, together with 4 green coasts.

As previously referenced, in the introduction, Donegal's Islands form a unique part of the outdoor recreation proposition of the County. Levels of use have increased significantly in the past number of years initiated in a renewed curiosity of the place and largely facilitated via ease of boat access. Several of the Islands are designated of importance because of their habitats and rich biodiversity. In this regard it is important to ensure the islands are not further compromised by inappropriate or excessive human activity and that outdoor recreation is managed within the 'recreational carrying capacity' of the area.

The fundamental concept in which each environment can sustain recreational activities up to an optimal level, after which deterioration can be expected in the environment and/or the activity taking place, is known as the 'recreational carrying capacity'. The most obvious manifestation on the ground of recreational forces exerting heavy pressure on sensitive areas, is through

path braiding and path degradation and deterioration. Damage can be evident in the form of ecological, physical and perceptual damage.

- Ecological damage manifests itself as damage to vegetation, soils and landforms
- Physical damage affects the path's surface and its surrounding
- Perceptual damage refers to the damage caused to the landscape and wild land quality by the visual impact and the presence of paths – which in turn causes a reduction in a person's aesthetic experience and overall enjoyment of the environment.

Paths that tend to show the greatest susceptibility and evidence of degradation include routes to well-known destinations which attract many people due to the clear definition of the route on the ground, i.e. accessibility and easy orientation, considerable publicity associated with the walk or because they are recognised as the popular local walk in the area, e.g. Errigal, Muckish. In addition, purpose-built paths that have not been properly planned, designed or constructed can also contribute to significant environmental degradation and deterioration. In many cases the path has been built in the wrong place, albeit with all good intentions, so understanding the principles behind where and how to build paths is key.

In addition to path degradation, other issues of environmental concern, many of which have been exacerbated as a direct result of increased user numbers, include littering, dog fouling, human waste issues, wild camping and wildfires.

Conserving, protecting and managing Donegal's outdoor environment for future generations, whilst encouraging an appreciation and enjoyment of these resources is a key element of this Strategy. To ensure that the integrity of Donegal's environment is not compromised, the following recommendations, are proposed.

- Appoint a Biodiversity Officer for the County
- Support and activate the National Outdoor Recreation Strategy's (NORS) Training Programme on planning and developing higher quality and sustainable outdoor recreation infrastructure – including trails
- Communicate NORS responsible behaviour message and associated marketing campaign -tailored specifically for Donegal
- Facilitate environmental monitoring of the key honey-pot sites across the County Donegal.
- Increase and co-ordinate existing visitor counter data across the County

8.2.1 Appoint a Biodiversity Officer

To inform the development of outdoor recreation and help ensure that outdoor recreation development proposals seek to only enhance and protect the environmental quality of Donegal's landscapes and waterscapes, it is recommended that DCC employ a Biodiversity Officer. This Officer will work across all Council Directorates ensuring that for all outdoor recreation projects the appropriate processes have been adhered to, and to ensure the necessary measures are in place to facilitate the ongoing protection and enjoyment of the outdoor environment e.g through Screening and Appropriate Assessment (AA), as necessary. The purpose of an AA is to establish whether a particular plan or project is likely to have a significant effect on a Natura 2000, either individually or in combination with other plans or projects.

The appointment of a Biodiversity Officer will acknowledge the value and importance of Donegal's environment and will seek to guide and inform those organisations working in outdoor recreation in Donegal through providing advice and guidance in relation to the appropriate development of outdoor recreation in the County. With so much of the County classified as a designated landscape, this Officer will play an important role in the proposed Outdoor Recreation Working Group ensuring that all those at the table developing outdoor recreation have a renewed appreciation and informed understanding of the unique diversity and sensitivity of

the receiving landscapes and waterscapes and are wholly aware and appreciative of their responsibilities ensuring the ongoing sustainable development of the environment.

8.2.2 Support and activate NORS's training programme on planning and developing higher quality and sustainable outdoor recreation infrastructure – including trails

Due to a renewed appreciation of the beauty of our great outdoors, and the resultant ever increasing visitor numbers, many recreation sites across the County are showing signs of exceeding their recreational carrying capacity. The most obvious manifestation of this is through badly eroded trails, use of desire lines, trail braiding etc, particularly evident in sensitive and upland areas. In most cases the damage has been caused through a lack of understanding or knowledge of how to plan, design and build sustainable trails in sensitive landscapes.

In this regard, attendance on specific training courses informing the development of trails as developed by NORS will be compulsory for those in receipt of grant aid for trail planning, design and construction. This will be applicable to Council Officers, Development Companies, local community groups and all working within the realm of outdoor recreation trail provision.

Training is also required for those involved in organising, promoting and funding events

in relation to outdoor recreation specifically, creating an awareness and understanding of the potential environmental damage that can be caused delivering events in sensitive areas, acknowledging the appropriate process to be followed when organising events e.g screening and completion of an AA as necessary, and an nurturing an understanding of ways to mitigate potential damage. Communicating and supporting Fáilte Ireland guidance when hosting outdoor events within particular landscape settings is key to nurturing positive relations, raising environmental awareness and ensuring events are enjoyable and sustainable into the future.

8.2.3 Communicate NORS's responsible behaviour message and associated marketing campaign -tailored specifically for Donegal

This Strategy seeks to encourage greater use of the outdoors by a more diverse range of users, given the significant benefits that participating in outdoor recreation brings, it is however acknowledged that increased participation, particularly by new audiences unfamiliar with the outdoor environment also brings significant challenges to landowners and land managers. In recent years, there was an unprecedented number of new cohorts enjoying Donegal's outdoors, leading to increased and unnecessarily irresponsible use of the outdoors manifested as increased litter, dog fouling, human waste issues, wildfires, wild camping and issues over car parking. It is recommended that support is given to communicating NORS's message on responsible behaviour, which will be tailored specifically for Donegal showcasing specific examples of good and bad practice, and capitalising on the existing very rich collateral of the Donegal brand identity.

8.2.4 Facilitate Environmental Monitoring of Recreation Sites across the County

Many of Donegal's outdoor recreation sites are showing signs of environmental degradation through increased human activity as well as natural causes and most specifically climate change. It will be important moving forward to monitor the impact that climate change could potentially have on key recreation sites across the County such as Ards Forest Park, Glenveagh National Park, Errigal, Muckish, Malin Head, Sliabh Liag etc.

Monitoring degradation caused by both natural causes and increased recreational activity will ultimately lead to a healthier, less degraded environment and a more enjoyable experience for the user.

8.2.5 Increase and Co-ordinate Existing Visitor Counter Data across the County

Collating and interrogating robust and accurate data, such as the number of people visiting recreation sites or using trails, is fundamental not only to inform good visitor management practices but also to inform and clarify on-going expenditure in outdoor recreation. Evidence is a key raw ingredient to model 'social return on investment', whereby a site owner can say that for every € invested in the site, there is a x€ return in terms of social value.

Pedestrian counters at recreation sites/trails across the County is sporadic, with some sites having a comprehensive system in place e.g Inch Levels through the Trail Gazer project, whilst limited to no provision exists at other sites. For those site owners that do collect the data, there is currently limited co-ordination and sharing of data in any meaningful way with others involved in outdoor recreation across the County.

The new Outdoor Recreation Coordinator will coordinate data across the County, which is currently being collected by various

stakeholders disparately, and present the findings annually to the Outdoor Recreation Committee. The Co-ordinator will also encourage a wider visitor monitoring programme by providing information and detail on the specification of various counters available and assisting project promoters to carry out research on their facilities such as calculating the social return of investment. Trail counters will be installed as a matter of course during the development of any new outdoor recreation project in Donegal.

Theme 3 | Facilities and Visitor Servicing

Objective: To provide high quality, accessible, enjoyable and sustainable outdoor recreation opportunities and experiences across the County, supported by visitor servicing facilities where appropriate.

Donegal's diverse landscapes and waterscapes currently provide a wealth of outdoor recreation opportunities. Of the 22 activities contained within the definition of outdoor recreation, 20 are known to take place across Donegal on land owned or managed by Coillte, Inland Fisheries Ireland, NPWS, Lough Agency, DCC and private landowners. Private landowners play an intrinsic and very valuable role in providing access to many of Donegal's walking opportunities, especially the area's long-distance National Waymarked Ways.

Essential and intrinsic to the provision of outdoor recreation opportunities across Donegal is the role performed by local community groups. In many areas these groups are leading the development of outdoor recreation and the on-going management and maintenance of these facilities.

The current opportunities for outdoor recreation across Donegal are defined by Outdoor Recreation NI as:

- Iconic
- Signature
- Activity hubs
- Community hubs
- Community Trails

Iconic signifies outdoor recreation opportunities and experiences that are key drivers for international and domestic visitors such as the International Appalachian Trail and the Eurovelo cycle route, whilst signature refers to outdoor recreation opportunities that could form a key part of an international visitors' wider itinerary when visiting the County e.g Sliabh Liag cliffs, Glenveagh National Park, Malin Head. Signature outdoor recreation opportunities also hold significant appeal to domestic visitors and the local community who want to casually explore and connect with the distinctive local landscapes and waterscapes.

Activity hubs refer to outdoor recreation sites, with a clustering of activities and supporting visitor services within a confined area e.g. forest park or beach. Although primarily used by locals, they attract large number of visitors typically during holiday periods for example Ards Forest Park, Downings beach, Donegal Bay, Lough Foyle. Community hubs refer to outdoor recreation sites that provide primarily local communities access to high-quality green and blue space enabling residents to be more active, therefore improving health and wellbeing and community cohesion. They usually involve the opportunity to take part in more than one activity e.g Corravaddy Wood, Drumboe Woods. Many of these community hubs include community trails, that is, walking

trails that provide safe 'doorstep' outdoor recreation opportunities at a community level e.g Duntally Wood, Rathmullan Wood.

Opportunities exist in Donegal to develop new outdoor recreation facilities and visitor services, and includes implementing the outdoor recreation recommendations included within other site specific/national plans for the area, extending and in many cases elevating the 'quality' and proposition on offer at existing outdoor recreation sites/trails and developing new outdoor recreation facilities for those members of the public currently underprovided for.

Fundamental to any future outdoor recreation development, as referenced under the theme of Environmental Integrity, is the need for any intervention to be undertaken sensitively and sustainably to ensure that the very resource which provides the opportunities for recreation and enjoyment, is protected and managed appropriately. In addition, any new developments will be future proofed to facilitate access for all, enabling as wide a range of people to enjoy the outdoors of Donegal.

To help deliver on this theme of the Strategy, the following recommendations are proposed:

- Support NORS and existing Plans/Strategies particular to the County in relation to the provision of outdoor recreation.
- Enhance the quality and visitor services' proposition at outdoor recreation sites.
- Consider a range of options for the future management and maintenance of outdoor recreation sites.
- Prepare a County Greenway Strategy
- Prepare Community Trail Plans for each MD

- Prepare Recreation Masterplans for specific locations
- Undertake a Water based Trails and Blueway Feasibility Study for specific locations
- Undertake a Scoping Study on family focused provision
- Undertake a Scoping Study for mountain biking
- Develop the Wild Atlantic Way Walking Trail

8.3.1 Support NORS and existing Plans/Strategies for the County

Ireland's National Outdoor Recreation Strategy, 'Embracing Ireland's Outdoors' was published in November 2022 by the National Government. In addition, several strategies and plans already exist or are nearing completion across the County that encompass recommendations related to the planning, development, management and maintenance of outdoor recreation in specific areas/sites and include Glenveagh National Park, Inishowen, Malin Head, Drumboe Woods, Lough Foyle and its tributaries, Arranmore Island, Ards Forest Park, Inishtrahull, Sliabh Liag Pilgrim's Path and Errigal.

Support will be provided through the Outdoor Recreation Committee to implement the recommendations of these strategies and plans, and others that come onboard within the timescale of this Strategy, provided the recommendations adhere to the principle of environmental sustainability.

8.3.2 Enhance the quality and visitor services' proposition at outdoor recreation sites

It is acknowledged that it is both practically and financially impossible to provide the visitor services recreational users wish to see at every outdoor recreation site across the County. However, as services become more important to users' enjoyment of the outdoors, elevating the 'quality' of existing outdoor recreation sites play a key factor in the future of outdoor recreation provision across Donegal.

Enhancing the quality and offering of existing sites includes for example, improving the directional signage to the site, the visitor welcome, trailhead panels, information boards, waymarking and interpretation, and improving the quality of the site's infrastructure specifically trail surfaces, car parking, toilets and catering facilities.

Introducing new visitor services to recreation sites such as toilets, changing facilities, car parking, and catering facilities will require an understanding of the site's existing user groups e.g families, those with disabilities, popularity of the site, site accessibility and proximity of other similar services etc.

Whether a site is simply enhanced in terms of quality, or a new visitor service is developed, consideration should always be given to

accommodating as wide a range of users as possible, ensuring all work is sympathetic for the landscape or waterscape setting in which it is completed, and over-engineering avoided.

It is recommended that on a rolling annual basis an agreed number of sites/trails are audited in detail by recreation managers, the results of which will be forwarded to the Outdoor Recreation Committee to inform the prioritisation of sites for asset renewal, on-going maintenance and capital expenditure in visitor servicing.

Priority should be given initially to those key sites that were identified through consultation as having inadequate visitor servicing provision relative to the level of activity taking place at each site e.g. Ards Forest Park, the Pilgrims Path, Sliabh Liag and Blue Flag beaches e.g. Portsalon, Marble Hill, Carrickfinn etc

An important visitor servicing requirement for recreational users to Donegal is sourcing appropriate accommodation. Market research, financial projection and investment is required largely from within the private sector to expand the range and quantity of visitor accommodation on offer across the area e.g. camping pods, glamping as well as Aire-de-Service.

8.3.3 Assess options to ensure future sustainable management and maintenance of outdoor recreation sites

Without doubt the greatest challenge facing the future of outdoor recreation in Donegal, as identified through the consultation process, is the on-going management and maintenance of existing sites/trails. All stakeholders involved in outdoor recreation provision must ensure that the emphasis of capital funding should equally focus on the maintenance and renewal of existing outdoor recreation infrastructure, as much as on the development of new and additional infrastructure. In addition, the emphasis of capital funding should equally be distributed between local community infrastructure e.g community trails, as well as strategic infrastructure e.g trails and adventure play in Ards Forest Park, Glenveagh National Park and Drumboe Woods.

To help address the on-going management and maintenance of outdoor sites, it is recommended that an audit is undertaken by DCC on a cross-directorate basis to examine the existing role of local community groups and community support organisations in the future management and maintenance of outdoor recreation infrastructure across the County. DCC has already in place arrangements with several community groups to manage and maintain facilities e.g Malin Head. This exercise will provide further

clarity informing the appropriate governance arrangements with such groups through either Service Level Agreement, Memorandum of Understanding, providing clarity around roles and responsibilities.

8.3.4 Prepare a County Greenway Strategy

The preparation of a Donegal Greenway Strategy will inform the strategic development of greenway infrastructure across the County.

Work is currently progressing across the County regards the Greenway development, in the absence of a strategic framework. It is therefore difficult to understand the longer-term vision for Donegal's Greenways and consequently is leading to over ambitious expectations regarding future development within some areas. Developing a Greenway Strategy will bring much needed clarity on the definition of a Greenway and how it differs significantly from other recreational trails in terms of size, scale, scope, construction techniques and funding implications. As part of the development of the Greenway Strategy, consideration will be given to completing the 'missing links' in the Council's current Greenway proposition and the potential of linking the main Greenway spines to nearby towns and villages and other existing recreation sites through a network of community trails.

8.3.5 Prepare Community Trail Plans for each MD

The desire and importance of people having local trails in their community was highlighted in recent years. Community Trails create a 'sense of community' as well as improving the health and wellbeing outcomes of those who use them. Although some areas across Donegal have limited community 'doorstep' walking opportunities, others are well catered for, with some potentially over-provided, as individual community groups work in isolation unaware of what a neighbouring group is doing. To inform the consolidation of existing trails and the strategic development of future community trails, it is recommended that a Community Trail Plan is developed for each Municipal District to be undertaken in collaboration with the Healthy Ireland Programme for the County. A Community Trail Plan is currently progressing within the Donegal Municipal District with the support of the District Members. The Community Trail Plan will ascertain the need for future trail development based on parameters such as proximity to population, distance to existing greenspace, potential contribution to the wider visitor proposition through a community trail network and prioritisation for future funding going into trails.

8.3.6 Prepare Recreation Masterplans for Specific Locations

Recreation Masterplans are an essential tool to inform the sustainable development of a given area thereby minimising ad-hoc, piecemeal development, and ensuring that the final proposition can meet the needs and expectations of the end users and to the quality standard expected. Taking a more strategic approach to outdoor recreation requires a collaborative working practice with other partners. Several areas have been identified that will benefit from such an approach to help consolidate and enhance the existing outdoor recreation product as a basis for increasing provision and participation e.g. Lough Finn – River Finn corridor, Trusk Lough and its wider environs, Killybegs north and wider area, Barnesmore Gap and Redcastle/Carndonagh. Recreation Masterplans are recommended for each of these areas and will be developed in partnership with the local community.

8.3.7 Undertake Water based trails and Blueway Feasibility Study for Specific Locations

Further clarity and information will be provided identifying the difference between Blueways and Water Trails e.g canoe trails, snorkelling trails etc the definition of both and the criteria that needs to be met to be designated as one or the other. Based on consultation, it is recommended that a feasibility study is undertaken for four waterscapes to determine whether the potential exists to develop the water-based outdoor recreation opportunities at each sufficiently to meet the definition and criteria for Water Trails and Blueways as set out in the documentation produced by Sport Ireland, Fáilte Ireland, Waterways Ireland, Tourism NI and Sport NI. The four areas for consideration include Donegal Bay, Mulroy Bay, Lough Foyle and Lough Swilly/Inishowen peninsula.

8.3.8 Undertake a Scoping Study of Family Based Provision

A myriad of water-based activities, concentrated on the County's numerous beaches, are currently available for families across the County to enjoy. However, the family focused offering is weak for land-based activities particularly for safe off-road cycling trails, pump tracks and adventure play. Whilst the development of the proposed Greenways will help address the deficit in off-road cycling opportunities, short-term opportunities should be explored and supported, particularly at those sites already offering outdoor recreation provision as well as exploring new sites. Developments such as the pump track in Gartan OEC, the new pump track currently under development in Letterkenny and the proposed new adventure play area in Glenveagh National Park are to be welcomed, nonetheless it is recommended that a Countywide Scoping Study is commissioned seeking to identify specific sites which could accommodate family focused outdoor recreation development. Such a Study would consider not only issues such as availability of land, consideration of future management and maintenance etc, but also more importantly an assessment of need based on an area's population and more specifically the area's demographic profile.

8.3.9 Undertake a Scoping Study for a Mountain Bike Trail Centre

There is currently no formal mountain biking trail centre in the County nor are there any plans by Coillte, who lead Ireland's Mountain Bike Trail Centre development, to develop a mountain bike trail centre in Donegal. Consequently, mountain bikers leave the County to bike elsewhere, with the closest trail centre located in Coolaney, Sligo or Gortin Glens in Omagh. With no formal mountain biking provision, it has been identified through consultation that unsanctioned mountain biking is taking place at numerous locations across the County, including Corravaddy Wood, Ards Forest Park, Gartan/Church Hill area and the area around Lough Salt.

Coillte is receptive to communities coming forward with proposals, these being assessed against several criteria including the financial impact to commercial forestry and the impact on the environment. Several clubs have previously approached Coillte regarding developing mountain bike sites, but any future development proposal should be of a scope and scale that is attractive to a range of riding abilities. Evidence from Northern Ireland demonstrates that the most popular mountain bike trail centres are those developed with families in mind. A Scoping Study is recommended for the County to

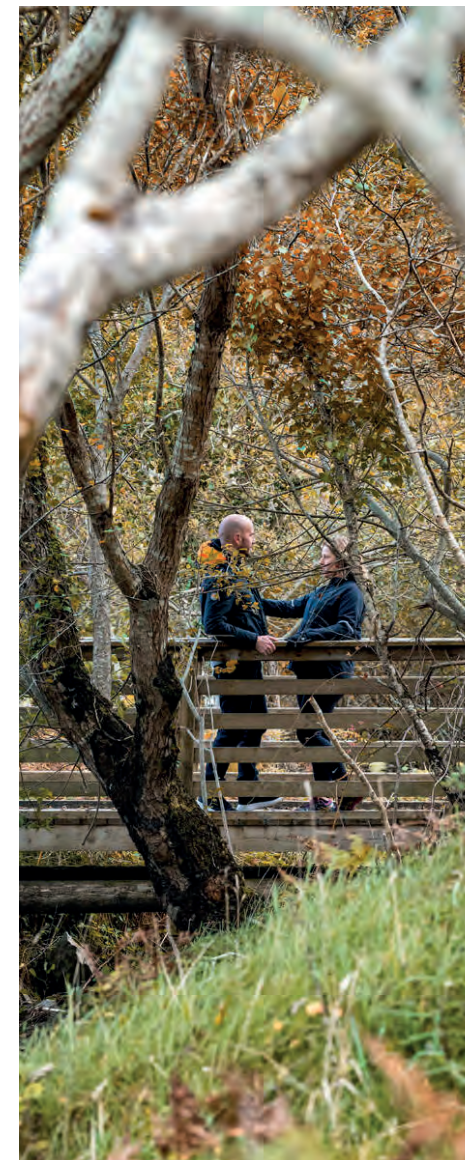
determine the main mountain bike user markets e.g. family, enthusiasts, enduro, and downhillers, identification of critical factors of success based on the market, potential sites for development and consideration of the on-going management, maintenance and liability responsibilities of service providers.

8.3.10 Develop the Wild Atlantic Way Walking Trail

Donegal has a wealth of walking opportunities ranging from community trails to long-distance trails, and there is the opportunity to become, if developed, a significant part of Ireland's most iconic walk - the Wild Atlantic Way Walking Trail (WAWWT). The WAWWT trail would act as a key driver attracting international and domestic visitors and add to the existing proposition, offering further reason for visitors to come to Donegal and celebrate the unique landscapes on offer. With the longest coastline in Ireland at 1132km and consequently the longest stretch of the Wild Atlantic Way, developing the WAWWT would bring significant economic benefit to Donegal's communities. It is recognised that this Trail is a long-term aspiration, with many challenges particularly around access agreements. It is further anticipated that progress towards the long-term vision will only ever be realised through developing short

coastal walks and linking these together. In this regard it is recommended several separate feasibility studies of small sections of coast that have already received traction or on which access has been agreed in principle progress. Priority areas exploring feasibility options include the Bloody Foreland, Inishowen Peninsula and the area from Donegal Town to Port passing Killybegs, Glencolmcille, Sliabh Liag. This approach will help connect existing recreation facilities to new tourism developments e.g. Sliabh Liag, Fort Dunree, Malin Head, Fanad Head.

Walking is the most popular recreational activity undertaken in Donegal and given that the success of most walks in Donegal is dependent on the goodwill of private landowners, it is imperative that continued support is given to existing landowners e.g. through participation in the Walks Scheme, administered by Department of Rural and Community Development. Walks included presently in the Scheme are the Bluestack Way and the Sliabh Liag Pilgrim's Path. Unfortunately access has already been lost to some of Donegal's most beautiful walking areas and consequently it is essential that when strategic walking trails are identified, applications are submitted for inclusion in the Walks Scheme with the agreement of relevant partners.

Theme 4 | Inclusivity

Objective: To ensure that everyone can participate and feels welcome in the outdoors of Donegal.

It is well documented that participating in outdoor recreation can make an invaluable contribution to an individual's emotional, mental and physical wellbeing and consequently it is essential that as many people as possible can enjoy the outdoors and reap the benefits of doing so. There is however, a significant gap across Donegal in participation levels from some sections of society namely, women and girls, older adults, young people, people with disabilities, ethnic minorities, unemployed and those from areas of high social need. This is not unique to Donegal and similar patterns are evident across the whole of Ireland.

This disparity is already being addressed through the work of the Healthy Ireland Programme, the Donegal Sports Partnership (DSP), Foróige, and the HSE. The most common barriers to outdoor participation in Donegal include lack of personal confidence and motivation, the prohibitive cost of hiring equipment for certain activities, a poor public transport system across the County, inaccessibility of sites to the less able/disabled, limited land based outdoor facilities for young people and insufficient detailed information on specific sites to allow an informed decision to be made before visiting e.g surface of the trail, availability of accessible toilets.

Recommendations to address the lack of specific infrastructure to encourage more young people and families to get out and enjoy the outdoors has already been included in section 8.3.8 whilst section 8.6 proposes recommendations to encourage greater numbers of women and girls, older adults, ethnic minorities and those from high social need areas to enjoy the outdoors. In addition, finding composite solutions to some of the barriers preventing inclusivity in the outdoors falls outside the scope of this Strategy, e.g addressing Donegal's limited public transport system.

Recommendations made in this section of the Strategy seek specifically to address underrepresentation from those who are less able/disabled and include:

- Support NORS's work providing better access to information on outdoor recreation through auditing of inclusive and accessible outdoor recreation infrastructure
- Complete an Audit of Parkrun events specifically in relation to accessibility
- Support NORS's work providing better access to information on outdoor recreation through providing detailed information for sites

8.4.1 Support NORS's work providing better access to information on outdoor recreation through auditing of inclusive and accessible outdoor recreation infrastructure

Across Donegal there are a limited number of sites which are wholly accessible to those that are less able/disabled.

Many outdoor recreation sites provide disabled car parking and disabled toilets. There is one 'Changing Places' facility available at Narin beach providing a dignified toileting and changing experience for those with more severe disabilities. In addition, several of the County's beaches provide 'beach wheelchairs' (Rathmullan, Downings, Carrickfinn, Marble Hill, Rossnowlagh, Fintra) with several others are waiting on delivery of the chairs (Culdaff, Bundoran 2022).

Having the above facilities however doesn't guarantee that those who are less able/disabled to actively enjoy the site. At some sites the 'journey' from the car park to the actual facility such as the beach or a walking trail isn't accessible, e.g., Lough Trusk, at others the appropriate visitor servicing requirements are not in place to accompany existing developments e.g no changing places facilities at all beaches offering beach wheelchairs e.g., Carrickfinn and at others the facility is inaccessible e.g walking trails. Often walking trails at recreation sites are too steep, for example, to allow a wheelchair user to push themselves along it, too narrow to allow for example an elderly person to walk side by side with another giving support, or surfaced with inappropriate material, for example, coarse stone provides difficulties for those who are visually impaired.

Whilst it is recognised that it is impossible to provide access for all, everywhere, this Strategy presents an opportunity to start to address the barriers facing those who are less able/disabled. To increase the accessibility of all outdoor recreation sites across the County, it is recommended that, on a rolling annual basis, an agreed number of sites/trails are audited in detail by recreation managers and the modifications/improvements to make the site more inclusive to a greater number of people recorded. The results of this annual audit will be used by the Outdoor Recreation Committee to prioritise funding for expenditure. Works which may need to be considered include car parking, toilets, changing places, changes to trail surfacing, trail width, increased seating along a trail and more detailed and specific information on trailhead panels/information panels. This information will also feed into the National Digital Database project as set out in NORS.

8.4.2 Complete an Audit of Parkrun events specifically in relation to accessibility

The Parkrun concept has been one of the success stories across Ireland and the UK during the past decade, encouraging people of all ages, abilities and background to run 5km once a week in their local park. There are currently five Parkruns operating across Donegal weekly in Falcarragh, Narin Beach, Dungloe, Buncrana and Letterkenny, the latter being accessible to those with

disabilities. To increase the inclusivity of Parkrun, an accessibility audit of all existing Parkruns is recommended, with the results disseminated through the appropriate channels, and recommendations to improve accessibility considered.

8.4.3 Support NORS's work providing better access to information on outdoor recreation through providing detailed information for sites

For anyone using the outdoors, having accurate, up to date and accessible information on the site to be visited, forms an essential part of the overall visitor journey. For those with disabilities the level of detail provided is even more paramount in helping make informed decisions before leaving home. Further consultation with a wide range of disability organisations, to identify the appropriate level of detail required, is recommended, with the outputs feeding directly into promotional channels in relation to outdoor recreation across the County. This is considered further in section 8.6.

This information will support the National Digital Database project as set out in NORS which seeks to collate detailed information on where and how people can access the outdoors and outdoor activities and with content that is inclusive to all audiences.

Theme 5 | Training and Education

Objective: To better equip all those involved in outdoor recreation, now and in the future, with the necessary skills and knowledge to ensure users are afforded a sustainable and quality outdoor recreation experience

Fundamental to the future sustainable development of outdoor recreation in Donegal is training and educating those involved directly or indirectly in the sector. This cohort includes landowners and land managers who provide access for outdoor recreation activities, those involved in planning, developing and delivering facilities on the ground and the private sector including existing/future activity providers e.g walking guides, surf board hire operators etc and service providers e.g accommodation and café owners.

A lack of adequate training and knowledge informing the development of outdoor recreation is a significant national issue and consequently a series of recommendations are made in NORS which will be implemented as they emerge. Communicating and ensuring support for the training and education initiatives developed and delivered by NORS will be a key role of the Outdoor Recreation Co-ordinator.

Training will range from attending events already being offered by other credible outdoor recreation training organisations, such as the Outdoor Recreation Network of Ireland and the UK (ORN) and the Visitor Safety Group of Ireland and the UK (VSG), through to creating bespoke training programme across the Country, specific to the needs identified.

Delivering any comprehensive training and education programme will create opportunities to facilitate discussion and debate on a wide range of subject matters, allow for dissemination of new policy initiatives and good practice throughout the wider outdoor recreation sector, enable and encourage effective interchange of ideas and views and encourage formal and informal networking opportunities.

To achieve the Training and Education objective of this Strategy, the following recommendations are proposed

- Communicate, support and facilitate training for those responsible for planning, delivering, managing and maintaining outdoor recreation facilities as developed by NORS
- Communicate and support training for activity tourism providers and service providers
- Support the outdoor recreation community in obtaining accredited outdoor recreation qualifications
- Communicate and support the activity sector on how to deliver safe, quality experiences for all as developed by NORS.

8.5.1 Communicate, support and facilitate training developed by NORS for those responsible for planning, delivering, managing and maintaining outdoor recreation facilities

Keeping up to date with the latest thinking, research, policy and outdoor recreation best practice is key to the sustainable development of Donegal's landscapes and waterscapes and associated recreational offering. To inform the decision-making process in relation to planning, developing, delivering and managing outdoor recreation facilities and events across the County, a comprehensive training programme developed by NORS will be communicated and supported. Training will involve workshops, practical training courses, preparation of advice notes, undertaking learning journeys to other parts of Ireland and further afield to visit good practice and delivering outdoor recreation themed conferences. Areas for upskilling include, as referenced previously in section 8.2.2, the planning, design and construction of trails particularly in sensitive environments, outdoor event planning, visitor monitoring and research, new approaches to visitor safety, signage, and interpretation as well as training on how to carry out appropriate assessments etc.

8.5.2 Communicate and support training for activity tourism providers and service providers

As users to the outdoors travel and experience outdoor recreation in different settings, they become better informed and expectations around what constitutes a quality outdoor experience rise.

Creating a business support training programme is therefore essential across the whole outdoor recreation service industry, from training accommodation hosts to consider, for example providing drying facilities for wet walkers, through to cafes owners accommodating muddy cyclists. In addition, working with partners in the activity tourism industry is key in ensuring and building quality assurance of the proposition on offer e.g. engaging story telling on guided walks as well as ensuring the service offered accommodates the needs of visitors e.g. evening activities such as moonlit kayaking trips, sunrise walking tours and sunset SUP experiences.

Training not developed by NORS but that is important and specific to Donegal, will be developed at a local level and delivered through a variety of mechanisms including industry toolkits specific to each activity, industry workshops, seminars and learning journeys. An essential element of any training to activity tourism providers and service providers is ensuring that sustainable business practices are implemented.

8.5.3 Support the outdoor recreation community in obtaining accredited outdoor recreation qualifications

Having insufficient numbers of people trained in specific outdoor recreation activities is currently restricting the scope and scale of work that can be offered to locals and visitors. Specific training to strengthen the capacity of guided services include training of, 'Lowland Walk Leaders', Irish speaking walking guides, ghillies and qualified watersports' instructors in activities such as surfing, canoeing and SUP. Regular engagement between the Outdoor Recreation Co Ordinator and the activity tourism sector to assess staffing and training needs will be essential moving forward. Gartan Outdoor Education Centre

is a significant asset potentially informing the future training needs of the sector. The Outdoor Recreation Co Ordinator will work with Gartan Outdoor Education Centre to determine what courses or training facilities it could offer to fill this identified training need locally and directly.

8.5.4 Communicate and Support the Activity Sector on How to Deliver Safe, Quality Experiences for all as Developed by NORS

Not having sufficiently qualified instructors in place and not having the appropriate insurances in place presents a risk to those offering guided services and to those who

own or manage the sites at which these take place. Communicating and supporting the commercial activity sector following the completion of NORS's review, of the potential to improve the safety and quality of commercial provision including options on accreditation and insurance implications is essential.

In addition, it is important that commercial providers are aware of their responsibility to the local community in which they are operating, for example, only using sites for which landowner permission has been received and parking responsibly with minibuses and trailers in residential areas close to piers and harbours.

Theme 6 | Awareness and Participation

Objective: To create an increased awareness of Donegal's outdoor recreation opportunities and increase the number of people active in the outdoors, especially from underrepresented groups

One of the key barriers to people accessing the outdoors is lack of information. Providing information on where to go and what to do is essential in encouraging increased use of the outdoors for residents and visitors. Ensuring that information on Donegal's outdoor recreation opportunities is accurate, current, accessible for all and is provided in one place, is recognised as one of the key actions of the Strategy.

As previously stated, participation levels in outdoor recreation across Donegal are not equal, with significant gaps from some sections of society. Whilst previous sections have already proposed recommendations to overcome this disparity, recommendations in this section focus on programmes for inactive people and those with the lowest participation levels in outdoor recreation, including ethnic minorities, people with disabilities, older adults, unemployed, women and girls, young people and those from areas of high social need.

To achieve the Awareness and Participation objective of the Strategy, the following recommendations are proposed:

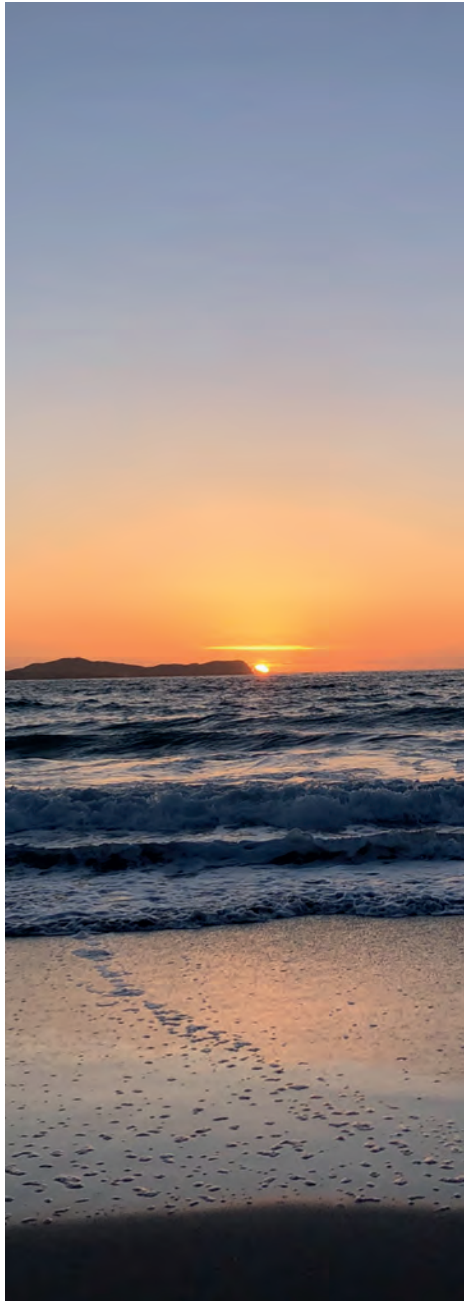
- Clarify the roles and responsibilities of those involved in the provision and management of outdoor recreation information
- Understand the customer and associated information needs

- Develop a comprehensive database of/on outdoor recreation
- Ensure greater access to outdoor recreation information is available online
- Develop a timebound and targeted advertising and promotional campaign
- Support and facilitate an increase in participation for all, with a focus on under-represented groups

8.6.1 Clarify the roles and responsibilities of those involved in the provision and management of outdoor recreation information

Currently there is no-one single entity responsible for outdoor recreation data across the County. It is recommended that a dedicated resource (information lead) is assigned to collate, host and oversee data on outdoor recreation (including green spaces, blue spaces, trails, and other outdoor recreation infrastructure and opportunities), deliver the actions emanating from the Strategy and provide a robust evidence base to inform the decision-making process and subsequent sustainable development of the County in relation to the provision of outdoor recreation.

Similarly, there is currently no-one single entity responsible for raising awareness and promotion of the outdoor recreation opportunities available to local people and therefore it is recommended to assign a lead person (awareness lead), with adequate resource, who will be responsible for providing information and raising awareness on outdoor recreation opportunities to the local community.

8.6.2 Understand the customer and associated information needs

The expectations and needs of the local community and that of the visitor are different. An informed and evidence-based understanding of these differences is essential in developing the recreational offering across the County e.g. data collation requirements, the marketing channel selection and promotional plans. A review of the two audiences' needs is required as soon as possible, the outcomes of which will shape the remaining actions in this section of the Strategy. The following table provides the starting point for this review based on consultation.

Local People

Characteristics

- Residents within Donegal
- Motivation is physical activity, mental health, spend time with family
- Community Engagement
- Combating social isolation

Information Needs

- All accessible sites and trails, particularly those close to home
- All blue and greenspace, trails and activities

8.6.3 Develop a comprehensive database

A comprehensive robust and accurate database is necessary to inform the future sustainable development of outdoor recreation in Donegal. Once operational the data can be fed into platforms such as GoVisitDonegal.com, Discoverireland.ie.

It is vital that improved and more detailed information is collated and made available to the public, so that an individual can make an informed decision on whether a specific site/trail is suitable for their needs.

Visitors

Characteristics

- Visitors from outside Donegal
- Visitors who will enjoy some outdoor recreation as part of their visit to Donegal
- Not 'walkers' or outdoor recreation 'enthusiasts'

Information Needs

- Identify and focus on highlights of outdoor recreation in Donegal e.g. Donegal, Inishowen Peninsula, The Islands, Sliabh Liag
- Activities: Walking, Surfing
- Coast - boat trips, cliff walks, angling, surfing

A key part of this recommendation is to engage continuously with all key stakeholders in Donegal to ensure the information is current and up to date.

This database will be monitored and reviewed in a scheduled and timely manner and co-ordinated by the Outdoor Recreation Coordinator.

Sport Ireland is currently undertaking a significant project to collate a database to include up-to-date, accurate information on opportunities to be active in Ireland, including trails, green and blue spaces, such as beaches and public parks. It is recommended that the responsible person highlighted in 8.6.1 works closely with Sport Ireland to support the collation and audit of data to feed into this National Digital Database, and to inform the development of outdoor recreation more locally in Donegal.

8.6.4 Ensure greater access to outdoor recreation information is available online

Currently, most people access information on the outdoors from tourism platforms and websites, with GoVisitDonegal.com regularly cited as the primary source of information. GoVisitDonegal.com predominantly targets the visitor and as such, there is an identified gap addressing the needs of the community. It is recommended that an appropriate platform is developed or adapted to communicate specifically with the local community.

Within the agreed online platforms, it is recommended to prioritise and present data appropriate to the audience on the online platform as determined by the review outlined in 8.6.2. For example, this may mean reducing the volume of information to visitors so that the focus is on priority destinations and activities. This may also mean, for example, having a dedicated section on all walks in Donegal, that allows local people to see what walking trails are on their doorstep or where the Donegal Sport Partnership or HSE, can direct programme participants.

In addition, within the agreed online platform, it is recommended an interactive map to display the information, to use for orientation or navigation is developed

Table 8 - Information needs of visitors and local people

8.6.5 Develop a timebound and targeted advertising and promotional campaign

Preparing and implementing a Marketing and Promotion Plan, targeting the needs of the local community in relation to outdoor recreation, is recommended as a responsibility of the Awareness Lead as cited in section 8.6.1 and includes for example,

- seeking out and engaging the most popular local social media channels
- engaging and feeding into Council and other members of the Recreation Committee's communication plans to residents, such as newsletters
- featuring a 'Walk of the Week' in a local newspaper with pictures and a map

Furthermore, developing initiatives in conjunction with the Healthy Ireland Programme has the potential to encourage behavioral change and positively impact physical and mental health, while promoting the use of outdoor facilities through the creative use of IT and the development of a community currency incentive.

Given that outdoor recreation is such an intrinsic part of the tourism offering in Donegal, the new Tourism Strategy for the County, currently under development, will consider the findings and recommendations of this Strategy. The emerging Tourism Strategy for Donegal wholly aligns with and complements the aims and objectives of the

Outdoor Recreation Strategy for Donegal recognising outdoor recreation as an integral element of the tourism offering of the County

In partnership with Fáilte Ireland and Tourism Ireland, it is recommended that the DCC's Tourism Marketing Unit, in partnership with the ORWG, agrees priority outdoor recreation locations and activities to promote Donegal and ensure this is reflected consistently in online and offline promotional activity and content creation.

Furthermore, developing initiatives in conjunction with the Healthy Ireland Programme has the potential to encourage behavioural change and positively impact physical and mental health, while promoting the use of outdoor facilities through the creative use of IT and the development of a community currency incentive.

In addition, as part of increasing Donegal's profile as an outdoor destination, opportunities to host additional national, European and international events will be sought. There is an abundance of opportunities for water-based events given Donegal's extensive and diverse coastline. In the past Bundoran has hosted the European Surfing Championships and Portnoo the Irish qualifying event of the World Coastal Rowing Championships.

Evidenced based and considered conversation is essential in informing any future large-scale events in upland areas in Donegal particularly given landscape sensitivity and carrying capacity of these areas.

8.6.6 Encourage participation for all, particularly underrepresented groups

In addition to encouraging the local community to take part in outdoor recreation through increasing awareness and promotion of the opportunities, participation and activation programmes are critical for getting people active in the outdoors, particularly for those groups who are underrepresented.

To ensure that the opportunities for participation are truly accessible for all communities and target groups, it is the role of all stakeholders to facilitate the work of the Donegal Sports Partnership, Foróige, and the Health Promotion Improvement, Health and Wellbeing Division of the HSE through:

- identifying and where appropriate, providing increased funding opportunities

to continue their outdoor recreation outreach programmes

- improving accessibility of the product offering e.g., development of family/young people focused facilities, development of all-ability trails (see section 8.3.8)
- improving the information provided so that an individual can make an informed decision if the product is suitable for their ability or culture (see section 8.4.3)

The potential also exists for other cross-stakeholder initiatives to take place to encourage greater participation of Donegal's great outdoors e.g. hosting a 'Weekend of Getting Outdoors'. The weekend will be held annually for local people to take part in a whole host of free-of-charge outdoor recreation opportunities.

09

Action Plan

Action Plan

This Strategy sets out six themes to deliver the Vision of, ‘Donegal – a Diverse, Natural, Authentic Outdoors for all’ up to 2040.

It is hoped that by delivering the Strategy’s six themes of

- collaboration,
- environmental integrity,
- facilities and visitor servicing,
- inclusivity,
- training and education
- awareness and participation

that an authentic outdoor recreation experience will be enjoyed by all, while protecting the unique and diverse landscapes and waterscapes of the County.

Successful delivery however will require:

- an on-going commitment from all stakeholders involved directly or indirectly in the development, management and promotion of outdoor recreation across Donegal
- all stakeholders to work together in partnership for the greater good of outdoor recreation across the County
- an ability to secure long-term funding to employ the Outdoor Recreation Co-ordinator
- an ability to secure long-term capital funding from internal organisational budgets of the key stakeholders as well as through external funding sources e.g grant programmes
- an ability to secure budget and staff to deliver an annual rolling maintenance programme of outdoor recreation sites
- private landowners agreeing to allow public access across their land for existing walking trails and for new trail opportunities
- good community and industry buy-in for outdoor recreation

Successfully overcoming these dependencies is essential, as the benefits of implementing the recommendations of the Strategy has a significant role to play in the future prosperity and well-being of the County and its communities, and in attracting visitors who can avail of the diverse range of outdoor recreational opportunities across Donegal.

The following Action Plan sets out the specific actions to be delivered under each of the six themes during the next 5 years.

Theme 1 | Collaboration

To encourage those involved in outdoor recreation either directly or indirectly, to work together in a positive, open, accountable and collaborative way.

By 2029 we will see: A collaborative approach to outdoor recreation across Donegal

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
1.1 Appoint a new Outdoor Recreation Coordinator to co-ordinate the delivery of the Donegal Outdoor Recreation Strategy (DORS).	Short-term	DSP
1.2 Undertake an audit of all stakeholders involved in outdoor recreation across Donegal.	Short term and Continuous	Outdoor Recreation Coordinator
1.3 Establish and facilitate a Donegal Outdoor Recreation Committee (DORC) endorsing the approach of shared and collective responsibility among various stakeholders.	Short term and Continuous	Outdoor Recreation Coordinator
1.4 Establish and facilitate in each MD an Outdoor Recreation Stakeholder Forum to provide for better co-ordination, planning and development of outdoor recreation at a local level.	Short term and Continuous	Outdoor Recreation Coordinator
1.5 Establish and lead a Cross Directorate Outdoor Recreation Committee in DCC to raise the profile of outdoor recreation and ensure collaborative working based on the DORS	Short term and Continuous	DCC
1.6 Establish and facilitate an Outdoor Recreation Working Group (ORWG) to consider project particulars and specific issues in delivering projects across the County	Short term and Continuous	Outdoor Recreation Coordinator

Collaboration will seek to contribute to the following Sustainable Development Goals:

Theme 2 | Environmental Integrity

To safeguard and protect the natural, built and cultural heritage of Donegal for the enjoyment of future generations.

By 2029 we will see: A new approach to planning and developing outdoor recreation infrastructure/trails across Donegal

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
2.1 Appoint a Biodiversity Officer for the County to ensure sustainability and environmental integrity is at the forefront of all outdoor recreation development.	Short-term	DCC
2.2 Ensure the environment and sustainability is a standing agenda item at each Outdoor Recreation Working Group meeting	Continuous	Outdoor Recreation Coordinator, ORWG members
2.3 Communicate, support and facilitate a training programme for all those currently involved in the planning, development, and construction of outdoor recreation infrastructure including trails.	Short-term and every year thereafter	Outdoor Recreation Coordinator, ORWG members

By 2029 we will see: Improved visitor management and environmental sustainability at key outdoor recreation sites/trails

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
2.4 Deliver a training course on most current visitor monitoring counters and which will inform the 'Social Return on Investment' model	Medium-term and every 2 years thereafter	Outdoor Recreation Coordinator
2.5 Coordinate across Donegal the data sourced from existing visitor monitoring data and report back to the Outdoor Recreation Committee and wider outdoor recreation community.	Medium-term	Outdoor Recreation Coordinator
2.6 Communicate and support a training course and post training documentation for all those involved in running outdoor recreation events enforcing the value of process and the importance of our landscapes and waterscapes	Short-term and every year thereafter	Outdoor Recreation Coordinator, ORWG members
2.7 Implement when published, forthcoming national guidance provided by Fáilte Ireland	Long-term	Outdoor Recreation Coordinator, ORWG members
2.8 Support the roll out across the County of the national 'responsible behaviour' message and campaign tailoring it specifically for Donegal e.g. through photographs, local Support the roll out across the County of the national 'responsible behaviour' campaign with consistent messaging around responsible behaviour, tailored specifically for Donegal e.g. incorporating best practice case studies from local to international level	Short-term and continuous	Outdoor Recreation Coordinator, ORWG members
2.9 Put in place a rolling programme of environmental monitoring at the key recreation hubs/sites	Medium/long -term	Coillte, Loughs Agency, NPWS, DDC

Environmental Integrity will seek to contribute to the following Sustainable Development Goals:

Theme 3 | Facilities and Visitor Servicing

To provide high quality, accessible, enjoyable and sustainable outdoor recreation opportunities and experiences across the County, supported by visitor servicing facilities where appropriate.

By 2028 we will see: Robust strategic planning of outdoor recreation infrastructure

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
3.1 Prepare a Greenway Strategy for the County	Short-term	DCC
3.2 Develop Community Trail Plans for each MD across the County	Short – medium term	DCC
3.3 Undertake Feasibility Studies to develop a series of short coastal walking routes that could lead in the long-term to the creation of a Wild Atlantic Way Walking Trail e.g Donegal Town to Port Bloodyforeland, Glengesh	Short – medium term	DCC, DLDC, IDP, Údarás, Comhar na nOileán
3.4 Undertake Masterplans for key recreation hubs: Lough Finn, Trusk Lough, Killybegs, Redcastle-Carndonagh, Donegal Gap/ Barnesmore Gap, Glengesh, Dunlewey	Short – medium term	DCC
3.5 Undertake a Feasibility Study to determine the viability of developing Blueways or Water Trails in Donegal Bay, Milford Bay, Lough Foyle and Lough Swilly/Inishowen peninsula	Short-term	DCC, Loughs Agency, FI
3.6 Undertake a County-wide Scoping Study for family-focused off-road cycling trails/pump tracks and adventure play.	Short-term	DCC
3.7 Undertake a Scoping Study for the creation of a Mountain Bike Trail Centre	Short-term	Coílte, DCC

By 2028 we will see: Enhanced outdoor recreation opportunities available across the County for a wider audience

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
3.8 Support the implementation of recommendations contained within NORS and existing Strategies and Plans for the area e.g Glenveagh National Park, Inishowen, Drumboe Woods, Inishtrahull etc	Continuous	ORWG and individual members
3.9 Initiate design, planning and where possible, development on the ground of new coastal walking trails that could feed into a larger WAWWT	Long term	DCC, DLDC, IDP, Údarás, Comhar na nOileán
3.10 In collaboration with relevant partners identify strategic walking trails and apply for inclusion in the Walks Scheme administered by DRCD	Medium - long term	DLDC, DCC
3.11 Initiate design, planning and if possible, development on the ground of a network of Community Trails across the County based on the recommendations of the Community Trail Plans.	Long term	DCC, DLDC, IDP, Údarás, Comhar na nOileán

3.12 Initiate design, planning and where possible, development on the ground of new recreational opportunities based on the recommendations of the Development/Masterplans as above	Long term	DCC, DLDC, IDP, Údarás
3.13 Initiate design, planning and where possible, development of Blueways and Water Trails across the County based on the recommendation of the Feasibility Study as above	Long term	DCC, DLDC, IDP, Údarás, Comhar na nOileán
3.14 Initiate design, planning and where possible, development on the ground of new family focused opportunities based on the recommendation of the Scoping Study as above.	Long term	DCC, DLDC, IDP, Údarás, Comhar na nOileán

By 2028 we will see: Improved quality and visitor servicing of outdoor recreation facilities

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
3.15 Undertake on an annual basis a detailed audit of a specific number of sites /trails to determine maintenance, enhancement and new works required, seek approval at the ORC for funding prioritisation and implement recommendations of the audit on the ground	Continuous	DCC, Loughs Agency, NPWS, Coillte, DLDC, IDP, Údarás, Comhar na nOileán

By 2028 we will see: Better managed and maintained outdoor recreation facilities

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
3.16 Undertake an exercise to assess the existing role of local community groups and community support organisations in the future development, management and maintenance of outdoor recreation infrastructure across the County	Medium term	DCC

Facilities and Visitor Servicing will seek to contribute to the following Sustainable Development Goals:

Theme 4 | Inclusivity

To ensure that everyone can participate and feels welcome in the outdoors of Donegal

By 2028 we will see: An increase in under-represented groups taking part in outdoor recreation		
Action	Timescale	Lead Organisation(s)
4.1 Undertake a rolling annual detailed audit of outdoor recreation sites across the County considering inclusivity and accessibility	Short term - continuous	ORWG Members
4.2 Based on the outcome of the Inclusivity and Accessibility Audit, undertake a programme of on-going capital works to address the issues raised e.g requirement for changing places toilets, improved trail surfacing, additional seating along trails etc	Medium - long term	ORWG Members
4.3 Based on the outcome of the Inclusivity and Accessibility Audit, update all information sources on each site/trail to ensure an informed decision can be made pre-visit. Communicate this information widely using relevant organisations/networks	Medium - long term	DSP, DCC, HPA, Foróige
4.4 Carry out an audit of all Park Runs across the County and provide detailed information on each as to whether they are suitable for the less able/disabled	Short term	DSP
4.5 Communicate and support the delivery at a national level of training, for a range of stakeholders, on key inclusivity themes e.g development of accessible infrastructure,	Medium - continuous	Outdoor Recreation Co-ordinator

Inclusivity and Visitor Servicing will seek to contribute to the following Sustainable Development Goals:

Theme 5 | Training and Education

To better equip those involved in outdoor recreation, now and in the future, with the necessary skills and knowledge to ensure users are afforded a sustainable and quality outdoor recreation experience

By 2028 we will see: Sharing and learning between those involved in outdoor recreation

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
5.1 Communicate and support a national training programme such as workshops, conference, training events, learning journeys on a wide range of outdoor recreation topics to facilitate learning, networking and sharing of good practice	Medium-term - continuous	Outdoor Recreation Co-ordinator, ORC members
5.2 Encourage key stakeholders to become members of the industry networks such as Visitor Safety Group and Outdoor Recreation Network and put in place a methodology to allow information to be shared.	Short – medium term	ORC members

By 2028 we will see: Activity providers better equipped to deliver safe and quality experiences for all

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
5.3 Communicate and support national guidance on improving the safety and quality of commercial provision of outdoor activities, including legislation, accreditation, and insurance implications	Medium-term	ORC members Outdoor Recreation Co-ordinator
5.4 Develop and deliver a Training Plan for activity providers/service providers on providing a quality outdoor recreation experience. This could include workshops, guidance manuals, toolkits as developed through NORS	Long-term	FI, DCC
5.5 Establish Gartan OEC as a training hub to train more locals in NGB awards and other outdoor courses e.g Lowland Leader	Medium – long term	Outdoor Recreation Co-ordinator Gartan OEC, DSP, HPA, Foróige

Training and Education will seek to contribute to the following Sustainable Development Goals:

Theme 6 | Awareness and Participation

To create an increased awareness of Donegal's outdoor recreation opportunities and increase the number of people active in the outdoors, especially from underrepresented groups

By 2028 we will see: Clarity on roles and responsibilities		
Action	Timescale	Lead Organisation(s)
6.1 Assign lead person (information lead) responsible for collation, hosting and oversight of data on outdoor recreation.	Short-term	DCC
6.2 Assign lead person (awareness lead) responsible for providing information and raising awareness of outdoor recreation to local people.	Short-term	DCC
By 2028 we will see: Informed understanding of the customer		
Action	Timescale	Lead Organisation(s)
6.3 Review the needs and preferences for the two key audiences, for those living in Donegal and for those visiting Donegal, in partnership with the Donegal Outdoor Recreation Committee.	Short-term	DCC
By 2028 we will see: Robust evidence based data for the sustainable development of outdoor recreation		
Action	Timescale	Lead Organisation(s)
6.4 In partnership with Sport Ireland, support the collation and audit of data to feed into the Sport Ireland National Digital Database	Short-term	DCC, Sport Ireland
6.5 Collate and audit additional data to meet the needs of both the local people and visitors to Donegal. Data to include improved and more detailed information so that an individual may make an informed decision if the product is suitable for their ability or culture	Medium-term	DCC
6.6 Set up a process to audit and review outdoor recreation data to ensure the information is accurate and up-do-date.	Medium-term	DCC
By 2028 we will see: Better access to digital information on the outdoors		
Action	Timescale	Lead Organisation(s)
6.7 Develop or adapt appropriate online platforms to communicate to local people and visitors.	Medium-term	DCC
6.8 Prioritise and present data appropriate to the audience on the online platform	Medium-term	DCC
6.9 Within the agreed online platform, develop an interactive map	Long-term	DCC

By 2028 we will see: A planned and targeted approach to promotion

Action	Timescale	Lead Organisation(s)
6.10 In partnership with the Donegal Outdoor Recreation Committee, develop a promotional plan to increase awareness for local people of where and how to take part in outdoor recreation.	Medium-term	DCC, DSP, HPA, Foróige.
6.11 In partnership with the Donegal Outdoor Recreation Committee, Fáilte Ireland and Tourism Ireland, ensure priority locations and activities for visitors are reflected consistently in online and offline tourism promotional activity and content creation	Short-term	DCC, FI, Tourism Ireland
6.12 Seek opportunities to host additional national, European and international water-based events e.g surfing, coastal rowing	Short-term	DCC
6.13 Ensure inclusive content and imagery is incorporated onto online platforms	Medium-term	DCC
6.14 Incorporate the national guidelines on responsible behaviour in the outdoors into all communication and proactively promote to local people and visitors	Medium-term	All
6.15 Continue to deliver participation programmes to support an increase in participation	Ongoing	DSP, HPA, Foróige
6.16 Increase the number of programmes and participants engaged in outdoor recreation for all, in line with Sport Ireland's guidance and available funding	Short-term	DSP
6.17 Facilitate the work of DCC, Healthy Donegal, Donegal Sports Partnership, Foroige and the HSE in driving participation	Ongoing	All
6.18 Encourage communities to be more active in their local parks and open spaces and improve their lifestyle	Ongoing	Healthy Ireland

Awareness and Participation will seek to contribute to the following Sustainable Development Goals:

This project was supported by:

The Department Of Rural & Community Development, Donegal Local Community Development Committee, Donegal Local Development CLG and Donegal County Council through grant aid received under The European Agricultural Fund For Rural Development In Ireland 2014-2022“ Europe Investing In Rural Areas”.

Donegal Local Development Company acknowledges receipt of funding for the development of the Donegal Outdoor Recreation Strategy.

Donegal County Council wish to thank and acknowledge the time and effort invested by the internal and external Steering Committee and Stakeholder Groups working with the wider community and the consultants Outdoor Recreation NI, in developing the first Donegal Outdoor Recreation Strategy.

© Document Photographs were supplied by: Outdoor Recreation NI, Failte Ireland, Tourism Ireland, Gareth Wray, Martin Fleming, Alan McLaughlin/ Earagail Arts Festival, Steven Crane/ Earagail Arts Festival, Chris Hill, Gareth McCormack, Patrick Fore/unsplash and John Carver.

Use this code to download the Strategy digitally.

STRAITÉIS CAITHEAMH AIMSIRE AMUIGH FAOIN AER DO DHÚN NA NGALL

2023–2029

Rialtas
na hÉireann
Government
of Ireland

Tionscatal Éireann
Project Ireland
2040

Ár dToghchaí
Tuaithe
Our Rural
Future

The European Agricultural Fund
for Rural Development:
Europe investing in rural areas

**Comhairle Contae
Dhún na nGall**
Donegal County Council

LCDC
Lárcheangaireacht - community hub
Spaite Le hArdán - Public Space
Unit of Community Development Councils

DONEGAL
IT'S IN OUR DNA

Supporting
our communities
**DONEGAL
LOCAL
DEVELOPMENT
CLG.**

Clár Ábhair

	Brollach	2
01	Réamhrá	3
02	Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer á Mhíniú	5
03	An Tábhacht a Bhaineann le Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer	7
04	Comhthéacs Straitéiseach	9
05	Próiseas Forbartha - Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall	15
06	Mar Atá Cúrsaí Faoi Láthair	17
07	Fís, Misean agus Téamaí na Straitéise	21
08	Príomhthéamaí	23
09	Plean Gníomhaíochta	43

Brollach

An Comhairleoir Liam Blaney

An Cathaoirleach, Comhairle Contae Dhún na nGall

Is iomaí deis do chaithimh aimsire amuigh faoin aer a bhaineann le tírdhreach agus le huiscedhreach Dhún na nGall agus is iomaí duine ar féidir leo leas a bhaint as na deiseanna seo. Déanfar iad seo a fhorbairt ar bhealach inbhuanaithe le Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall 2023-2029 agus beidh an straitéis mar threoir chomh fada suas le 2040 chun taithí ilghnéitheach, nádúrtha agus iontaofa a chothú agus a sholáthar do chách.

Is suaithinseach agus is uathúil an áit í Dún na nGall agus í ag croílár fhéiniúlacht an chontae. Tá dlúthbhaint ag geolaíocht an cheantair, ag an bhfarraige, ag an tírdhreach, an uiscedhreach, agus ag an oidhreacht nádúrtha, thógtha agus chultúrtha leis an bhféiniúlacht seo, a thugann léargas ar an gceantar agus ar an timpeallacht amuigh faoin aer atá anseo.

Is é dlúth agus inneach an chontae agus an phobail a mhaireann anseo, ná an taithí uathúil, síorathraitheach atá ar fáil sa timpeallacht amuigh faoin aer anseo ar gach aon taobh. De réir mar a fhoghlaimíonn daoine faoin dlúthbhaint idir gníomhaíocht fhísiciúil, folláine agus meabhairshláinte, tá méadú mór ag teacht ar líon na ndaoine atá ag baint taitnimh as caithimh aimsire sa timpeallacht ilghnéitheach, shaibhir seo amuigh faoin aer; ón tsurfáil go seoltóireacht agus ón siúl go rothaíocht. Tá níos mó caithimh aimsire amuigh faoin aer anois ann, agus níos mó éagsúlachta ann maidir leis na gníomhaíochtaí a bhfuil fáil orthu. Tá sé rithábhachtach go mbíonn rochtain éasca ar infreastruchtúir caitheamh aimsire agus an t-infreastruchtúir sin a bheith dea-fhorbartha. Tacaíonn sé seo le creatlach shóisialta an tsochaí. Thar a cheann sin, tacaíonn áiseanna caitheamh aimsire go mór le hearnáil na turasóireachta agus bíonn dea-thionchar ag go leor forbairtí turasóireachta ar gheilleagar an Chontae. Is é cuspóir na straitéise seo ná Dún na nGall a fhorbairt ar bhealach inbhuanaithe chun taithí ilghnéitheach, nádúrtha agus iontaofa amuigh faoin aer a sholáthar do chách.

John G. McLaughlin

Príomhfheidhmeannach, Comhairle Contae Dhún na nGall

Agus an straitéis seo á hullmhú, chuathas i gcomhairle le réimse leathan páirtithe leasmhara, mar shampla úinéirí talún, bainisteoirí talún, Comhaltaí Tofa, Oifigigh Chomhairle, ionadaithe ó Cheanneagraíochtaí Rialaithe Spóirt, go háirithe ó Chomhpháirtíocht Spóirt Dhún na nGall, Gníomhaireachtaí Forbartha agus Stáit, an pobal áitiúil agus an pobal i gcoitinne. Ba mhaith liom buíochas a ghabháil le gach duine a bhí páirteach as ucht a bheith chomh dearfach le linn an phróisis chomhairliúcháin agus táim ag súil go mór le neartú na gcomhpháirtíochtaí a forbraíodh agus an straitéis á hullmhú, a fheiceáil amach anseo. Tá cuid de na gníomhartha a luaitear sa Straitéis á gcur i bhfeidhm cheana féin ar bhonn trasearnála; tá iarratais ar fhóilúntas d'Oifigeach Bíthéagsúlachta á n-iarraidh ag Comhairle Contae Dhún na nGall faoi láthair agus tá Plean Conairí Pobail á chur chun cinn do Cheantar Bardasach Dhún na nGall, le tacaíocht ónár gcomhaltaí tofa. Táimid ag obair le gníomhaireachtaí éagsúla chun cuspóirí Éire Shláintiúil a chomhlíonadh in éindí lenár gComhordaitheoirí Éire Shláintiúil agus lenár gcomhghleacaithe Sláintecare chun Seiceálacha Sláinte a fhorbairt inár mbailte agus sráidbhailte faoin tuath. Cuirtear rochtain agus nascacht san áireamh le Seiceálacha Sláinte, sainaitnítear cosáin agus conairí chun daoine a spreagadh i mbun siúlóidí ar leac an dorais agus cinntíodh é sin ar fad lenár gcomhghleacaithe ar bhonn tras-tiúthóireachta agus trasearnála.

Cabhraíonn sé sin le maoiniú a ailíniú, pobail a nascadh agus soláthraíonn sé cur chuige comhtháite atá éifeachtúil ó thaobh costas de chun cosáin a fhorbairt ar fud an Chontae. Níl an turas seo ach ina thús agus muid ag iarraidh an timpeallacht amuigh faoin aer a bhainistiú, ar mhaithe le hacmhainneacht aeráide ach go háirithe. Beidh mé ag tnúth go mór leis an gcaidreamh gníomhach, fóinteach sin a chothú tuilleadh, mar atá molta sa Straitéis Náisiúnta Caitheamh Aimsire Amuigh Faoin Aer, trí bheith ag comhoibriú le Comhpháirtíocht Spóirt Dhún na nGall agus libhse, chun caithimh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall a threorú agus a chothú suas go 2029 agus ón mbliain sin amach.

An Comhairleoir Niamh Kennedy

Cathaoirleach Choiste Forbartha Pobail Áitiúil Dhún na nGall

Is í Forbairt Áitiúil Dhún na nGall, ar son Choiste Forbartha Pobail Áitiúil Dhún na nGall / an Ghrúpa Áitiúil Gníomhaíochta, a dhéanann comhordú, bainistiú agus maoirseacht ar an gclár forbartha áitiúil agus ar an gclár forbartha pobail ar fud an Chontae. Is í cuid den obair seo ná an chéad Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall 2023-2029 a chur le chéile agus a chur i bhfeidhm. Bíonn ionadaithe ón earnáil phríobháideach agus ón earnáil phoiblí ar an gCoiste seo, baill agus oifigigh ón údarás áitiúil, ó ghníomhaireachtaí Stáit, ón earnáil phríobháideach agus ionadaithe ó choistí forbartha áitiúla agus pobail san áireamh. Cé gur iomaí dífríocht atá idir ár gcuid dualgas agus ár gcuid ról, tugann na dúshláin a bhaineann lenár gcuid oibre agus an taithí a bhíonn againn uilig mar chuid den obair le Coiste Forbartha Pobail Áitiúil Dhún na nGall / leis an nGrúpa Áitiúil Gníomhaíochta agus leis an Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, tuisctint níos fearr dúinn ar na buntáistí a bhaineann le comhpháirtíochtaí agus le bheith ag comhoibriú le chéile. Léargas ar na buntáistí seo is ea Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall. Tugtar tosaíocht sa straitéis don tábhacht a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer chun sláinte agus folláine mhuintir an Chontae a fheabhsú, chun pobail níos láidre, níos comhtháite agus níos ionchuimsithí a chothú ar fud ár gContae agus chun fás eacnamaíoch a spreagadh dár gContae tríd an turasóireacht ghníomhaíochta a chur chun cinn. Tugann na cuspóirí sin treoir d'fhorbairt inbhuanaithe an Chontae, mar a leagtar amach sa Phlean Áitiúil Eacnamaíochta agus Pobail atá ag teacht chun cinn, sa Phlean Forbartha Contae agus i Straitéis Turasóireachta Dhún na nGall.

01

Réamhrá

Réamhrá

Is iomaí deis a chuireann Contae Dhún na nGall ar fáil chun taitneamh a bhaint as, agus chun a bheith páirteach i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer in Iarthuaisceart na hÉireann.

Is ceantar tuaithe atá i nDún na nGall den chuid is mó, agus limistéar 4,801 ciliméadar cearnach á chlúdach ag an gcontae. Is é an ceathrú contae is mó in Éirinn é. Tá clú náisiúnta ar an gcontae mar gheall ar an tírdhreach garbh, ilghnéitheach agus mar gheall ar an gcósta fada bearnach (c.1,132km). Baineann an iliomad deiseanna caitheamh aimsire leis an gcósta, mar aon leis na sléibhte, na cnoic, na coillte, locha, aibhneacha, portaigh, tránna agus oileáin, do chuirteoirí agus don phobal áitiúil arson.

Baineann oidhreacht chultúrtha uathúil leis an timpeallacht shuaitheanach seo. Tá Gaeltacht Dhún na nGall, pobal na n-oileán san áireamh, ar an bpobal Gaeltachta is mó in Éirinn agus clúdaíonn ceantair Ghaeltachta nach mór trian den chontae. Is acmhainn nádúrtha í seo do dheiseanna caitheamh aimsire.

Ar na nithe is díol spéise sa chontae, tá Aillte Shliabh Liag i ndeisceart Dhún na nGall agus iad ar na hailte farraige is mó san Eoraip, tá an stua mara is mó in Éirinn, Stua Mór Phollaide i bhFánaid, tá an pointe is faide ó thuaidh in Éirinn, Cionn Mhálanna, agus tá Páirc Náisiúnta Ghleann Bheatha, ceann de shé Pháirc Náisiúnta na hÉireann.

Tá ardluach Dhún na nGall mar acmhainn agus ardchaighdeán timpeallachta an chontae le haithint sa líon ard ainmniúchán comhshaoil ar fud an chontae (tá thart ar 30% den chontae sonraithe). Ar na ceantair seo tá Limistéir Oidhreachta Nádúrtha, Páirc Náisiúnta, Suíomhanna Ramsar, Anaclanna Dúlra, Suíomhanna Oidhreachta Geolaíoch, Limistéir faoi Chosaint Speisialta agus Limistéir faoi Chaomhnú Speisialta. Thar a cheann sin, ag an

am scríofa (2022) bhí 12 trá ainmnithe i nDún na nGall agus 2 mhuirín a raibh brat gorm acu, chomh maith le 4 chósta ghlasa, gradam a chruthaigh An Fhondúireacht um Oideachas Comhshaoil agus a bhíonn á bhronnadh ag An Taisce.

Baineann deiseanna iontacha le tírdhreach agus le huiscebhealaí Dhún na nGall chun dul i mbun eachtraíochta amuigh faoin aer. Tá aitheantas anois á thabhairt agus tuiscint níos leithne ann, go bhfuil srian le foinsé na n-acmhainní seo agus mar sin, teastaíonn cur chuige cothrom a bheidh bunaithe ar eolas chun an acmhainn lena mbaineann na deiseanna seo a chaomhnú agus a bhainistiú mar is ceart.

Is é seo an chéad Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall. Cinnteofar leis an straitéis go bhforbrófar caithimh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall agus go ndéanfar bainistíocht orthu ar bhonn stuama agus ar bhonn atá inbhuanaithe ó thaobh an chomhshaoil de. Cuirfidh sé seo le feachtas agus le tuiscint sa Chontae maidir le hoidhreacht nádúrtha, thógtha agus chultúrtha agus cuirfidh sé ar a súile don phobal go mbaineann féidearthachtaí leis an áit a rachaidh chun tairbhe don phobal féin, do chuirteoirí agus do gheilleagar an cheantair.

Agus an Straitéis seo á hullmhú, tugadh aitheantas don timpeallacht sheachtrach i gcoitinne agus do threochtaí atá ag teacht chun cinn maidir le caithimh aimsire timpeall na hÉireann agus sa Ríocht Aontaithe, rud a chinnteoidh go seasfaidh na moltaí sa straitéis seo i bhfad na haimsire. Tugadh aitheantas do na príomhthreochtaí seo a leanas;

- Tá níos mó daoine ná riamh ag baint taitnimh as am a chaitheamh amuigh faoin aer
- Is iad na gníomhaíochtaí is mó a thaitníonn le daoine fós ná gníomhaíochtaí nach bhfuil dian ar an gcorp, amhail siúl agus rothaíocht. Tá ardú suntasach sa líon daoine atá ag tabhairt faoi ghníomhaíochtaí eile áfach, amhail snámh faoin aer agus Seaschéaslóireacht
- Tá daoine ag cur spéise i réimse leathan caitheamh aimsire amuigh faoin aer. Mar shampla, siúl, rothaíocht agus gníomhaíochtaí eachtraíochta
- Tá ardú tar éis teacht ar rannpháirtíocht idirghlúine sna caithimh aimsire amuigh faoin aer
- Bíonn sceidil níos gnóthaí ag daoine sa lá atá inniu ann ach bíonn níos mó solúbthachta acu agus teastaíonn níos mó deiseanna 'gar don bhaile' uathu ar féidir leo páirt a

ghlacadh iontu in éindí lena gcairde agus lena dteaghlach

- Tá feachtas agus tuiscint níos leithne i measc an phobail ar thábhacht agus ar luach na hinbhuanaitheachta
- Bíonn níos mó eolais ag teastáil ó thomhaltóirí lándigiteacha de réir mar a thagann borradh faoi na meáin shóisialta.

Cruthaíodh an Straitéis seo i gcomhréir le cur chuige fianaise-bhunaithe agus leis an mbeartas náisiúnta chun rathúnas agus folláine an chontae agus a chuid saoránach a chinntiú, agus chun fáilte a chur roimh chuirteoirí chun taitneamh a bhaint as an rogha leathan deiseanna do chaithimh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall.

Cumhdaíonn Fís na Straitéise an tréimhse suas go 2040 agus cumhdaíonn an Plean Gníomhaíochta an tréimhse suas go 2029.

02

Caitheamh Aimsire
Amuigh faoin
Aer á Mhíniú

Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer á Mhíniú

I gcomhthéacs na Straitéise seo, ciallaíonn caitheamh aimsire amuigh faoin aer 'gníomhaíochtaí fisiciúla a chleachtar sa timpeallacht nádúrtha'.

Áiríonn an míniú seo gníomhaíochtaí ar an talamh, ar an uisce agus san aer, mar aon le 'taitneamh éighníomhach a bhaintear as bheith amuigh faoin aer' a bhaineann leis na trí cholún thuasráite. (Tábla 1). Ní chlúdaítear faoin míniú seo, gníomhaíochtaí a chleachtar amuigh faoin aer ar chúrsaí teoranta nó ar pháirceanna spóirt amhail galf, peil, seóléimneach, nó gníomhaíochtaí a bhaineann le mótaí amhail cuadrothair/rothair streachailte, seachas áiseanna soghluaisteachta a bhfuil mótaí iontu. Tá sé ag teacht leis an míniú sa Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer d'Éirinn (2023–2027).

Baineann na ráitis seo a leanas le caithimh aimsire amuigh faoin aer:

- bíonn siad á gcleachtadh i rith ama saoir de ghnáth - ach is féidir leo bheith á n-eagrú ag clubanna nó grúpaí freisin (mar shampla, club ráimhaíochta cósta nó grúpa siúlóidí treoraithe)
- baineann neart nó iarracht fhisiciúil leo don duine - uaireanta bíonn trealamh i gceist (mar shampla, clár surfála, canú, rothar, bád nó rópaí), nó fiú taitneamh éighníomhach bheith á bhaint as bheith sa timpeallacht nádúrtha
- teastaíonn rochtain ar shuíomhanna glasa agus/nó gorma faoin tuath nó i gceantair uirbeacha chun iad a chleachtadh
- ní leagtar béim mhór ar an iomaíocht
- uaireanta baintear leas as áiseanna saintógtha sa timpeallacht nádúrtha chun rannpháirtíocht a spreagadh (mar shampla, cosán nó conair don siúl, don rotháocht sléibhe agus don mharcáocht capall a thógáil nó céimeanna canú a fhorbairt)

Ar an Talamh

- Spaisteoireacht
- Cnocadóireacht/siúlóireacht
- Rotháocht áineasa
- Rotháocht sléibhe
- Marcáocht capall
- Reathaíocht easbhóthair
- Treodóireacht
- Bollánóireacht, crúbadach, ailleadóireacht, sléibhteoireacht
- Uaimheadóireacht
- Gníomhaíochtaí Eachtraíochta

Ar an Uisce

- Spóirt Chéaslaithe - lena mbaineann canúáil, cadhcáil agus seaschéaslóireacht
- Rámhaíocht
- Snámh amuigh faoin aer
- Tonnmharcáocht
- Cóstóireacht
- Clársheoltóireacht/ surfáil eitleoige
- Seoltóireacht
- Tumadóireacht
- Slatiascaireacht

San Aer

- Parafaoileoireacht
- Faoileoireacht foluana

Taitneamh éighníomhach a bhaintear as bheith amuigh faoin aer

Tábla 1 – Caithimh Aimsire Amuigh faoin Aer a chlúdaítear faoin Straitéis

03

An Tábhacht a
Bhaineann le Straitéis
Caitheamh Aimsire
Amuigh faoin Aer

An Tábhacht a Bhaineann le Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer

Tá aitheantas á thabhairt go leanúnach do thábhacht caitheamh aimsire amuigh faoin aer mar phríomhshócmhainn d'fheabhsú sláinte agus folláine na tíre. Tá pobail ag éirí níos treise, níos aontaithe agus níos ionchuimsithí agus tá borradh faoin bhfás eacnamaíoch mar gheall ar an turasóireacht ghníomhaíochta, mar a aithníodh i mbeartas náisiúnta le déanaí.

Tá méadú suntasach tar éis teacht ar líon na ndaoine a thugann faoi chaithimh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall agus ar fud na hÉireann. Is í an phaindéim Covid-19 is cúis leis seo ar bhealach, agus an méadú feasachta maidir leis an dea-thionchar a bhíonn ag folláine fhisiciúil ar an meabhairshláinte.

Pléitear na buntáistí a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer don duine aonair agus do phobail i roinnt mhaith staidéir acadúla. Rinneadh athbhreithniú ar os cionn 3,500 de na staidéir seo agus tiomsaíodh le chéile iad in aon doiciméad amháin.¹ Déantar achoimre ar an doiciméad seo anseo ar dheis:

Mar gheall ar na buntáistí seo, aithnítear caithimh aimsire amuigh faoin aer mar ghné lárnach den phróiseas a chuideoidh leis an rialtas roinnt mhaith dá gcuid beartas náisiúnta agus straitéisí a chur i bhfeidhm. Déantar tagairt do na beartais agus do na straitéisí seo sa chéad chuid eile den doiciméad seo.

¹ Spórt Amuigh faoin Aer agus na Buntáistí don tSochaí <http://outdoorsportsbenefits.eu/resources/> (an Líonra Eorpach um Spórt Amuigh faoin Aer, 2018)

Buntáistí a bhaineann le Caithimh Aimsire Amuigh faoin Aer

Meabhairshláinte agus folláine

- Caighdeán ginearálta meabhairshláinte
- Caighdeán saoil agus folláine ginearálta
- Cosaint i gcoinne meabhairghalar agus galair
- Dea-fheidhmiú mothaitheach
- Droch-fheidhmiú mothaitheach a laghdú
- Rialú mothúchán agus deacrachtaí a shárú
- Féinfhorbairt
- Taithí dhearfach
- Bheith gníomhach agus sásta de réir mar a théitear in aois

Sláinte fhisiciúil

- Sláinte fhisiciúil ghinearálta agus cúinsí eile a bhaineann leis sin
- Cosaint i gcoinne galair amhail stróc, taom croí agus ailse
- Rátaí gortaithe ísle agus ionchas saoil níos faide
- A bheith folláin mar a théitear in aois
- Aireachtáil shuibiachtúil sláinte
- Buntáistí a bhaineann le bheith amuigh faoin ngrían

Saoránacht Ghníomhach

- Buntáistí don phobal
- Imeachadh agus cuimsiú
- Bheith ag obair go deonach
- Caipiteal Sóisialta Comhcheangail

Oideachas agus foghlaim fad saoil

- Forbairt phearsanta
- Forbairt idirphearsanta
- Spreagadh oideachasúil agus gaiscí á mbaint amach
- Gnéithe cognaíocha chun an fhoghlaim a fheabhsú
- Feasacht agus iompar comhshaoil

Laghdú na Coireachta agus an iompair fhrithshóisialta

- Méadú iompar próshóisialta
- Cosc agus laghdú na coireachta

Buntáistí eile

- Gníomhaíocht fhisiciúil fad saoil
- Inrochtaineacht
- Feidhmiú cognaíoch
- Go leor buntáistí eile

Tábla 2 - Achoimre ar na Buntáistí a bhaineann le Caithimh Aimsire Amuigh faoin Aer

04

Comhthéacs
Straitéiseach

Comhthéacs Straitéiseach | Straitéisí Náisiúnta

Tugtar aitheantas don tábhacht a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer mar chuid lárnach den phróiseas chun gnéithe de roinnt mhaith straitéisí, pleananna agus beartas a chur i bhfeidhm, na tionscnaimh seo a leanas san áireamh:

Tionscadal Éireann 2040

Clár An Rialtais - Ár dTodhchaí le Chéile

Todhchaí Cheantair Thuaithe na hÉireann - Beartas Forbartha Tuaithe (2021-2025)

An Straitéis Náisiúnta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer (2023-2027)

Éire Shláintiúil: Creat le haghaidh Sláinte agus Folláine Fheabhsaithe (2013-2025)

Plean Gníomhaíochta Aeráide (2023)

Spórt Éireann - Beartas Maidir le Spórt agus le Gníomhaíocht Fhisiciúil Amuigh faoin Aer (2020)

Éirigh Gníomhach in Éirinn! An Plean Náisiúnta um Ghníomhaíocht Fhisiciúil (2016, rinneadh athbhreithniú ar an bplan i 2020)

An Straitéis Náisiúnta Um Chiuimsiú Míchumais (2017-2021)

An Plean Téarnaimh Turasóireachta (2020-2023)

Forbairt agus Nuálaíocht Turasóireachta: Straitéis Infheistíochta 2016-2022

4.1 Tionscadal Éireann 2040

Is straitéis uileghabhálach fhadtéarmach de chuid an rialtais í Tionscadal Éireann 2040 chun tír na hÉireann a fheabhsú do gach duine a chónaíonn inti. Is comhcheangal idir an Creat Pleanála Náisiúnta (CPN) agus an Plean Forbartha Náisiúnta (PFN) é Tionscadal Éireann 2040, atá bunaithe ar chomhfhís do phleanáil chomhordaithe agus d'infheistíocht ar fud na hÉireann. Leis an gCreat Pleanála Náisiúnta, tá sraith chomhroinnte 10 dToradh Straitéiseacha Náisiúnta nó (TSNanna) mar bhonn taca le Tionscadal Éireann 2040 i ngach pobal ar fud na tíre. Bainfidh an CPN leas as na TSNanna seo chun a gcuid cuspóirí a chur i bhfeidhm. Is iad na TSNanna a bhaineann go sonrach le Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall a fhorbairt ná TSN 3 Geilleagair Neartaithe Pobal agus Tuaithe agus TSN 7 Áiseanna agus Oidhreacht Fheabhsaithe. Tugtar aitheantas sa Chreat don ról lárnach atá ag ceantair tuaithe maidir lenár bhféiniúlacht a thuiscint, le borradh a chur faoin ngeilleagar agus faoin timpeallacht ardchaighdeán, agus tá tuiscint ann go dteastaíonn infheistíocht chun áiseanna i gceantair thuaithe le cothabháil a dhéanamh orthu agus le tacú leo, mar shampla; páirceanna náisiúnta, páirceanna foraoise, turasóireacht ghníomhaíochta agus conairí amhail bealaí glasa agus gorma, agus iad á gceangail le nó ag eascairt ón oidhreacht thógtha, chultúrtha agus nádúrtha. Chomh maith leis sin, aithnítear sa CPN, agus léirítear meas, ar an nasc doshéanta idir talmhaíocht agus turasóireacht. Tuigtear go gcruthaíonn an talmhaíocht cuid den tírdhreach a mbíonn

tóir ag thurasóirí uirthi, agus go ndéanann an talmhaíocht cothabháil ar an tírdhreach chéanna. Tuigtear chomh maith go mbíonn rochtain ar an tírdhreach seo, agus ar láithreacha rochtana nua a d'fhéadfaí a fhorbairt sa todhchaí, ag brath ar dhea-chaidreamh a chothú le húinéirí talún agus leis an earnáil talmhaíochta.

4.2 Clár An Rialtais - Ár dToghchaí le Chéile

Is é cuspóir an Chláir Rialtais seo (Meitheamh 2020) ná folláine mhuintir agus shochar na hÉireann a fheabhsú. Is é an dúshlán is práinní a bhaineann leis sin ná téarnamh agus athbheochan a dhéanamh i ndiaidh phaindéim COVID-19. Aithnítear an tionchar a bheidh ag an turasóireacht maidir le cuspóirí an Chláir a bhaint amach agus deirtear go bhfuil an Rialtas tiomanta d'íomhá na hÉireann a fhorbairt agus a neartú mar cheann scríbe saoire gníomhaíochta amuigh faoin aer do na margatáil baile agus idirnáisiúnta. Tagraíonn na príomhghníomhartha maidir le caithimh aimsire amuigh faoin aer d'fhorbairt straitéise nua, an Straitéis Náisiúnta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer. Déanfar níos mó infheistíochta chun conairí, bealaí glasa, bealaí gorma, rotharbhealaí agus áiseanna don tsliascuireacht a chur ar fáil, chomh maith le háiseanna eile caitheamh aimsire tuaithe. Sa tslí seo, bainfear leas as an éileamh níos mó atá ar an turasóireacht eachtraíochta, rud a chuirfidh leis an ngeilleagar i mbailte agus sráidbhailte tuaithe.

Comhthéacs Straitéiseach | Straitéisí Náisiúnta

4.3 Todhchaí Cheantair Thuaithe na hÉireann - Beartas Forbartha Tuaithe (2021-2025)

Is é an cuspóir atá ag Todhchaí Cheantair Thuaithe na hÉireann - Beartas Forbartha Tuaithe 2021-2025, ná gur áiteanna beoga, inbhuanaithe a bheidh sna ceantair tuaithe in Éirinn agus go mbeidh caighdeán saoil níos fearr agus níos mó deiseanna ar fáil do dhaoine a bhfuil cónaí orthu faoin tuath. Foilseofar Straitéisí Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer den chéad uair riamh in Éirinn agus tacófar leis an straitéis seo trí níos mó infheistíochta a dhéanamh i gconairí, i mbealaí glasa, i rotharbhealaí, bealaí gorma agus áiseanna eile. Sa tslí seo, bainfear leas as an éileamh níos mó atá ar an eachtraíocht amuigh faoi aer ó phaindeim COVID-19 i leith. Aithnítear go

bhfuil ról lárnach ag caithimh aimsire amuigh faoin aer maidir le cuspóir an bheartais a bhaint amach, go mbeidh ceantar tuaithe na hÉireann ina cheann scríbe a bhfuil tóir air do ghníomhaíochtaí amuigh faoin aer agus don turasóireacht gníomhaíochta. Baineann deiseanna leis seo don fhás fostaíochta i gceantair thuaithe a bhfuil baint acu leis an turasóireacht gníomhaíochta. Aithnítear na buntáistí don phobal agus don fholláine a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer chomh maith. Mar shampla, cuireann forbairt spásanna glasa agus áiseanna caitheamh aimsire beocht sna pobail tuaithe. Baineann pobail taitneamh as na spásanna seo agus bíonn na háiseanna seo mar bhonn taca do shlite maireachtála sláintiúla, gníomhacha sna pobail chéanna.

4.4 An Straitéis Náisiúnta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer (2023-2027)

Is straitéis thrasrialtais faoi stiúir na bpáirtithe leasmhara atá sa Straitéis Náisiúnta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer 2023-2027, a forbraíodh i gcomhar le Comhairle na Tuaithe. Le Glac Chugat Saol Faoin Aer na hÉireann, leagtar amach fíis, misean agus gníomhartha d'fhonn forbairt agus bainistíocht inbhuanaithe na hearnála caitheamh aimsire amuigh faoin aer a stiúradh, a threorú, agus a éascú sna cúig bliana atá romhainn agus bhí rannpháirtíocht shuntasach páirtithe leasmhara agus phobail ag baint leis. Ós rud é gurb í an timpeallacht nádúrtha suíomh caitheamh aimsire amuigh faoin aer, is cuid lárnach den straitéis í cosaint na timpeallachta agus cuirtear béim ar bhrú caitheamh aimsire a laghdú ar ghnáthóga agus speicis leochaileacha

Is iad na cuspóirí straitéiseacha ná:

- **Ceannaireacht:** Cur chuige níos comhordaithe, níos comhtháite ag an leibhéal náisiúnta agus contae d'fhonn an úsáid acmhainní is fearr a chinntiú.
- **Timpeallacht:** An timpeallacht a chosaint le planáil agus forbairt caitheamh aimsire amuigh faoin aer níos fearr, i gcomhréir le bainistíocht dea-chleachtais tírdhreach agus gnáthóg.
- **Feasacht:** Feasacht ar ár ndeiseanna amuigh faoin aer a chruthú agus taispeáint conas taitneamh a bhaint astu go freagrach.
- **Deiseanna:** Líon na ndaoine atá gníomhach amuigh faoin aer a mhéadú agus tacú leo,

daoine óga agus grúpaí tearcionadaithe ach go háirithe.

- **Rochtain:** Rochtain amuigh faoin aer a chosaint agus a fheabhsú ar son cách.
- **Saineolas:** Eolas, scileanna agusaineolas páirtithe leasmhara agus comhpháirtithe a fheabhsú.

4.5 Éire Shláintiúil: Creat le haghaidh Sláinte agus Folláine Fheabhsaithe (2013-2025)

- Is creat rialtais atá in Éire Shláintiúil d'fhonn gníomhú chun sláinte agus folláine ár dtíre a fheabhsú. Sainítear fíis shoiléir ann a bhfuil ceithre sprioc aici. Leagtar amach creat leathan gníomhartha a dhéanfaidh Ranna Rialtais, údaráis áitiúla, gníomhaireachtaí reachtúla, grúpaí pobail agus deonacha, gnóthaí, teaghlaigh agus daoine aonair d'fhonn sláinte agus folláine a fheabhsú agus na rioscaí atá ann do na glúnta atá le teacht a laghdú.
- Treochlár atá i gCreat Éire Shláintiúil 2019-2025 d'fhonn Éire níos sláintiúla a thógáil. Tá sé bunaithe ar cheithre phríomhspríoc d'fhonn sciar na ndaoine atá sláintiúil ag gach céim den saol a mhéadú, míchothromaíochtaí sláinte a laghdú, an pobal a chosaint ó bhagairtí sláinte agus folláine agus timpeallacht a chruthú inar féidir le gach duine aonair agus gach earnáil den tsochaí a bpáirt a dhéanamh chun Éire Shláintiúil a bhaint amach.

4.6 Plean Gníomhaíochta Aeráide

Comhthéacs Straitéiseach | Straitéisí Náisiúnta

(2023)

- Leagtar amach sa Phlean Gníomhaíochta Aeráide (2023) an bealach ina bhfuil Éire ag cur réitigh aeráide i gceartlár a forbartha sóisialta agus eacnamaíche. Ag a chroílár, baineann an Plean leis na deiseanna a bhaint amach a sholáthróidh timpeallacht, eacnamaíocht agus sochaí ghlan, inbhuanaithe ar bhealach atá cothrom do chách.
- Cuireann sé le Plean Gníomhaíochta Aeráide 2021 a leag béim ar an tábhacht a bhaineann le caitheamh aimsire amuigh faoin aer mar bhealach d'fhonn cóngas leis an dúlra a mhéadú agus iompraíochtaí atá ar son na timpeallachta a chur chun cinn agus mar réiteach d'fhonn astaíochtaí iompair a laghdú trí bhonneagar siúil agus rothaíochta a fhorbairt agus na buntáistí a bhaineann leo ó thaobh sláinte daoine a fheabhsú.
- Tugtar tacaíocht sa Phlean freisin don ghá tailte portaigh atá ann a thabhairt ar ais ar choinníollacha níos nádúrtha d'fhonn réimse tairbhí aeráide a chur i gcrích trí astaíochtaí laghdaithe carbóin, stóráil charbóin fhadtéarmach, ceapadh carbóin méadaithe, agus athléimneacht mhéadaithe ar thionchair an athraithe aeráide atá coinnithe istigh cheana féin. Tá obair ar siúl cheana féin d'fhonn na limistéir phortaigh dhamáistithe ar fhánaí ísle na hEiragail a athneartú a bhfuil drochthionchar orthu de bharr na húsáide méadaithe atá siúlóirí ag baint as an sliabh sin.

4.7 Spórt Éireann - Beartas Maidir le Spórt agus le Gníomhaíocht Fhisiúil Amuigh faoin Aer (2020)

Is í an fhís a léirítear i mBeartas Spórt Éireann Maidir le Spórt agus le Gníomhaíocht Fhisiúil Amuigh faoin Aer (2020) ná deiseanna a chruthú le go mbeidh gach duine in ann páirt a ghlacadh agus taitneamh a bhaint as spórt agus as gníomhaíocht fhisiúil amuigh faoin aer. Tá cuspóirí an bheartais dírithe ar cheithre sprioc, Sprioclimistéar 3 - 'tacú le forbairt infreastructúir' agus Sprioclimistéar 4 - 'deiseanna a chruthú'. Faoi Sprioclimistéar 3, luaitear an dá chuspóir seo a leanas ó bheartas Spórt Éireann,

- tacú le forbairt straitéiseach infreastructúir amuigh faoin aer ar ardchaighdeán i gceantair thuaithe agus uirbeacha araon chun rannpháirtíocht sa spórt agus sa ghníomhaíocht fhisiúil a spreagadh
- coinneáil le tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt conairí caitheamh aimsire in Éirinn trí chritéir cháilíochta agus dea-chleachtas a chur i bhfeidhm agus trí Chlár Náisiúnta Conairí a choimeád.

Faoi Sprioclimistéar 4, díróinn ceann amháin de na cuspóirí beartais ar

- infreastructúr caitheamh aimsire amuigh faoin aer sa Stát, idir sheanbhunaithe agus nua, a úsáid agus a chur chun cinn, conairí, bealaí glasa, suíomhanna caitheamh aimsire foraoise, rotharbhealaí sléibhe agus bealaí gorma san áireamh.

4.8 Éirigh Gníomhach in Éirinn! An Plean Náisiúnta um Gníomhaíocht Fhisiúil (2016, rinneadh athbhreithniú ar an bplean i 2020)

Is í an sprioc atá ag an bPlean Náisiúnta um Gníomhaíocht Fhisiúil ná an leibhéal gníomhaíochta fhisiúil a bhíonn á dhéanamh ag daoine a mhéadú, agus buntáistí sláinte, eacnamaíocha agus sóisialta a bhaint amach dá bharr. Luaitear an dá ghníomh seo a leanas sa phlean:

- tosaíocht a thabhairt do phleanáil agus d'fhorbairt infreastructúir a bhaineann le siúl agus rothaíocht agus le hinfreastructúr a bhaineann le caithimh aimsire / gníomhaíocht fhisiúil i gcoitinne
- straitéisí siúil agus rothaíochta a fhorbairt i ngach limistéar Údarás Áitiúil.

Comhthéacs Straitéiseach | Straitéisí Náisiúnta

4.9 An Straitéis Náisiúnta Um Chuimsiú Míchumais (2017-2021)

Is cur chuige comhordaithe atá sa Straitéis Náisiúnta um Chuimsiú Míchumais thar na Ranna Rialtais chun cuimsiú níos fearr a chur chun cinn do dhaoine faoi mhíchumas in Éirinn. Díríonn Cuid 8 den straitéis, 'Modh Iompair agus Áiteanna Inrochtana', ar fhorbairt rochtana a dhéanamh ar áiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer, go háirithe cosáin agus conairí. Éilítear i gCuid 6, 'Seirbhísí Míchumais Duine-lárnaithe', go mbunófar áiseanna caitheamh aimsire ar phrionsabail deartha uilíocha agus go gcuirtear feasacht agus eolas ar an míchumas chun cinn i gcomhlachtaí spóirt.

4.10 An Plean Téarnaimh Turasoíreachta (2020-2023)

Bunaíodh Tascfhórsa Téarnaimh na Turasoíreachta (TTT) i mí Bealtaine 2020 agus d'fhorbair siad plean tearnaimh d'earnáil na turasoíreachta mar fhreagra ar an tionchar a d'imir COVID 19 ar an earnáil. Tá 'Infheistíocht i dTáirgeacht Turasoíreachta a Mhheadú' ar phríomhghníomhartha an TTT. Leis seo, aithnítear oidhreacht thógtha agus nádúrtha na hÉireann mar bhunchloch ar ar bunaíodh turasoíreachta na hÉireann go dtí seo agus aithnítear go dteastaíonn níos mó infheistíochta agus cur chuige cruthaitheach, nuálach agus an tairiscint táirgí á fhorbairt amach anseo. Beidh níos mó infheistíochta ag teastáil don fhorbairt táirgí maidir le caithimh aimsire amuigh faoin aer. Mar shampla, rochtain ar spásanna móra oscailte a chumasú agus an úsáid a bhaintear as na spásanna seo a fheabhsú, rud a chuirfidh le stádas Éireann mar cheann scríbe atá glas, glan agus inbhuanaithe.

4.11 Forbairt & Nuálaíocht Turasoíreachta (2016-2022)

Luann Fáilte Éireann i bhForbairt agus Nuálaíocht Turasoíreachta: Straitéis Infheistíochta 2016-2022, go bhfuil sé mar sprioc acu an méid airgid a chuireann an turasoíreachta leis an ngeilleagar i bpobail áitiúla a mhéadú agus luaitear spriocanna eile a bhaineann le 'rochtain ar an tírdhreach', nó spéis a mhúscailt sa timpeallacht nádúrtha. Tá Fáilte Éireann tiomanta do thacaíocht a thabhairt, go díreach nó go hindíreach, do thionscadail a thacaíonn le taithí cuartaíochta tograí branda, Slí an Atlantaigh Fhiáin san áireamh, más é trí rochtain a chruthú go hinbhuanaithe nó trí fheabhas a chur ar rochtain. Mar shampla, trí infreastruchtúr caitheamh aimsire a fhorbairt nó a fheabhsú amhail cosáin chun rochtain a fheabhsú agus creimeadh a bhainistiú, láithreacha faire fiadhúlra, cosáin chósta agus araille. Chomh

maith leis an infheistíocht a dhéanfaidh Fáilte Éireann iad féin, grósóidh an comhlacht údaráis áitiúla agus tionscnóirí tionscadail chun deachleachtas idirnáisiúnta a chur i bhfeidhm chun rochtain inbhuanaithe a sholáthar don tírdhreach agus don chósta nach gcuirfidh isteach ar an timpeallacht.

Déanfar iarracht le Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall a bheith i dtiúin leis na beartais agus straitéisí a luaitear anseo thuas, agus iad a chur i bhfeidhm.

Comhthéacs Straitéiseach | Straitéisí Chomhairle Contae Dhún na nGall

Beidh an Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall i dtiúin leis na cuspóirí a luaitear i bPlean Forbartha Contae Dhún na nGall 2018-2024 (a bhfuil athbheithniú á dhéanamh air faoi láthair), sa Phlean Áitiúil Eacnamaíochta agus Pobail - 2016-2022 (a bhfuil athbheithniú á dhéanamh air faoi láthair) agus sa Straitéis Turasóireachta do Dhún na nGall (2023-2027) a bheidh ag teacht chun cinn go luath, agus déanfar iarracht na cuspóirí seo a chur i bhfeidhm.

4.12 Plean Forbartha Contae (2018-2024)

Léirítear fíís uailmhianach sa Phlean Forbartha Contae d'fhorbairt agus d'fhás sa chontae ó 2018-2024. Luaitear príomhchuspóirí agus beartais na Comhairle a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer sa Phlean, sna caibidlí a bhaineann le hinfreastruchtúr, le hoidhreacht nádúrtha, le turasóireacht, acmhainní mara agus bainistíocht cósta. Luaitear na cuspóirí seo ina measc;

- bealaí siúil agus rothaíochta fadraoin a éascú agus a nascadh le chéile idir limistéir lonnaithe do chaithimh aimsire agus mar roghanna malartacha taistil ar an gcarr, go háirithe i gceantair faoin tuath
- cothabháil, feabhas agus forbairt don Ghréasán Náisiúnta Raonta Rothar a thacú agus a éascú
- na radhairc, tábhacht na tírdhreacha cultúrtha agus áiseanna caitheamh aimsire agus comhshaoil ar chósta an Chontae a chosaint i gcoinne forbairt mhíchúí
- moltaí forbartha d'fhorbairtí táirge turasóireachta a bhaineann le hacmhainní nó le gníomhaíochtaí a mheas ar fud an Chontae, seachas laistigh de limistéir fíor-ardscéimhe (mar shampla, forbairtí a bhaineann le siúl, le rothaíocht, le marcaíocht capall, iascaireacht/slatiascaireacht, spóirt uisce, caithimh aimsire amuigh faoin aer, ionaid cheardaíochta/chultúrtha agus araile)
- forbairt infreastruchtúr nua a éascú agus infreastruchtúr rochtana mara seanbhuanaithe

a uasghrádú, céanna, cuanta, áiseanna bearta agus fánáin san áireamh

- forbairt chuí áiseanna slatiascaireachta a éascú ar fud an Chontae
- moltaí forbartha a éascú a fheabhsaíonn rochtain ar na hOileáin agus a thacaíonn le cur chun cinn inbhuanaithe na n-Oileán.

4.13 Plean Áitiúil Eacnamaíochta agus Pobail (2016-2022)

Tá sé mar sprioc ag Plean Áitiúil Eacnamaíochta agus Pobail Chontae Dhún na nGall 2016-2022 forbairt eacnamaíoch agus forbairt pobail a chur chun cinn sa Chontae. Is í Fís an Phlean ná 'áiteanna agus muintir Dhún na nGall a nascadh le chéile, leas a bhaint as na deiseanna eacnamaíochta sa chontae agus pobail láidre, sláintiúla a chothú a bheidh ionchuimsitheach agus inbhuanaithe.' Baineann na 7 bpríomhchuspóir sa Phlean ar fad leis an Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, luaitear na príomhchuspóirí

anseo thíos;

- Dún na nGall a fhorbairt mar áit nasctha
- leas a bhaint as caipiteal nádúrtha agus daonna Dhún na nGall
- meas a léiriú ar acmhainní cultúrtha agus cruthaitheacha Dhún na nGall, iad a chothú agus a fhorbairt
- pobail a bheidh ionchuimsitheach, inbhuanaithe agus sláintiúil a chur chun cinn
- Dún na nGall a fhorbairt mar phríomhréigiún don fhoghlaim, don taighde agus don nuálaíocht.
- Branda Dhún na nGall a fhorbairt
- fiontraíocht, infheistíocht agus fiontar a chur chun cinn

Is gné lárnach é caithimh aimsire amuigh faoin aer den Straitéis Turasóireachta do Dhún na nGall (2023-2027) a bheidh ag teacht chun cinn go luath.

05

Próiseas Forbartha -
Straitéis Caitheamh
Aimsire Amuigh
faoin Aer do Dhún
na nGall

Próiseas Forbartha - Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall

Le blianta beaga anuas, tá feasacht agus tuiscint níos forleithne laistigh de Chomhairle Contae Dhún na nGall (CCD) agus i measc na bpríomhpháirtithe eile timpeall an chontae a bhíonn ag plé le caithimh aimsire amuigh faoin aer, go bhfuil gá le cur chuige comhoibritheach maidir le cinntí a dhéanfar sa todhchaí i ndáil le caithimh aimsire amuigh faoin aer. Tuigtear go bhfuil obair mhór, ilghnéitheach ar siúl ag daoine, go bhfuil méadú ag teacht ar an obair sin agus go bhfuil impleachtaí ag an obair a dhéanann daoine ar a chéile.

Chun treoir a thabhairt maidir leis an Straitéis seo, bunaíodh Grúpa Stiúrtha chun próiseas comhoibritheach, feasach a chinntiú, chun eolas a roinnt, chun comhairle a chur ar fhoireann an tionscadail le linn an phróisis, agus chun an Straitéis a threorú. Ar na baill den ghrúpa, bhí ionadaithe ó Chomhairle Contae Dhún na nGall agus an tOifigeach Caitheamh Aimsire Tuaithe ó Fhorbairt Áitiúil Dhún na nGall.

Bunaíodh Grúpa Páirtithe Leasmhara go gairid ina dhiaidh seo, a sholáthair foinse eolais don iniúchadh, a chuir le fíis, misean agus téamaí na Straitéise agus í á cur le chéile agus a d'aontaigh le moltaí na Straitéise agus leis na príomhghníomhaireachtaí soláthair a bheadh bainteach le cur i bhfeidhm na straitéise, mar a sonraíodh sa Phlean Gníomhaíochta.

Ar na páirtithe leasmhara, bhí ionadaithe ó na hearnálacha seo a leanas - turasóireacht, comhshaoil, rannpháirtíocht, rochtain, feirmeoireacht, oideachas, sláinte agus óige, mar aon le hionadaithe ó na trí Chomhlacht Forbartha Áitiúil agus na gníomhaireachtaí Stáit iomchuí.

Chun treoir a thabhairt maidir le forbairt na Straitéise, rinneadh iniúchadh cuimsitheach lenár bhain na céimeanna seo a leanas;

- léargas a thabhairt ar mar atá cúrsaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall faoi láthair, maidir le húinéireacht talún, rochtain, próifíl comhshaoil agus ainmniúcháin chomhshaoil
- Déantar athbhreithniú ar sholáthar na ngníomhaíochtaí a bhíonn ar siúl timpeall Dhún na nGall i dTábla 1, agus láthair suímh luaithe le gach gníomhaíocht (chomh maith le heolas ar áiseanna agus infreastructúr an tsuímh, más infheidhme) agus luaitear clubanna nó soláthraithe a bhaineann leis na gníomhaíochtaí de réir mar is cuí. Cuireadh an t-eolas seo ar léarscáil tríd an gcóras faisnéise geografáil.

- léargas ar na deiseanna reatha agus ar na deiseanna a d'fhéadfaí a fhorbairt do chaithimh aimsire amuigh faoin aer ar leibhéal Ceantar Bardasach, toisc Dún na nGall a bheith chomh mór sin.

Tá eolas sonrath faoin iniúchadh ar fáil sa Tuarascáil Iniúcháireachta a ghabhann leis an Straitéis seo.

Gné lárnach eile a bhain le próiseas na Straitéise ná clár cuimsitheach comhairliúcháin a reáchtáil. Mar chuid den chlár comhairliúcháin;

- rinneadh comhairliúcháin 1-1 leis na baill ar fad ón nGrúpa Stiúrtha agus ón nGrúpa Páirtithe Leasmhara
- rinneadh comhairliúcháin 1-1 leis na Coistí Náisiúnta Rialaithe do na gníomhaíochtaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer a shonraítear i dTábla 1

- rinneadh comhairliúcháin le baill foirne ó lucht stiúrthóireachta Chomhairle Contae Dhún na nGall agus ón Líonra Rannpháirtíochta Pobail (LRP), go háirithe le baill foirne ón LRP a bhíonn ag plé le cúrsaí comhshaoil.

- rinneadh ceardlanna comhairliúcháin ar líne le baill ón gComhairle.

- rinneadh ceardlanna comhairliúcháin ar líne leis an bpobal, a eagraíodh de réir na gCeantar Bardasacha.

- scaipeadh ceistiúcháin poiblí ar líne agus fuarthas 457 freagra ina leith

Tugadh cuairt ar phríomhshuíomhanna caitheamh aimsire le linn phróiseas na Straitéise chun eolas a thabhairt d'fhoireann na straitéise agus chun freagraí ó na céimeanna comhairliúcháin a chruthú.

06

Mar Atá
Cúrsaí Faoi
Láthair

Mar Atá Cúrsaí Faoi Láthair

Toisc limistéar geografach Dhún na nGall a bheith chomh mór, rangáíodh staid láithreach caitheamh aimsire amuigh faoin aer mar 'dhúshláin' agus 'deiseanna' a bhaineann leis na cúig Cheantar Bhardasacha (CBanna) de réir a chéile, chomh maith le hanailís a dhéanamh ar an gContae mar aon limistéar amháin.

Tá anailís ar mar atá cúrsaí faoi láthair i ngach CB, mar aon le heolas ar na deiseanna a bhaineann leis an CB, le fáil sa Tuarascáil Iníúcháireachta a ghabhann leis an Straitéis seo.

Léirítear mar atá cúrsaí faoi láthair sa Chontae ar fad i dTabla 3 agus déantar achoimre ar an aiseolas a fuarthas mar chuid den phróiseas cuimsitheach comhairliúcháin.

Leagtar an bhéim ar bhuntáiste iomlán a bhreith as na dúshláin a sainaitníodh agus dul i ngleic leo go héifeachtach le gníomhartha, forbairt caitheamh aimsire amuigh faoin aer a stiúradh agus a bhainistiú ar bhealach lena áirítear cur chuige comhoibritheach ó na gníomhaireachtaí ar fad atá páirteach.

Dúshláin

Níl duine ainmnithe sa chontae le feidhmiú mar lárphointe teagmhála chun comhairle, treoir agus eolas a thabhairt ar gach rud a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer

Is beag áiseanna don mharcaíocht capall atá ar fud an Chontae - níl aon chosán marcaíochta poiblí ann.

Is beag comhpháirtíocht agus comhoibriú atá san earnáil caitheamh aimsire amuigh faoin aer faoi láthair, mar shampla idir úinéirí talún/bainisteoirí (grúpaí Stáit agus príobháideacha araon), CCD, Comhlachtaí Forbartha, grúpaí pobail, soláthróirí gníomhaíochtaí, soláthróirí seirbhísí agus soláthróirí na glár rannpháirtíochta

Tá feabhas le cur ar chuid de na suíomhanna caitheamh aimsire ó thaobh rochtana de, chomh maith le comharthaíocht chuig an suíomh, eolas ag tús na siúlóide, comharthaí bealaigh agus léirmhíniú

Thabharfadh cur chuige pobaldhírthe ón mbun aníos aghaidh ar shaincheisteanna forbartha idir úinéirí talún agus bainisteoirí maidir le caithimh aimsire amuigh faoin aer

Níl cuid de na seirbhísí cuartaíochta ag príomhshuíomhanna caitheamh aimsire ar an gcaighdeán ard a mbíonn úsáideoirí ag súil leis. Mar shampla, leithris, áiseanna feistis agus seirbhísí lónadóireachta

Teastaíonn níos mó comhoibrithe agus soiléireachta maidir le ról agus le cúramaí na ndaoine a bhíonn ag plé le caithimh aimsire amuigh faoin aer ar bhonn laethúil. Mar shampla, OCAT, Oifigeach Caitheamh Aimsire Amuigh faoi Aer CCD, OCAT nua-cheaptha na n-Oileán agus Oifigigh CCD a bhíonn ag plé le hiarratais ar mhaoiniú don Scéim um Infreastruchtúr Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer

Is beag áiseanna lóistín atá ann d'úsáideoirí caitheamh aimsire, dála óstáin, láithreacha campála agus glampála, faighneoga agus ionaid sheirbhísí

Níl Oifigeach don Bhithéagsúlacht i nDún na nGall nó in CCD

Teastaíonn níos mó sonraí chun clár leanúnach comhordaithe bainistíochta agus cothabhála a threorú do chosáin siúil agus do shuíomhanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer

Tá éileamh níos mó ag teacht ar na hoileáin. Baineann dúshláin maidir le bainistíocht cuartaíochta leis seo, agus is údar imní é maidir le bithéagsúlacht agus gnáthoga na n-oileán

Teastaíonn saineolas ó ghrúpaí ar leith maidir le rochtain ar na suíomhanna.

Baineann dúshláin bhainistíochta cuartaíochta le cuid de na suíomhanna is mó a mbíonn tóir orthu ar an gcósta agus isteach ón gcósta. Baineann na dúshláin seo le heaspa cúraim ag na suíomhanna maidir le plódú tráchta, bruscar, camras, tinte campa, campáil agus fadhbanna a bhaineann le madraí.

Níl deiseanna maoinithe cuí ann chun cláir fhor-rochtana rannpháirtíochta a sholáthar do ghrúpaí faoi ghannionadaíocht

Tábla 3 – Dúshláin agus Deiseanna

Dúshlán

Tá cuid de na príomhshuíomhanna caitheamh aimsire tar éis an ‘acmhainn iompair comhshaoil’ a sháru. Tá creimeadh cosáin ag tarlú mar gheall ar líon ard na gcuairteoirí ag taisteal chuig na suíomhanna agus mar gheall ar an easpa cothabhála, agus an easpa monatóireachta comhshaoil ag na suíomhanna.

Níl líonra foirmiúil ann do sholáthróirí gníomhaíochtaí ar fud an Chontae

Tá géarghá le saintraenáil a chur ar fáil maidir le forbairt cosáin, go háirithe ar thírdhreach atá á chaomhnú nó á chosaint.

Baineann dúshlán suntasach le costais árachais, tá líon na soláthróirí gníomhaíochtaí ag laghdú ar fud an Chontae mar gheall ar an méadú ar phréimheanna árachais

Is beag sonraí comhordaithe atá ann maidir le líon na n-úsáideoirí ar fud an Chontae

Teastaíonn tuilleadh machnaimh maidir leis an rialachán foirmiúil atá á chur i bhfeidhm san earnáil soláthar gníomhaíochtaí in Éirinn.

Níl próiseas foirmiúil ann maidir le himeachtaí a reáchtáil ar thalamh ard, a chinnteodh go mbeadh na himeachtaí inbhuanaithe agus nach ndéanfaidís dochar don timpeallacht

Níl ach líon teoranta seirbhísí ‘oíche’ á gcur ar fáil ag an earnáil phríobháideach chun taitneamh a bhaint as a bheith amuigh faoin aer istoíche. Mar shampla, siúlóidí a dhéanamh agus an ghrian ag dul faoi, nó cadhcáil faoi sholas na gealaí

Tá doiléire ag baint leis an míniú ar Bhealaí Glasa agus Gorma.

Níl ach líon teoranta treoraithe caitheamh aimsire amuigh faoin aer a bhfuil Gaeilge acu, amhail ‘Ceannairí Ísealchríche’, giollaí agus teagascóirí caitheamh aimsire amuigh faoin aer cáilithe.

Níl rochtain éasca ar áiseanna caitheamh aimsire seanbhunaithe agus níl naisc mhaithe idir na háiseanna sin agus forbraíochtaí nua turasóireachta.

Níl leas á bhaint mar i gceart as naisc idir caithimh aimsire amuigh faoin aer agus scéalta a bhaineann le hoidhreacht shaibhir nádúrtha agus cultúrtha an cheantair, go háirithe oidhreacht na Gaeilge.

Níl ach líon teoranta deiseanna caitheamh aimsire ann atá dírithe ar theaghlaigh. Mar shampla, rothaíocht uile-thalún do theaghlaigh, pumpraonta agus gníomhaíochtaí eachtraíochta

Tá féidearthachtaí ann chun imeachtaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer a fhorbairt ar fud an Chontae

Níl aon suíomhanna foirmiúla sa Chontae don rothaíocht sléibhe uile-talún.

Deiseanna	
Tá saibhreas oidhreachta sa cheantar - idir oidhrecht nádúrtha, thógtha agus chultúrtha	Aithnítear an tábhacht a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer mar phríomhshócmhainn i nDréacht-straitéis Turasoíreachta Dhún na nGall (2023-2027) maidir le tairiscintí cuartaíochta agus fás eacnamaíoch an cheantair
Clúdaíonn Gaeltacht Dhún na nGall 1502km ² den chontae, oileáin Dhún na nGall san áireamh - is ionann sin agus 26% de limistéar iomlán na Gaeltachta	Tá 6 Pháirc Náisiúnta in Éirinn. Is í Páirc Náisiúnta Ghleann Bheatha an dara páirc is mó sa tír agus tá sí ar na príomhshuíomhanna caitheamh aimsire sa Chontae. Tá 'Plean Forbartha Eispéireas Cuartaíochta' ag druidim chun deiridh do Pháirc Náisiúnta Ghleann Bheatha agus baineann cuid de na moltaí sa phlean le bheith ag cur leis na deiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer sa pháirc
Tá réimse leathan tírdhreach agus uiscebhreach sa chontae ar féidir caithimh aimsire amuigh faoin aer a dhéanamh ann. Mar shampla, an cósta, aibhneacha, locha, foraoisí, sléibhte, cnoic, aillte mara, oileáin, portaigh agus trána	Tá ionaid áiseanna a moladh do ghníomhaíochtaí ar an uisce, maoinithe ag Fáilte Éireann, á bhforbairt i mBun Dobhráin agus sna Dúnaibh
Aithnítear Dún na nGall mar cheann scríbe caitheamh aimsire amuigh faoin aer in Éirinn do ghníomhaíochtaí ar an talamh agus ar an uisce araon	Fuarthas maoiniú forbartha tosaigh do 6 Bhealach Ghlasa. Tá 3 shuíomh in Inis Eoghain agus suíomhanna eile Bhearnas Mór, i Leitir Ceanainn-Ailt an Chorráin, agus an nasc idir Caisleán na Finne agus Bealach glas Ghleann an Fheabhail (An Carraigín- Caisleán na Finne)
Tá áiseanna maithe siúil ann - agus an iliomad cosáin atá ar fhad éagsúla ar fáil, cosáin fhoraoise, pháirce, shléibhe agus chnoic, cosáin chósta, cosáin taobh le hiar-iarnróid traenach agus bóithre portaigh san áireamh	Tá 3 Chomhlacht Forbartha Áitiúil bainteach le forbairt caitheamh aimsire amuigh faoin aer, mar aon le CCD, Údarás na Gaeltachta, an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra, Coillte, Iascaigh Intíre Éireann (III) agus Gníomhaireacht na Lochanna
Tá áiseanna maithe sa cheantar ó thaobh infreastructúir spóirt uisce de; céanna, fánáin, cuanta, pontúin agus muiríní	Tá grúpaí gníomhach pobail atá bainteach le caithimh aimsire amuigh faoin aer chomh maith, a bhíonn ag plé le forbairt, le bainistíocht agus le cothabháil áiseanna
Tá 12 trá agus 2 mhuiríne sa chontae faoi láthair i 2022, a bhfuil brat gorm acu agus 4 chósta ghlasa	Oibríonn Oifigeach Caitheamh Aimsire Tuaithe (OCAT) le Forbairt Áitiúil Dhún na nGall agus bíonn an t-oifigeach an-ghníomhach ar fud an Chontae
Baineann deiseanna uathúla le Dún na nGall do chaithimh aimsire amuigh faoin aer, toisc cósta agus talamh a bheith le hais a chéile	Ceapadh Oifigeach nua Caitheamh Aimsire Tuaithe a mbeidh na hOileáin faoina chúram
Is é imeallbhord Dhún na nGall an t-imeallbhord is faide in Éirinn – 1,132km agus is cuid suntasach é de Shlí an Atlantaigh Fhiáin	Tá Fáilte Éireann tar éis Bainisteoir nua a cheapadh don Ghaeltacht agus do na hOileáin
Tá Aerfort Idirnáisiúnta Dhún na nGall lonnaithe sa chontae agus rochtain éasca ar an gcontae dá bharr. Roghnaíodh an t-aerfort mar an t-aerfort is áille ar domhan 3 bliana i ndiaidh a chéile	Tá earnáil láidir phríobháideach sa cheantar a chuireann deiseanna caitheamh aimsire ar fáil trí threalamh á ligean amach ar cíos, agus trí theagasc, treorú, turais bháid agus araile a chur ar fáil
Tá níos mó ainmniúchán i nDún na nGall ná i gcontae ar bith eile in Éirinn maidir le hainmniúcháin do ghnáthoga speisialta – ainmniúcháin idirnáisiúnta (an Pháirc Náisiúnta), Eorpacha (Limistéir faoi Chosaint Speisialta, Limistéir faoi Chaomhnú Speisialta. Limistéir Oidhreachta Nádúrtha) agus ainmniúcháin Réigiúnacha do ghnáthoga san áireamh	Tá Ionad Eachtraíochta Ghartáin lonnaithe sa Chontae agus é á bhainistiú ag Bord Oideachais agus Oiliúna Dhún na nGall
Tá 3 cinn de bhuaicphointí Shlí an Atlantaigh Fhiáin lonnaithe i nDún na nGall; Cionn Fhánada, Cionn Mhálanna agus Aillte Shliabh Liag	Tá ag éirí go maith le cuid de na cláir rannpháirtíochta sa chontae a bhaineann leas as caithimh aimsire amuigh faoin aer. Bíonn na cláir seo á reáchtáil ag Comhpháirtíocht Spóirt Dhún na nGall (CSD), ag Foróige, agus ag FSS
Tá 'Plean Forbartha Eispéireas Ceann Scríbe' Fáilte Éireann maidir le Leithinis Inis Eoghain ag druidim chun deiridh.	Cuirtear caithimh aimsire amuigh faoin aer chun cinn ar líne ar shuíomhanna gréasáin éagsúla agus ar na meáin shóisialta ar ardáin amhail Donegal.ie, Inishowen.ie, discoverdonegal.ie agus govisitdonegal.com

Tábla 3: Mar atá cúrsaí faoi láthair i gContae Dhún na nGall maidir le caithimh aimsire amuigh faoin aer.

07

Fís, Misean agus
Téamaí na Straitéise

Fís, Misean agus Téamaí na Straitéise

Forbraíodh an Fhís agus an Misean seo a leanas chun caithimh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall a threorú, a chothú agus a choinneáil ag imeacht chomh fada le 2040.

Ár bhFís

Dún na nGall - Ceann scríbe ilghnéitheach, nádúrtha, iontaofa amuigh faoin aer do chách

Ár Misean

Dea-thaithí caitheamh aimsire amuigh faoin aer a sholáthar do chách, mar a chosnaímid ár dtírdhreacha agus uiscdhreacha uathúla, ilghnéitheacha agus forbairt a dhéanamh agus iad a chothú le comhpháirtíochtaí ina léiríonn na páirtithe meas ar a chéile. Teastaíonn uainn a bheith ag obair as lámh a chéile chun buntáistí sóisialta, eacnamaíocha agus comhshaoil a sholáthar don phobal áitiúil agus do chuariteoirí

Chun fís agus misean na Straitéise a threorú, aithníodh sé théama, as ar síolraíodh roinnt gníomhartha straitéiseacha. Is iad na príomhthéamaí ná:

1.

Comhoibriú

2.

Sláine Comhshaoil

3.

Áiseanna agus Seirbhísí Cuartaíochta

4.

Ionchuimsitheacht

5.

Oiliúint agus Oideachas

6.

Feasacht agus Rannpháirtíocht

08

Príomhthéamaí

Téama 1 | Comhoibriú

Cuspóir: Spreagadh a thabhairt dóibh siúd a bhíonn ag plé le caithimh aimsire amuigh faoin aer, go díreach nó go hindíreach, chun a bheith ag obair as lámha a chéile ar bhealach dearfach, oscailte, freagrach agus comhoibrítheach.

Toisc limistéar Dhún na nGall a bheith chomh mór, is nádúrtha go mbeidh líon ard comhlachtaí éagsúla bainteach le pleanáil, le forbairt, le bainistiú agus le cur chun cinn caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud an Chontae. Bíonn úinéirí talún san áireamh leis seo, idir phoiblí agus phríobháideach, ar leo talamh nó a bhainistíonn an talamh ar a mbíonn caithimh aimsire amuigh faoin aer ar siúl, mar aon leis an údarás áitiúil agus comhlachtaí/grúpaí pobail, na trí Chomhlacht Forbartha Áitiúil agus comhlachtaí stáit. Chomh maith leis sin, bíonn baint dhíreach ag roinnt mhaith comhlachtaí spóirt agus ag go leor gnólachtaí san earnáil phoiblí le rannpháirtíocht a éascú, de réir mar a bhíonn grúpaí nó comhlachtaí eile ag soláthar seirbhísí oideachais agus traenála a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer.

Go nuige seo, ní raibh ach líon teoranta comhoibriú fiúntach nó leanúnach idir na comhlachtaí éagsúla a mbíonn baint acu le caithimh aimsire amuigh faoin aer. Mar gheall air seo, níl muintín ag comhlachtaí as a chéile, bíonn mearbhall ar dhaoine maidir le ról agus cúramaí laistigh den earnáil caitheamh aimsire ina hiomláine, na hiarrachtaí céanna á ndéanamh laistigh de na comhlachtaí agus easpa éifeachtúlachta sa tslí a gcaitear le hacmhainní, fiú agus na hacmhainní sin gann go minic.

I gcás úsáideoirí caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall, is é an toradh a bhíonn ar an gcur chuige píosa ar pháosa reatha sin ná laghdú ar a dtaithe cuartaíochta, agus don chomhshaol, cruthaíonn sé damáiste neamhriachtanach trí chinnteoireacht an aineolais, cé go bhfuil dea-rún ann.

Ó chomhairliúchán, tá an comhshaol, pleanáil straitéiseach, pleanáil saoráidí, tosaíochtaí maoinithe, seachadadh tionscadail, bainistíocht saoráidí, taighde, oiliúint, cur chun cinn agus monatóireacht feasachta agus feidhmíochta, i measc na bpríomhréimsí comhoibríthe amach anseo chun eolas a thabhairt d'fhorbairt inbhuanaithe caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall.

Chun an cur chuige straitéiseach comhoibrítheach nua seo a éascú agus a threorú, moltar na moltaí seo a leanas, atá ag teacht le moltaí na Straitéise Náisiúnta Caitheamh Aimsire Amuigh Faoin Aer.

- 1 Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer don Chontae a cheapadh
- 2 Coiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall a bhunú
- 3 Fóraim Páirtithe Leasmhara Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Dhún na nGall a bhunú

na theannta sin, moltar dhá mholadh eile. Is iad seo:

- 1 Grúpa Oibre Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Dhún na nGall a bhunú
- 2 Coiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Tras-Stiúrthóireacht de chuid Chomhairle Contae Dhún na nGall a bhunú

8.1.1. Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer

Chun comhordú agus cur i bhfeidhm na Straitéise Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer a chinntiú, tá gá le hacmhainn thiomnaithe, is é sin, Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer. Beidh an Comhordaitheoir seo cuntasach don Choiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall. Chomh maith le feidhmiú mar Rúnaíocht don Choiste, d'Fhóraim Páirtithe Leasmhara agus don Ghrúpa Oibre (féach thíos le haghaidh tuilleadh sonraí), meastar go mbeidh an Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer freagrach as príomhréimsí oibre lena n-áirítear:

- feidhmiú mar an pointe aonair tiomnaithe teagmhála do gach páirtí leasmhar caitheamh aimsire amuigh faoin aer sa Chontae
- comhairle agus saineolas a thairiscint i réimsí mar rochtain, an próiseas pleanála cosáin, tógáil agus cothabháil cosáin
- cur le scileanna agus le heolas na bpríomhpháirtithe leasmhara a bhfuil baint acu le caithimh aimsire amuigh faoin aer
- béim a leagan ar thosaíochtaí straitéiseacha an Chontae maidir le hinfeistíocht chaipitiúil i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer agus a chinntiú go bhfuil na páirtithe leasmhara ar fad ag obair as lámha a chéile chun iad seo a chomhlíonadh.
- tionscnaimh straitéiseacha caitheamh aimsire lasmuigh a chomhordú agus a threorú i réimsí eile mar thaighde/monatóireacht, cumarsáid, rannpháirtíocht agus oideachas.

8.1.2. Coiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall

Is é príomhchuspóir an Choiste Caitheamh Aimsire Amuigh Faoin Aer ná comhoibriú a chinntiú idir na príomhpháirtithe leasmhara go léir a bhfuil baint dhíreach nó indíreach acu le planáil, forbairt, bainistíocht, cur chun cinn, oideachas, oiliúint agus rannpháirtíocht caitheamh aimsire amuigh faoin aer.

Mar chuid d'fhorbairt na Straitéise seo bunaíodh Grúpa Páirtithe Leasmhara lena n-áirítear ionadaithe ó na hearnálacha seo a leanas – turasóireacht, comhshaol, rannpháirtíocht, inrochtaineacht, feirmeoireacht, oideachas, sláinte agus óige, na trí Chuideachta Forbartha Áitiúla, an t-údarás áitiúil, agus gníomhaireachtaí stáit ábhartha.

Féadfaidh an Grúpa Páirtithe Leasmhara reatha seo, faoi réir athbhreithnithe, a bheith mar bhunús

don Choiste molta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer. Ní chinnteofar an bhallraíocht deiridh go dtí go ndéanfar iniúchadh a léireoidh go bhfuil ionadaíocht chúil ann ó na hearnálacha ar fad, agus go bhfuil machnamh cuí tar éis a bheith tugtha do líon na n-ionadaithe ó gach earnáil. Is é príomhról an Choiste ná Plean Oibriúcháin bliantúil a aontú bunaithe ar na gníomhartha atá leagtha amach i Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Dhún na nGall agus a bheidh mar bhonn eolais do Chlár Oibre bliantúil an Chomhordaitheora Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer nua. Tabharfar tús áite sa Phlean Oibriúcháin d'obair a bhaineann le cothabháil leanúnach láithreán/cosáin, athnuachan sócmhainní na láithreán/cosáin atá ann cheana féin agus forbairtí nua caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud an Chontae, agus sainaitheoidh sé treoir tionscadail chomhaontaithe chun réimsí oibre faoi seach a chur chun cinn go sonrach maidir le maoiniú

Toghfar Cathaoirleach an Choiste as comhaltaí an Choiste agus tiocfaidh sé le chéile go míosúil ar feadh na chéad 6 mhí agus ceithre huairé sa bhliain ina dhiaidh sin.

Comhaontóidh comhaltaí an Choiste agus cuirfidh siad meabhrán tuisceana i bhfeidhm ina leagfar amach na ról agus na freagrachtaí riachtanacha chun a chinntiú go gcuirfear na gníomhartha a eascaíonn as an Straitéis i gcrích. De réir mar is cuí, cruthófar foghrúpaí seasta agus/nó foghrúpaí a bhfuil teorainn ama leo nó a bhaineann go sonrach le tionscadail nuair is gá.

Áireofar ar bhaill Choiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall, ar a laghad, ionadaithe ó gach comhlacht a luaitear i dTábla 4.

Comhaltas Beartaithe de Choiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall

Rúnaíocht don Choiste	– Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer
Comhpháirtíocht Spóirt Áitiúil	– Príomhoifigeach Feidhmiúcháin
Cuideachtaí Forbartha Áitiúla	– Oifigeach Caitheamh Aimsire Tuaithe (DLCD) – Oifigeach Caitheamh Aimsire Tuaithe (Comhar na nOileán) – POF – Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain
Údarás Áitiúil	– 1 Oifigeach a bhfuil baint aige le planáil, forbairt, cur i bhfeidhm nó maoiniú caitheamh aimsire amuigh faoin aer. – Oifigeach Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer – Comhordaitheoir Éire Shláintiúil do Dhún na nGall
Ionadaí Úinéara Talún Príobháideach	– Cumann Feirmeoireachta Natura agus Cnoic na hÉireann – Feirmeoirí Aontaithe na hÉireann
Úinéirí talún poiblí/bainisteoirí talún	– Coillte, Iascach Intíre Éireann, Gníomhaireacht na Lochanna, SPNF, OOP
Gníomhaireachtaí Stáit	– Fáilte Éireann, Údarás na Gaeltachta, Éiceolaí NPWS/Oifigeach Caomhantais Ceantair (nó a leithéid)
Oideachas, Oilíúint, Míchumas, Cuimsiú, Sláinte agus Óige	– Ionadaí amháin ó gach earnáil
Fóraithe Páirtithe Leasmhara	– Cathaoirleach nó ionadaí ó gach ceann de na 5 Fhóram Páirtithe Leasmhara MD

Tábla 4 - Ballraíocht mholta ar Choiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall.

8.1.3 Fóraim Páirtithe Leasmhara Ceantar Bardasach Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Dhún na nGall

Is í an eochair do rathúlacht na Straitéise Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer a bheidh ann amach anseo ná ceannach isteach fiúntach a spreagadh agus a éascú ó earnáil níos leithne caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall ag cinntiú go nglactar cur chuige ón mbun aníos atá dírithe ar an bpobal chun forbairt inbhuanaithe caitheamh aimsire amuigh faoin aer a chinntiú sa todhchaí i nDún na nGall. Mar thoradh air sin, trí Fhóram Páirtithe Leasmhara a bhunú i ngach ceann de na CBanna, ag cur san áireamh méid geografach Dhún na nGall, soláthrófar an deis le hionchur agus le húinéireacht i bpleanáil agus cur i bhfeidhm na Straitéise Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer ag leibhéal áitiúil.

Arna éascú ag an gComhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer nua agus faoi chathaoirleacht ball den Fhóram, arna cheapadh

go bliantúil ag comhaltaí an Fhórait, tiocfaidh gach Fóram le chéile trí huair sa bhliain ag tabhairt deis do chomhaltaí bualadh le chéile, foghlaim agus líonrú, eolas comhchoiteann a roinnt ar shaincheisteanna amhail ardú ar chostais árachais, margaíocht, brandáil, cothabháil, rochtain, srl, ceisteanna a chur faoi bhráid an Choiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer lena mbreithniú agus faisnéis a fháil ar ais ón gCoiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, ag cruthú fóraim do mhalartú faisnéise atá sainiúil le háit.

Freastalóidh Cathaoirleach gach Fóram Ceantair ar chruinnithe an Choiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer. Is féidir cuireadh a thabhairt do chomhaltaí breise den Fhóram a bheith rannpháirteach i bhfoghrúpaí seasta agus i bhfoghrúpaí a bhfuil teorainn ama leo e.g. foghrúpaí tionscadal-bhunaithe de réir mar is cuí agus nuair is gá.

Áireofar ar bhallaíocht an Fhórait raon leathan grúpaí sainleasa amhail iad siúd atá sonraithe i bhFig. 5.

Baill Mholta d'Fhóram Páirtithe Leasmhara Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Dhún na nGall

Ionadaithe Tofa Áitiúla

Grúpaí Pobail

Úinéirí talún/bainisteoirí láithreáin lena n-áirítear úinéirí talún príobháideacha, An Dún Riabhach, Ionad Cuairteoirí Shliabh Liag, Anaclann Éanlaithe Fiáine na hInse

Soláthraithe gníomhaíochtaí tráchtála faoin aer

Ionadaithe áitiúla ó Chomhlachtaí Náisiúnta Rialaithe Spóirt e.g. Sléibhteoireacht Éireann, Rothaíocht Éireann, Snámh Éireann

Díograiseoirí caitheamh aimsire amuigh faoin aer, clubanna etc

Soláthraithe seirbhíse don earnáil caitheamh aimsire amuigh faoin aer mar shampla, soláthraithe cóiríochta

Ionadaithe sláinte, i.e., FSS

Eagraíochtaí Óige

Aois-Chairdiúil Dhún na nGall

Eagraíochtaí míchumais

Oibrítithe deonacha caitheamh aimsire amuigh faoin aer

Maoirseoirí Scéime SST/TÚS/FP a bhfuil baint acu le caitheamh aimsire amuigh faoin aer

Ionadaithe áitiúla bainteach le Cumann Turasóireachta Eachtraíochta na hÉireann

Tábla 5 - Ballraíocht mholta ar Fhóram Páirtithe Leasmhara Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Dhún na nGall

8.1.4 Grúpa Oibre Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer

Cé go dtabharfaidh an Coiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer raon leathan ionadaithe le chéile a bhfuil baint acu le caithimh aimsire amuigh faoin aer, tá gá freisin le grúpa eagraíochtaí níos lú teacht le chéile go rialta i ngrúpa oibre a bhíonn páirteach ó lá go lá le caithimh aimsire faoin aer a sholáthar ar fud an Chontae.

Soláthróidh an Grúpa Oibre seo ardán chun tionscadail a roinnt agus a phlé ag céimeanna coincheapa, forbartha agus pleanála, tionscadail atá á dtógáil, sonraí an tionscadail, tionscadail nua ionchasacha agus chun saincheisteanna sonracha inmí a ardú agus a phlé i measc chomhaltaí an Ghrúpa.

Déanfaidh an Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Lasmuigh nua an Grúpa a éascú agus buailfidh sé le chéile ar dtús go míosúil ar feadh na chéad dhá mhí dhéag óna bhunú. Beidh comhalta den Ghrúpa ina Chathaoirleach air ar bhonn rothlach, ar feadh tréimhse dhá mhí dhéag.

8.1.5 Coiste Tras-Stiúirthoireachta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Chomhairle Contae Dhún na nGall

Mar gheall ar a nádúr, baineann caitheamh aimsire lasmuigh le sainchúram roinnt stiúirthóirí i gCCD. I bhfianaise scóip, éagsúlacht agus chastacht na hoibre, méid na Comhairle agus líon na mball foirne atá i gceist, tá sé tábhachtach

go mbeadh Oifigigh a bhfuil baint acu le gnéithe nó tionscadail ar leith a bhaineann le caitheamh aimsire amuigh faoin aer go hiomlán ar an eolas faoi mhionsonraí obair chomhghleacaithe eile sa réimse céanna nó gaolmhar, tá sé tábhachtach go mbeadh Oifigigh a bhfuil baint acu le gnéithe nó tionscadail ar leith a bhaineann le caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar an eolas go hiomlán ar mhionsonraí obair chomhghleacaithe eile sa réimse céanna nó gaolmhar, ag soláthar d'ailíniú seachadta agus éifeachtúlacht na seirbhíse do chustaiméirí.

Éascóidh an Coiste Tras-Stiúirthoireachta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer malartú faisnéise, cothóidh sé caidreamh dearfach agus táirgiúil oibre, cruthóidh sé sineirgí idir agus trasna tionscadail éagsúla caitheamh aimsire lasmuigh, laghdóidh sé dúbailt iarrachta, méadóidh sé barainneachtaí scála agus soláthróidh sé cinnteoireacht níos fearr agus ailíniú seachadta níos fearr ar fud an Chontae. Tiocfaidh an Coiste Tras-Stiúirthoireachta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer le chéile trí huaire sa bhliain.

Beidh an Coiste faoi chathaoirleacht ag leibhéal an Stiúirthóra, chun an luach cúí agus riachtanach a chur ar fáil don chomhrá, ag ardú próifíle agus ag aithint tábhacht ár saol amuigh faoin aer ag an leibhéal is airde den eagraíocht.

Luaitear na limistéir laistigh den údarás áitiúil a mbeidh ionadaíocht acu ar an gCoiste i dTábla 7

Ballraíocht Mholta de Ghrúpa Oibre Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Dhún na nGall

Rúnaíocht	— Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer
Cathaoirleach	— Ball den Ghrúpa ar bhonn uainíochta
Cuideachtaí Forbartha Áitiúla	— DLDC - Oifigeach Caitheamh Aimsire Tuaithe — Comhar na nOileán- Oifigeach Caitheamh Aimsire Tuaithe — Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain x1
Údarás Áitiúil	— Oifigeach Bithéagsúlachta — Oifigeach Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer nó eile — Oifigeach Turasóireachta
Úinéirí talún poiblí/bainisteoirí talún	— SPNF, Coillte, Iascach Intíre Éireann, Gníomhaireacht na Lochanna
Gníomhaireachtaí Stáit	— Údarás – Oifigeach Scéim Fostaíochta Pobail

Tábla 6 - Ballraíocht mholta de Ghrúpa Oibre Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Dhún na nGall

Réimsí spéise - Coiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Chomhairle Contae Dhún na nGall

Sláinte agus Folláine
Éagsúlacht – An Chomhairle Óige agus Aois-Chairdiúil
Forbairt Pobail
Timpeallacht
Oideachas
Forbairt Eacnamaíochta
Pleanáil
Turasóireacht
Bóithre
Taisteal gníomhach
Cultúr
Oidhreacht

Tábla 7 - Limistéir a mbeidh ionadaíocht acu ar Choiste Tras-Stiúirthoireachta na Comhairle.

Téama 2 | Sláine Comhshaoil

Cuspóir: Oidhreacht nádúrtha, thógtha agus chultúrtha Dhún na nGall a chosaint ar mhaithe leis na glúnta atá le teacht

Is sócmhainn luachmhar náisiúnta agus áitiúil é timpeallacht Dhún na nGall a éilíonn bainistíocht inbhuanaithe chun forbairt agus fás a éascú agus a charachtar, a cháilíocht agus a luach dá bharr a choinneáil, a chaomhnú agus a chosaint.

Tá bonn leathan agus éagsúil acmhainní ag Dún na nGall ina bhfuil spíonta sléibhtiúla, limistéir bhratphortaigh, aibhneacha agus lochanna gan mhilleadh, acmhainní saibhre mara lena n-áirítear cósta, tránna agus oileáin atá ar fad oiriúnach do raon leathan gníomhaíochtaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer a sholáthar don phobal áitiúil agus don líon méadaitheach cuairteoirí a thagann go Dún na nGall.

Is cuid bhunúsach d'oidhreacht nádúrtha, thógtha agus chultúrtha Dhún na nGall í an timpeallacht uathúil agus ardluacha seo agus ní mór a chinntiú go bhfuil a sláine riachtanach d'fhorbairt inbhuanaithe sa todhchaí agus taitneamh leanúnach as caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud Dhún na nGall.

Mar aitheantas ar a thimpeallacht ardchaighdeán, agus d'fhonn é a chosaint, tá suas le 30% den Chontae ainmnithe mar Limistéir Oidhreachta Nádúrtha, Páirc Náisiúnta, Láithreáin Ramsar, Anaclanna Dúlra, Tearmainn Éanlaíthe Fiáine, Anaclanna Bhithghiníteacha, Tearmann le haghaidh Fána, Láithreáin Oidhreachta Geolaíochta na hÉireann agus Limistéir faoi Chaomhnú Speisialta (SACanna) agus Limistéir faoi Chosaint Speisialta (SPANna). Tagann an dá shonrú deiridh faoi ghréasán láithreán dá ngairtear láithreáin Natura 2000 agus cuimsítear iontu láithreáin a bhfuil an tábhacht bithéagsúlachta is airde ag baint leo do ghnáthóga agus speicis neamhchoitianta agus faoi bhagairt ar fud

an AE. Faoi láthair tá 47 SACanna agus 26 SPAanna laistigh, nó go páirteach laistigh de Dhún na nGall. Ina theannta sin, agus tráth scríofa na tuarascála seo, tá 12 trá ainmnithe de chuid an bhrait ghoirm agus 2 mhuiríne brataí i nDún na nGall, mar aon le 4 chósta ghlasa.

Mar a luadh sa réamhrá, is cuid uathúil iad Oileáin Dhún na nGall de thairiscint caitheamh aimsire amuigh faoin aer sa Chontae. Tá méadú suntasach tagtha ar na leibhéil úsáide le blianta beaga anuas agus cuireadh tús leis seo le fiosracht athnuaite na háite agus éascaíodh go mór é trí rochtain éasca ar bháid. Tá go leor de na hOileáin sainithe tábhachtach mar gheall ar a ngnáthóga agus a mbithéagsúlacht shaibhir. Chuige seo tá sé tábhachtach a chinntiú nach gcuirtear isteach ar na hoileáin a thuilleadh trí ghníomhaíocht dhaonna mhíchúil nó iomarcach agus go ndéantar bainistiú ar chaithimh aimsire amuigh faoin aer laistigh de 'acmhainn iompair caitheamh aimsire' an cheantair.

Tugtar an 'acmhainn iompair caitheamh aimsire' ar an gcoincheap bunúsach inar féidir le gach timpeallacht gníomhaíochtaí caitheamh aimsire a chothú suas go dtí an leibhéal is fearr, agus ina dhiaidh sin is féidir a bheith ag súil le meath sa timpeallacht agus/nó sa ghníomhaíocht atá ar siúl. Is é an léiriú is soiléire ar an talamh d'fhórsaí caitheamh aimsire a chuireann brú trom ar limistéir íogaire ná srutharlú cosán agus díghrádú agus meath cosán. Is féidir damáiste a bheith soiléir i bhfoirm damáiste éiceolaíoch, fisiceach agus aireachtála.

- Is ionann damáiste éiceolaíoch agus damáiste don fhásra, d'ithreacha agus do thírghnéithe
- Bíonn tionchar ag damáiste fisiciúil ar

dhromchla an chosáin agus timpeall air

- Tagraíonn damáiste aireachtála don damáiste a dhéantar don tírdhreach agus do cháilíocht talún fiáin ag an tionchar amhairc agus láithreach na gcosán - rud a fhágann go laghdaítear taithí aeistéitiúil agus taitneamh iomlán an duine as an timpeallacht.

Ar na cosáin a léiríonn an claonadh is mó agus is mó fianaise díghrádaithe tá bealaí chuig cinn scríbe aitheanta a mheallann go leor daoine mar gheall ar shainiú soiléir an bhealaigh ar an talamh, i.e. inrochtaineacht agus treoshuíomh éasca, poiblíocht nach beag a bhaineann leis an tsiúlóid nó toisc go n-aithnítear iad mar an tsiúlóid áitiúil a bhfuil tóir uirthi sa cheantar, mar shampla, Earagail, Mucais. Ina theannta sin, is féidir le cosáin shaintógtha nach bhfuil pleanáilte, deartha nó tógtha i gceart cur le díghrádú agus meath suntasach comhshaoil. I go leor cásanna tá an cosán tógtha san áit mícheart, cé gur le gach dea-intinn, agus mar sin tá sé rithábhachtach na príonsabail taobh thiar de cén áit agus conas cosáin a thógáil a thuiscint.

I dteannta le díghrádú cosán, tá saincheisteanna eile atá ina n-údar imní don chomhshaoil, go leor acu atá níos measa mar thoradh díreach ar an méadú ar líon na n-úsáideoirí, ina measc bruscar, salachar madraí, fadhanna dramaíola daonna, campáil fiáin agus tinte.

Is príomheilimint den Straitéis seo timpeallacht lasmuigh Dhún na nGall a chaomhnú, a chosaint agus a bhainistiú do na glúnta atá le teacht, agus meas agus taitneamh a bhaint as na hacmhainní seo a spreagadh. Chun a chinntiú nach gcuirfeadh isteach ar shláine chomhshaoil Dhún na nGall, tá na moltaí seo a leanas á moladh.

- Oifigeach Bithéagsúlachta a cheapadh don Chontae
- Tacú le Clár Oiliúna na Straitéise Náisiúnta Caitheamh Aimsire amuigh Faoin Aer (NORS) agus é a ghníomhachtú maidir le infreastruchtúr caitheamh aimsire amuigh faoin aer ardchaighdeán agus inbhuanaithe a phleanáil agus a fhorbairt – lena n-áirítear cosáin
- Teachtaireacht iompair fhreagraigh an NORS agus an feachtas margaíochta gaolmhar a chur in iúl - atá saindeartha do Dhún na nGall
- Éascú a dhéanamh ar mhonatóireacht comhshaoil ar na príomhshuíomhanna ar fud an Chontae.
- Méadú agus comhordú a dhéanamh ar shonraí áiritheoirí cuairteoirí ar fud an Chontae

8.2.1 Oifigeach Bithéagsúlachta a cheapadh

Chun fhorbairt caitheamh aimsire faoin aer a threorú, agus chun cabhrú lena chinntiú go ndéanann moltaí forbartha caitheamh aimsire amuigh faoin aer iarracht cáilíocht chomhshaoil thírdhreacha agus uisce dhreacha Dhún na nGall a fheabhsú agus a chosaint, moltar go bhfostódh CCD Oifigeach Bithéagsúlachta. Oibreoidh an tOifigeach seo thar Stiúrthóireachtaí uile na Comhairle ag cinntiú go gcloítear leis na próisis chuí do gach tionscadal caitheamh aimsire amuigh faoin aer, agus lena chinntiú go bhfuil na bearta riachtanacha i bhfeidhm chun cosaint agus taitneamh leanúnach na timpeallachta faoin aer a éascú mar shampla, trí Scagadh agus Measúnacht Chuí (AA), de réir mar is gá. Is é cuspóir an AA a fháil amach cé acu an dóigh

go mbeidh tionchar suntasach ag plean nó tionscadal ar leith ar Natura 2000, ina aonar nó i gcomhcheangal le pleannanna nó tionscadail eile.

Tabharfaidh ceapachán Oifigeach Bithéagsúlachta aitheantas do luach agus tábhacht chomhshaoil Dhún na nGall agus féachfar le treoir agus eolas a thabhairt do na heagraíochtaí sin atá ag obair le caithimh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall trí chomhairle agus treoir a sholáthar maidir le forbairt chuí ar chaithimh aimsire faoin aer sa Chontae. Agus an oiread sin den Chontae ina limistéar ainmnithe caomhnaithe, beidh ról tábhachtach ag an Oifigeach sin sa Ghrúpa Oibre Caitheamh Aimsire amuigh faoin Aer atá beartaithe ag cinntiú go mbeidh léirtheiscint agus tuiscint athnuaithe ag gach duine atá ag an mbord a fhorbraíonn caithimh aimsire amuigh faoin aer ar éagsúlacht uathúil agus íogaireacht na dtírdhreach agus na n-uiscedhreach glactha agus go bhfuil siad go hiomlán feasach agus léirtheiscianach ar a bhfreagrachtaí ag cinntiú forbairt inbhuanaithe leanúnach an chomhshaoil.

8.2.2 Tacú le clár oiliúna NORS agus é a ghníomhachtú maidir le hinfreastruchtúr caitheamh aimsire amuigh faoin aer d'ardchaighdeán agus inbhuanaithe a phleanáil agus a fhorbairt – lena n-áirítear cosáin

Mar gheall ar léirtheiscint athnuaithe ar áilleacht ár saol amuigh faoin aer, agus an méadú leanúnach ar líon na gcuariteoirí dá bharr, tá comharthaí ann go bhfuil go leor suíomhanna caitheamh aimsire ar fud an Chontae ag dul thar a n-acmhainn iompair caitheamh aimsire. Is é an léiriú is soiléire air seo ná cosáin a bhfuil

droch-chreimeadh orthu, úsáid mianlínte, srutharlú cosán etc, atá le feiceáil go háirithe i gceantair íogaire agus ardtalún. I bhformhór na gcásanna is de bharr easpa tuisceana nó easpa eolais ar conas rianta inbhuanaithe a phleanáil, a dhearadh agus a thógáil i dtírdhreacha íogaire a rinneadh an damáiste.

Chuirge seo, beidh sé éigeantach dóibh siúd a fhaigheann cúnamh deontais le haghaidh pleanáil, dearadh agus tógáil conairí a bheith i láthair ar shainchúrsaí oiliúna a bheidh mar bhonn eolais d'fhorbairt na gconairí arna bhforbairt ag NORS. Bainfidh sé sin le hOifigigh na Comhairle, Cuideachtaí Forbartha, grúpaí pobail áitiúla agus gach duine a oibríonn laistigh de réimse an tsoláthair cosáin caitheamh aimsire faoin aer.

Teastaíonn oiliúint freisin dóibh siúd a bhfuil baint acu le himeachtaí a eagrú, a chur chun cinn agus a mhaoiniú a bhaineann go sonrach le caitheamh aimsire amuigh faoin aer, ag cruthú feasachta agus tuiscint ar an damáiste comhshaoil a d'fhéadfadh a bheith ann agus imeachtaí a chur i bhfeidhm i limistéir íogaire, ag aithint an phróisis chuí atá le leanúint agus imeachtaí á n-eagrú e.g. scagadh agus críochnú AA de réir mar is gá, agus tuiscint a chothú ar bhealaí chun damáiste féideartha a mhaolú. Tá sé ríthábhachtach treoir Fháilte Éireann a chur in iúl agus tacú léi agus imeachtaí lasmuigh á óstáil laistigh de shuíomhanna tírdhreacha ar leith chun caidreamh dearfach a chothú, feasacht comhshaoil a ardú agus a chinntiú go mbeidh imeachtaí taitneamhach agus inbhuanaithe amach anseo.

8.2.3 Teachtaireacht iompair fhreagraigh NORS agus an feachtas margaíochta a bhaineann leis a chur in iúl – atá saindeartha do Dhún na nGall

Cé go bhfuil sé d'aidhm ag an Straitéis seo úsáid níos mó a bhaint as an taobh amuigh a spreagadh ag raon níos éagsúla úsáideoirí, ag cur san áireamh na buntáistí suntasacha a bhaineann le rannpháirtíocht i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer, admhaítear, áfach, go dtugann rannpháirtíocht mhéadaithe, go háirithe lucht féachana nua nach bhfuil cur amach acu ar an timpeallacht lasmuigh, dúshlán shuntasacha d'úinéirí talún agus do bhainisteoirí talún. Le blianta beaga anuas, tá níos mó daoine ná riamh

ag baint taitneamh as am a chaitheamh amuigh faoin aer i nDún na Gall. Toradh air seo faraoir, ná easpa cúraim ag suíomhanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer. Ar na fadhbanna a bhaineann leis seo tá níos mó bruscair agus salachar madraí, camras agus bíonn fadhbanna le tinte campa le campáil agus le páirceáil. Moltar go dtabharfaí tacaíocht do theachttaireacht NORS ar iompar freagrach a chur in iúl, a bheidh in oiriúint go sonrach do Dhún na nGall ag taispeáint samplaí sonracha de dheachleachtas agus de dhroch-chleachtas, agus ag baint leasa as an gcomhthaobhacht an-saibhir atá ann cheana féin d'fhéiniúlacht bhranda Dhún na nGall.

8.2.4 Monatóireacht Timpeallachta ar Shuíomhanna Caitheamh Aimsire ar fud an Chontae a éascú

Tá comharthaí díghrádaithe timpeallachta á dtaispeáint ag go leor de shuíomhanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer Dhún na nGall mar gheall ar ghníomhaíocht mhéadaithe dhaonna chomh maith le cúiseanna nádúrtha agus go háirithe athrú aeráide. Beidh sé tábhachtach uaidh seo amach monatóireacht a dhéanamh ar an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag athrú aeráide ar phríomhshuíomhanna caitheamh aimsire ar fud an Chontae mar Pháirc Foraoise na hArdadh, Páirc Náisiúnta Ghleann Bheatha, Earagail, Mucais, Cionn Mhálanna, Sliabh Liag etc.

Beidh timpeallacht níos sláintiúla, nach bhfuil chomh díghrádaithe, agus taithí níos taitneamhaí don úsáideoir mar thoradh ar mhonatóireacht ar dhíghrádú de bharr cúiseanna nádúrtha agus gníomhaíocht caitheamh aimsire mhéadaithe araon.

8.2.5 Méadú agus Comhordú a dhéanamh ar Shonraí Áiritheoirí Cuairteoirí Reatha ar fud an Chontae

Tá sé rithábachtach sonraí láidre agus cruinne a thiomsú agus a cheistiú, amhail líon na ndaoine a thugann cuairt ar shuíomhanna caitheamh aimsire nó a úsáideann conairí, ní hamháin chun treoir a thabhairt maidir le dea-chleachtais bhainistíochta cuairteoirí ach freisin chun eolas a thabhairt agus soiléiriú a dhéanamh ar chaiteachas leanúnach a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer. Is príomh-chomhábhar í an fhianaise chun 'toradh sóisialta ar infheistíocht' a shamhaltú, trína bhféadfaidh úinéir láithreán a rá go bhfuil fáiltas

x€ i dtéarmaí luach sóisialta in aghaidh gach € a infheistítear sa láithreán.

Tá áiritheoirí coisithe ag láithreacha caitheamh aimsire/cosáin ar fud an Chontae corrach, agus tá córas cuimsitheach i bhfeidhm ag roinnt suíomhanna e.g. Leibhéal na hInse tríd an tionscadal Trail Gazer, cé go bhfuil an soláthar teoranta nó in easnamh ag suíomhanna eile. Is beag comhordú ná roinnt sonraí fiúntach atá ar siúl faoi láthair i measc úinéirí suímh a bhailiú na sonraí le daoine eile a bhfuil baint acu le caithimh aimsire amuigh faoin aer ar fud an Chontae.

Déanfaidh an Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer nua comhordú ar shonraí ar fud an Chontae, atá á mbailiú go difriúil faoi láthair ag páirtithe leasmhara éagsúla, agus cuirfidh sé na torthaí faoi bhráid an Choiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer gach bliain. Spreagfaidh an Comhordaitheoir clár monatóireachta cuairteoirí níos leithne freisin trí fhaisnéis agus sonraí a sholáthar ar shonraíocht na n-áiritheoirí éagsúla atá ar fáil agus trí chuidiú le tionscnóirí tionscadail taighde a dhéanamh ar a n-áiseanna ar nós toradh sóisialta na hinfeistíochta a ríomh. Cuirfear áiritheoirí cosáin isteach mar ghnáthchúrsa le linn fhorbairt aon tionscadal nua caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall.

Téama 3 | Áiseanna agus Seirbhísí Cuartaíochta

Cuspóir: Chun taithí agus deiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer a bheidh ar ardchaighdeán, inrochtana, taitneamhach agus inbhuanaithe trasna an Chontae a chur ar fáil, le tacaíocht ó áiseanna seirbhísí cuartaíochta más cuí.

Soláthraíonn tírdhreacha agus uiscdhreacha éagsúla Dhún na nGall saibhreas deiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer faoi láthair. As na 22 gníomhaíocht atá laistigh den sainmhíniú ar caitheamh aimsire faoin aer, is eol go dtarlaíonn 20 ar fud Dhún na nGall ar thalamh atá faoi úinéireacht nó faoi bhainistiú Coillte, Iascach Intíre Éireann, SPNF, Gníomhaireacht na Lochanna, CCD agus úinéirí talún príobháideacha. Tá ról bunúsach fíorluachmhar ag úinéirí talún príobháideacha maidir le rochtain a sholáthar ar go leor de dheiseanna siúlóide Dhún na nGall, go háirithe na Bealaí Náisiúnta Slímharcáilte atá ar fad sa cheantar.

Tá ról na ngrúpaí pobail áitiúla riachtanach agus bunúsach do sholáthar deiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud Dhún na nGall. In go leor ceantar tá na grúpaí seo i gceannas ar fhorbairt caitheamh aimsire amuigh faoin aer agus ar bhainistiú agus ar chothabháil leanúnach na n-áiseanna seo.

Tá na deiseanna reatha caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud Dhún na nGall sainithe ag Outdoor Recreation NI mar:

- Íocónach
- Inaitheanta
- Moil ghníomhaíochta
- Moil phobail
- Conairí Pobail

Is éard atá i gceist le íocónach ná deiseanna agus taithí caitheamh aimsire amuigh faoin aer atá ina bpríomhthiománaithe do chuairteoirí

idirnáisiúnta agus intíre ar nós an International Appalachian Trail agus an rotharbhealach Eurovelo, agus tagraíonn inaitheanta do dheiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer a d'fhéadfadh a bheith mar chuid lárnach de chlár taistil níos leithne cuairteoirí idirnáisiúnta agus iad ar cuairt ar an gContae e.g. siúlóid aillte Shliabh Liag, Páirc Náisiúnta Ghleann Bheatha, Cionn Mhálanna. Tarraingíonn deiseanna inaitheanta caitheamh aimsire amuigh faoin aer go mór freisin do chuairteoirí baile agus don phobal áitiúil ar mian leo iniúchadh a dhéanamh go hócáideach agus ceangal a dhéanamh leis na tírdhreacha sainiúla agus uiscdhreacha áitiúla.

Tagraíonn moil ghníomhaíochta do shuíomhanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer, le cnuasach gníomhaíochtaí agus tacú le seirbhísí cuairteoirí laistigh de limistéar teoranta mar shampla, páirc foraoise nó trá. Cé go n-úsáideann muintir na háite go príomha iad, meallann siad líon mór cuairteoirí de ghnáth le linn tréimhsí saoire mar shampla Páirc Foraoise na hArdaigh, trá na nDúnaibh, Bá Dhún na nGall, Loch Feabhail. Tagraíonn moil phobail do shuímh caitheamh aimsire amuigh faoin aer a sholáthraíonn rochtain do phobail áitiúla go príomha ar spás glas agus gorm ar ardchaighdeán a chuireann ar chumas cónaitheoirí a bheith níos gníomhaí, rud a fheabhsaíonn sláinte agus folláine agus comhtháthú pobail. De ghnáth bíonn deis acu páirt a ghlacadh i níos mó ná gníomhaíocht amháin e.g. Coill Chorr an Mhadaidh, Dhroim Bó. I measc go leor de na moil phobail seo tá cosáin phobail, is é sin, cosáin siúlóide a sholáthraíonn deiseanna caitheamh aimsire

amuigh faoin aer sábháilte 'ar leac an dorais' ag leibhéal an phobail e.g. Coill Dhún Taithligh, Coill Ráth Maoláin.

Tá deiseanna ann i nDún na nGall áiseanna nua caitheamh aimsire amuigh faoin aer agus seirbhísí cuairteoirí a fhorbairt, agus áirítear leis na moltaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer a chur i bhfeidhm a áirítear i bpleananna eile atá sainiúil don láithreán/náisiúnta don cheantar, an 'cháilíocht' agus an tairiscint atá ar fáil ag láithreacha/cosáin caitheamh aimsire amuigh faoin aer atá ann cheana féin a leathnú agus a ardú i mórán cásanna agus áiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer nua a fhorbairt do na baill sin den phobal nach bhfuil dóthain soláthair déanta dóibh faoi láthair.

Tá an gá atá le haon idirghabháil a dhéanamh go híogair agus go hinbhuanaithe chun a chinntiú go ndéantar an acmhainn a sholáthraíonn deiseanna caitheamh aimsire agus sult a chosaint agus a bhainistiú go cuí, mar chuid bhunúsach d'aon fhorbairt caitheamh aimsire amuigh faoin aer amach anseo, mar a dtagraítear dó faoin téama Sláine Comhshaoil. Ina theannta sin, déanfar aon fhorbairtí nua a chosaint don todhchaí chun rochtain a éascú do chách, ag cur ar chumas an oiread daoine éagsúla taitneamh a bhaint as a bheith amuigh faoin aer i nDún na nGall.

Chun cabhrú leis an téama seo den Straitéis a chur i bhfeidhm, moltar na moltaí seo a leanas:

- Tacú le NORS agus le Pleananna/Straitéisí atá ann cheana féin go háirithe maidir le soláthar caitheamh aimsire amuigh faoin aer.
- Feabhas a chur ar cháilíocht agus ar thairiscint na seirbhísí cuairteoirí ag láithreacha caitheamh aimsire amuigh faoin aer.
- Breathnú ar raon roghanna maidir le bainistiú agus cothabháil láithreacha caitheamh aimsire amuigh faoin aer amach anseo.
- Straitéis Bealaigh Ghlais a ullmhú don Chontae
- Pleananna Conairí Pobail a ullmhú do gach CB

- Máistirphleananna Caitheamh Aimsire a ullmhú do láithreacha ar leith
- Tabhairt faoi Staidéar Féidearthachta Conairí Uiscebhunaithe agus Gormbhealaí do láithreacha ar leith
- Tabhairt faoi Staidéar Scóipe ar sholáthar atá dírithe ar Theaghlaigh
- Tabhairt faoi Staidéar Scóipe don rothaíocht sléibhe
- Conair Siúl an Atlantaigh Fhiáin a fhorbairt

8.3.1 Tacaíocht a thabhairt do NORS agus do Phleananna/Straitéisí reatha don Chontae

D'fhoilsigh Rialtas na hÉireann an Straitéis Náisiúnta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer d'Éirinn, 'Embracing Ireland's Outdoors' i mí na Samhna 2022. Ina theannta sin, tá roinnt straitéisí agus pleananna ann cheana féin nó beagnach críochnaithe ar fud an Chontae a chuimsíonn moltaí a bhaineann le planáil, forbairt, bainistíocht agus cothabháil caitheamh aimsire lasmuigh i limistéir/suíomhanna ar leith agus lena n-áirítear Páirc Náisiúnta Ghleann Bheatha, Inis Eoghain, Cionn Mhálanna, Droim Bó, Loch Feabhail agus a chraobh-aibhneacha, Oileán Árainn Mhór, Páirc Foraoise na hArdaigh, Inis Trá Tholl, Cosán Oilithrigh Shliabh Liag agus Earagail.

Cuirfear tacaíocht ar fáil tríd an gCoiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer chun moltaí na straitéisí agus na bpleananna seo, agus cinn eile a thagann ar bord laistigh d'amscála na Straitéise seo, a chur i bhfeidhm, ar choinníoll go gcloíonn na moltaí le prionsabal na hinbhuanaitheachta comhshaoil.

8.3.2 Feabhas a chur ar cháilíocht agus ar thairiscint na seirbhísí cuairteoirí ag láithreacha caitheamh aimsire amuigh faoin aer

Aithnítear go bhfuil sé dodhéanta go praiticiúil agus ó thaobh airgeadais de na seirbhísí cuairteoirí ar mian le húsáideoirí caitheamh aimsire a fheiceáil ag gach láithreán caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud an Chontae a sholáthar. Mar sin féin, mar gheall ar an dlúthbhaint mhéadaitheach idir seirbhísí agus an taitneamh a bhaineann cuairteoirí a a bheith amuigh faoin aer, beidh sé ina cuid lárnach do thodhchaí an tsoláthair caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud Dhún na nGall, caighdeán na suíomhanna seanbhunaithe caitheamh aimsire a ardú.

Áirítear mar shampla feabhas a chur ar cháilíocht agus ar thairiscint na láithreán atá ann cheana féin, feabhas a chur ar chomharthaíocht treorach chuig an láithreán, fáiltiú roimh chuairteoirí, painéil chinn conaire, cláir faisnéise, marcáil bealaigh agus léirmhíniú, agus feabhas a chur ar cháilíocht bhonneagar an tsuimh, go sonrach dromchlaí conairí, páirceáil leithris agus áiseanna lónadóireachta.

Teastóidh tuiscint ar ghrúpaí úsáideoirí reatha an tsuimh lena n-áirítear teaghlaigh, daoine faoi mhíchumas, tóir an tsuimh, inrochtaineacht an tsuimh agus cóngaracht do sheirbhísí eile comhchosúla chun seirbhísí nua cuairteoirí a thabhairt isteach chuig láithreacha caitheamh aimsire mar leithris, áiseanna feistis, páirceáil agus áiseanna lónadóireachta etc.

Cibé an gcuirtear feabhas ar shuíomh i dtéarmaí cáilíochta, nó má fhorbraítear seirbhís nua do chuairteoirí, ba cheart machnamh a dhéanamh i gcónaí ar fhreastal a dhéanamh ar raon chomh leathan d'úsáideoirí agus is féidir, ag cinntiú go bhfuil an obair ar fad báúil don tírdhreach nó don suíomh uiscdhreach ina bhfuil sé curtha i gcrích, agus go seachnaítear ró-innealtóireacht.

Moltar go ndéanfadh bainisteoirí caitheamh aimsire iniúchadh mion ar líon comhaontaithe láithreán/rianta ar bhonn bliantúil rollach, agus go gcuirfí na torthaí ar aghaidh chuig an gCoiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer chun tosaíocht a thabhairt do shuíomhanna le haghaidh athnuachan sócmhainní, cothabháil leanúnach a threorú agus caiteachas caipitil ar sheirbhísí cuairteoirí.

Ba cheart tús áite a thabhairt ar dtús do na príomhshuíomhanna sin a sainaitníodh trí chomhairliúchán mar áiteanna nach bhfuil dóthain soláthar seirbhíse do chuairteoirí iontu i gcoibhneas leis an leibhéal gníomhaíochta atá ar siúl ag gach láithreán mar shampla, Páirc Foraoise na hArdaigh, Cosán an Oilithrigh, Sliabh Liag agus tránna an Bhrait Ghoirm mar shampla, Port an tSalainn, Cnoc an Mharmair, An Charraig Fhinn etc

Riachtanas tábhachtach maidir le seirbhísí cuairteoirí d'úsáideoirí caitheamh aimsire a thagann go Dún na nGall ná lóistín cuí a bheith ar fail dóibh. Teastaíonn taighde margaidh, réamh-mheastachán airgeadais agus infheistíocht den chuid is mó ón earnáil phríobháideach chun raon agus cáilíocht na seirbhísí cóiríochta atá ar fáil ar fud an cheantair a leathnú e.g. faighneoga campála, glampáil chomh maith le limistéir seirbhísí.

8.3.3 Measúnú a dhéanamh ar na roghanna chun bainistíocht agus cothabháil inbhuanaithe láithreacha caitheamh aimsire amuigh faoin aer a chinntiú amach anseo

Gan dabht is é an dúshlán is mó atá roimh thodhchaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall, mar a aithníodh sa phróiseas comhairliúcháin, ná bainistiú agus cothabháil leanúnach na suíomhanna/cosán atá ann cheana féin. Ní mór do na páirtithe leasmhara go léir a bhfuil baint acu le soláthar caitheamh aimsire amuigh faoin aer a chinntiú gur cheart go ndíreodh an bhéim atá ar mhaoiniú caipitil ar chothabháil agus ar athnuachan an infreastruchtúir caitheamh aimsire amuigh faoin aer atá ann cheana féin, chomh maith le hinfreastruchtúr nua agus breise a fhorbairt. Ina theannta sin, ba chóir an bhéim ar mhaoiniú caipitil a dháileadh go cothrom ar infreastruchtúr pobail áitiúil e.g. conairí pobail, chomh maith le infreastruchtúr straitéiseach e.g. cosáin agus gníomhaíochtaí eachtraíochta i bPáirc Foraoise na hArdagh, Páirc Náisiúnta Ghleann Bheatha agus Droim Bó.

Chun cabhrú le dul i ngleic le bainistiú agus cothabháil leanúnach na láithreán lasmuigh, moltar go ndéanadh CCD iniúchadh ar bhonn tras-stiúthóireachta chun scrúdú a dhéanamh ar an ról atá ag grúpaí pobail áitiúla agus eagraíochtaí tacaíochta pobail faoi láthair i mbainistíocht agus i gcothabháil an bhonneagair caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud an Chontae amach anseo. Tá socruithe i bhfeidhm cheana féin ag CCD le roinnt grúpaí pobail chun áiseanna a bhainistiú agus a chothabháil e.g. Cionn Mhálanna. Soláthroidh an cleachtadh

seo tuilleadh soiléireachta a chuirfidh eolas ar fáil do na socruithe rialachais cuí le Comhaontú Leibhéal Seirbhíse nó Meabhrán Tuisceana, a sholáthroidh soiléireacht maidir le ról agus freagrachtaí agus pacáistí luach saothair, de réir mar is cuí.

8.3.4 Straitéis Bealaigh Glais a ullmhú don Chontae

Treoroidh na hullmhúcháin a dhéantar maidir le Straitéis Bealach Glas do Dhún na nGall an fhorbairt straitéiseach a dhéanfar ar infreastruchtúr na mBealach Glas ar fud an Chontae.

Tá obair ar siúl ar fud an Chontae faoi láthair maidir le Bealaí Glasa a fhorbairt, gan creat straitéiseach. Tá sé deacair mar sin an fhís fhadtéarmach do Ghlasbhealaí Dhún na nGall a thuiscint agus mar thoradh air sin tá ionchais ró-uaimhianacha ann maidir le forbairt amach anseo i gceantair áirithe. Tabharfar soiléireacht a bhfuil géarghá léi maidir le sainmhíniú ar Ghlasbhealach agus an difríocht shuntasach idir é agus cosáin caitheamh aimsire eile ó thaobh méide, scála, scóipe, teicnící tógála agus impleachtaí maoinithe de trí Straitéis Ghlasbhealaigh a fhorbairt. Mar chuid d'fhorbairt Straitéis Bealaí Glasa, breathnófar ar na 'naisc in easnamh' i moladh Bealaí Glasa reatha na Comhairle a thabhairt chun críche agus an poitéinseal chun na príomhchnáma droma Bealaí Glasa a nascadh le bailte agus sráidbhailte in aice láimhe agus láithreacha caitheamh aimsire eile trí líonra de chosáin phobail.

8.3.5 Pleananna Conairí Pobail a ullmhú do gach CB

Leagadh béim le blianta beaga anuas, ar a thábhachtaí is atá sé go mbeidh cosáin áitiúla ar fáil do dhaoine ina gceantair féin. Cruthaíonn Conairí Pobail 'mothú pobail' chomh maith le feabhas a chur ar thorthaí sláinte agus folláine na ndaoine a úsáideann iad. Cé go bhfuil deiseanna siúlóide 'ar leac an dorais' teoranta pobail i gceantair áirithe ar fud Dhún na nGall, déantar freastal maith ar chinn eile, agus d'fhéadfadh go gcuirtear ró-sholáthar ar fáil do chuid eile, toisc go n-oibríonn grúpaí pobail aonair ina n-aonar gan a bheith ar an eolas faoina bhfuil ar siúl ag grúpa comharsanachta. Chun eolas a thabhairt do chomhdhlúthú na gconairí atá ann cheana féin agus d'fhorbairt straitéiseach na gconairí pobail amach anseo, moltar Plean Conairí Pobail a fhorbairt do gach Ceantar Bardasach. Tá Plean Conairí Pobail ag dul ar aghaidh faoi láthair laistigh de Cheantar Bardasach Dhún na nGall le tacaíocht ó Chomhaltai an Cheantair. Cinnteoidh an Plean Conairí Pobail an gá atá le forbairt conairí amach anseo bunaithe ar pharaiméadair mar ghairneacht don daonra, fad go spás glas atá ann cheana féin, rannchuidiú féideartha le tairiscint níos leithne do chuireoirí trí líonra conairí pobail agus tosaíocht do mhaoiniú amach anseo do chosáin.

8.3.6 Máistirphleananna Caitheamh Aimsire a ullmhú do Láithreacha Sonracha

Uirlis riachtanach is ea Máistirphleananna Caitheamh Aimsire chun eolas a chur ar fáil d'fhorbairt inbhuanaithe limistéir ar leith agus ar an gcaoi sin íoslághdú a dhéanamh ar fhorbairt ad hoc, de réir a chéile, agus a chinntiú gur féidir leis an tairiscint deiridh freastal ar riachtanais agus ar ionchais na n-úsáideoirí deiridh agus ar an gcaighdeán cáilíochta a bhfuiltear ag súil leis. Teastaíonn cleachtas comhoibritheach le comhpháirtithe eile chun cur chuige níos straitéisí a ghlacadh i leith caitheamh aimsire lasmuigh. Aithníodh roinnt limistéar a bhainfidh leas as cur chuige den sórt sin chun cabhrú leis an táirge caitheamh aimsire lasmuigh atá ann cheana a chomhdhlúthú agus a fheabhsú mar bhunús le soláthar agus rannpháirtíocht a mhéadú e.g. Loch Finne – Dorchla Abhainn na Finne, Loch an Troisc agus a phurláin níos leithne, Na Cealla Beaga ó thuaidh agus an ceantar níos leithne, Bearna an Bhearnais Mhóir agus Carraig Mhic Uidhílín/Carn Domhnach. Moltar Máistirphleananna Caitheamh Aimsire

do gach ceann de na ceantair seo agus forbrófar iad i gcomhpháirtíocht leis an bpobal áitiúil.

8.3.7 Conairí uiscebhunaithe agus Staidéar Féidearthachta Gormbhealaigh a dhéanamh do Láithreacha Sonracha

Soláthrófar tuilleadh soiléireachta agus faisnéise ina sainaitheofar an difríocht idir Gormbhealaigh agus Conairí Uisce e.g. cosáin canú, cosáin snorcallaithe etc an sainmhíniú ar an dá cheann agus na critéir nach mór a chomhlíonadh chun go n-ainmneofar iad mar cheann amháin nó an ceann eile. Bunaithe ar chomhairliúchán, moltar go ndéanfaí staidéar féidearthachta ar cheithre uiscebhreach le fáil amach an bhfuil an poitéinseal ann deiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar an uisce a fhorbairt ag gach ceann acu go leor chun an sainmhíniú agus na critéir Conairí Uisce agus Gormbhealaí a chomhlíonadh mar atá leagtha amach sa doiciméadú arna dtáirgeadh ag Spórt Éireann, Fáilte Éireann, Uiscebhealaí Éireann, Tourism NI agus Sport NI. I measc na gceithre

limistéar atá le breithniú tá Cuan Dhún na nGall, Cuan na Maoile Ruaidhe, Loch Feabhail agus leithinis Loch Súilí/Inis Eoghain.

8.3.8 Tabhairt faoi Staidéar Scoipe ar Sholáthar Teaghlachbhunaithe

Tá iliomad gníomhaíochtaí ar an uisce, dírithe ar thránna iomadúla an Chontae, ar fáil do theaghlach ar fud an Chontae faoi láthair chun taitneamh a bhaint astu. Mar sin féin, tá an tairiscint atá dírithe ar theaghlach lag do ghníomhaíochtaí ar an talamh, go háirithe le haghaidh cosáin rothaíochta shábháilte easbhóthair, pumpraonta agus gníomhaíochtaí eachtraíochta. Cé go gcabhróidh forbairt na nGlasbhealaí molta le dul i ngleic leis an easnamh i ndeiseanna rothaíochta easbhóthair, ba cheart deiseanna gearrthéarmacha a fhiosrú agus tacú leo, go háirithe ag na suíomhanna sin a bhfuil soláthar caitheamh aimsire amuigh faoin aer á thairiscint acu cheana féin chomh maith le suíomhanna nua a iniúchadh. Fáiltítear roimh fhorbairtí amhail an pumpraon in Ionad Eachtraíochta Ghartáin, an pumpraon nua atá á fhorbairt faoi láthair i Leitir Ceanainn agus an limistéar gníomhaíochtaí eachtraíochta molta nua i bPáirc Náisiúnta Ghleann Bheatha, mar sin féin moltar go ndéanfaí coimisiúnú ar Staidéar Scoipe ar fud an Chontae ag iarraidh sainaitheint a dhéanamh ar chúrsaí láithreacha oiriúnacha a d'fhéadfadh freastal ar fhorbairt caitheamh aimsire amuigh faoin aer atá dírithe ar theaghlach. Ní hamháin go mbreathnódh Staidéar dá leithéid ar shaincheisteanna mar infhaighteacht talún, breithniú ar bhainistíocht agus chothabháil sa todhchaí etc, ach níos tábhachtaí freisin measúnú ar riachtanais bunaithe ar dhaonra ceantair agus go háirithe próifíl dhéimeagrafach an cheantair.

8.3.9 Tabhairt faoi Staidéar Scoípe d'Ionad Rian Rothar Sléibhe

Níl aon ionad foirmiúil cosán rothaíochta sléibhe sa Chontae faoi láthair agus níl aon phlean ag Coillte, atá i gceannas ar fhorbairt Ionad Rothar Sléibhe na hÉireann, ionad cosán rothar sléibhe a fhorbairt i nDún na nGall. Mar thoradh air sin, fágann rothaithe sléibhe an Contae le dul ag rothaíocht in áit eile, agus tá an t-ionad cosáin is gaire suite i gCúil Aodha, i Sligeach nó i nGleanntach an Ghoirtín san Ómaigh. Gan aon soláthar foirmiúil rothaíochta sléibhe, aithníodh trí chomhairliúchán go bhfuil rothaíocht sléibhe neamhcheadaithe ar siúl ag go leor áiteanna ar fud an Chontae, lena n-áirítear Coill Chorr an Mhadaidh, Páirc Foraoise na hArdaigh, ceantar Ghartáin/Chnoc na hEaglaise agus an ceantar thart ar Loch as Allt.

Tá Coillte sásta le pobail a bheith ag teacht ar aghaidh le tograí, agus iad seo á measúnú i gcoinne roinnt critéar lena n-áirítear an tionchar airgeadais ar fhoraoiseacht tráchtála agus an tionchar ar an gcomhshaol. Chuaigh go leor clubanna chuig Coillte roimhe seo maidir le láithreáin rothair sléibhe a fhorbairt, ach ba cheart go mbeadh aon mholadh forbartha amach anseo ar scóip agus ar scála atá tarraingteach do raon cumas marcaíochta. Léiríonn fianaise ó Thuaisceart Éireann gurb iad na hionaid rian rothar sléibhe is mó a bhfuil tóir orthu ná na cinn a forbraíodh le teaghlach i gcumhne. Moltar don Chontae Staidéar Scoípe chun na príomh-mhargáí úsáideoirí rothar

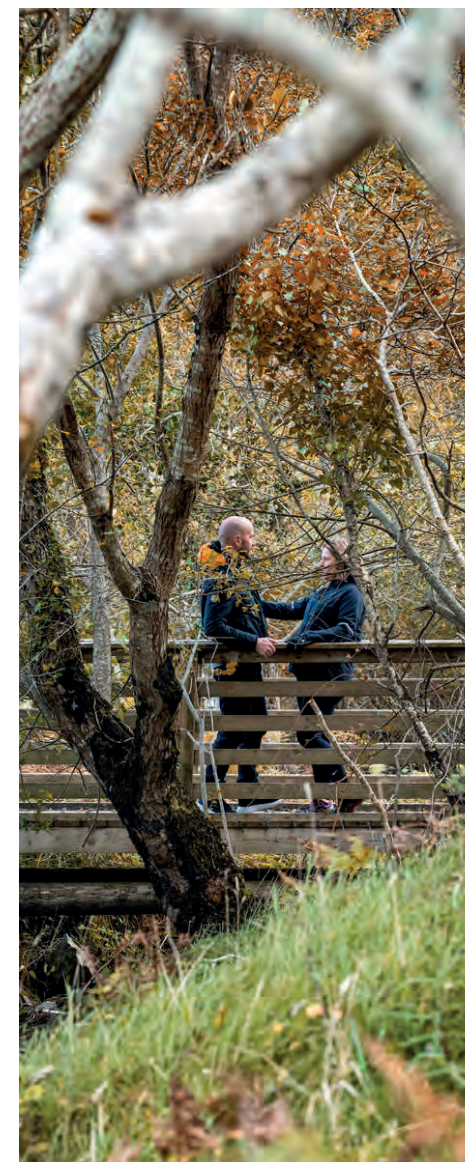
sléibhe a chinneadh, mar shampla teaghlach, díograiseoirí, enduro, agus síos cnoc, sainnithint fachtóirí ríthábhachtacha ratha bunaithe ar an margadh, suíomhanna féideartha le haghaidh forbartha agus breithniú ar an mbainistíocht leanúnach, freagrachtaí cothabhála agus dliteanais na soláthraithe seirbhíse.

8.3.10 Conair Siúl an Atlantaigh Fhiáin a fhorbairt

Tá neart deiseanna siúil ag Dún na nGall ó chonairí pobail go cosáin chian-achair, agus tá an deis ann a bheith, má fhorbraítear iad, mar chuid shuntasach den tsiúlóid is aitheanta in Éirinn - Conair Siúil Shlí an Atlantaigh Fhiáin (WAWWT). Bheadh an chonair WAWWT ina phríomhspreagadh ag mealladh cuairteoirí idirnáisiúnta agus intíre agus chuirfeadh sé leis an tairiscint atá ann cheana féin, ag tabhairt cúiseanna breise do chuirteoirí teacht go Dún na nGall agus ceiliúradh a dhéanamh ar na tírdhreacha uathúla atá ar fáil. Agus an cósta is faide in Éirinn ag 1132km agus dá bhrí sin an stráice is faide de Shlí an Atlantaigh Fhiáin, thabharfadh forbairt WAWWT buntáiste eacnamaíoch suntasach do phobail Dhún na nGall. Aithnítear gur mian fhadtéarmach í an Rian seo, le go leor dúshlán go háirithe maidir le comhaontuithe rochtana. Táthar ag súil freisin nach ndéanfar dul chun cinn i dtreo na físe fadtéarmaí go deo ach amháin trí shiúlóidí gearra cósta a fhorbairt agus iad seo a nascadh le chéile. Chuige seo moltar go leor staidéar féidearthachta ar leith ar chodanna beaga den

chósta a bhfuil tarraingt faighte cheana féin nó ar comhaontaíodh rochtain i bprionsabal chun cinn. I measc na réimsí tosaíochta a scrúdaíonn roghanna féidearthachta tá leithinis Inis Eoghain agus an ceantar ó Bhaile Dhún na nGall go dtí an Calafort ag dul thar na Cealla Beaga, Gleann Cholm Cille, Sliabh Liag. Cabhróidh an cur chuige seo leis na háiseanna caitheamh aimsire atá ann cheana féin a nascadh le forbairtí nua turasóireachta e.g. Sliabh Liag, Dún Rí, Cionn Mhálanna, Ceann Fhána.

Is í an tsiúlóid an ghníomhaíocht caitheamh aimsire is mó a dhéantar i nDún na nGall agus ó tharla go bhfuil rathúlacht fhormhór na siúlóidí i nDún na nGall ag brath ar dhea-thoil na n-úinéirí talún príobháideacha, tá sé ríthábhachtach go dtabharfar tacaíocht leanúnach d'úinéirí talún atá ann cheana e.g. trí rannpháirtíocht sa Scéim Siúlóidí, arna riaradh ag An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail. I measc na siúlóidí atá sa Scéim faoi láthair tá Bealach na gCruach Gorm agus Cosán Oilithreach Shliabh Liag. Ar an drochuair tá rochtain cailte cheana féin ar chuid de na ceantair siúil is áille i nDún na nGall agus mar sin tá sé riachtanach, nuair a aithnítear cosáin siúil straitéiseacha, go gcuirfí iarratais isteach le bheith san áireamh sa Scéim Siúlóidí le comhaontú na gcomhpháirtithe cuí.

Téama 4 | Ionchuisitheacht

Cuspóir: Le bheith cinnte go bhfuil gach duine in ann páirt a ghlacadh agus go mothaíonn siad go bhfuil fáilte rompu amuigh faoin aer i nDún na nGall.

Tá sé doiciméadaithe go maith gur féidir le rannpháirtíocht i gcaithimh aimsire faoin aer cur go mór le folláine mhothúchánach, mheabhrach agus fhisiciúil an duine agus dá bhrí sin tá sé ríthábhachtach go mbeidh oiread daoine agus is féidir in ann taitneamh a bhaint as an taobh amuigh agus na buntáistí a bhaineann le hamhlaidh a dhéanamh. Mar sin féin, tá bearna shuntasach ar fud Dhún na nGall i leibhéil rannpháirtíochta ó chodanna áirithe den tsochaí, eadhon, mná agus cailíní, daoine fásta níos sine, daoine óga, daoine faoi mhíchumas, mionlaigh eitneacha, daoine dífhostaithe agus iad siúd ó limistéir ard-riachtanas sóisialta. Níl sé seo sainiúil do Dhún na nGall agus tá patrúin comhchosúla le feiceáil ar fud na hÉireann ar fad.

Tá aghaidh á tabhairt ar an difríocht seo cheana féin trí obair Chlár Éire Shláintiúil, Chomhpháirtíocht Spóirt Dhún na nGall (RCS), Foróige, agus FSS. Ar na bacainní is coitianta ar rannpháirtíocht amuigh faoin aer i nDún na nGall tá easpa muiníne agus spreagtha pearsanta, an costas coisctheach a bhaineann le trealamh a fhosú le haghaidh gníomhaíochtaí áirithe, droch-chóras iompair phoiblí ar fud an Chontae, neamh-inrochtaineacht láithreán do dhaoine nach bhfuil chomh cumasach/do dhaoine faoi mhíchumas, áiseanna teoranta talamhbhunaithe lasmuigh do dhaoine óga agus faisnéis mhionsonraithe leordhóthanach ar shuímh ar leith chun cinneadh eolasach a dhéanamh roimh chuairt e.g. dromchla an chosáin, infhaighteacht leithris inrochtana.

Tá moltaí chun dul i ngleic leis an easpa infreastruchtúir ar leith chun níos mó daoine óga agus teaghlaigh a spreagadh chun dul amach agus taitneamh a bhaint as an taobh amuigh san áireamh cheana féin i gcuid 8.3.8 agus tá moltaí i gcuid 8.6 chun líon níos mó ban agus cailíní, daoine fásta níos sine, mionlaigh eitneacha a spreagadh agus iad siúd ó limistéir ardriachtanas sóisialta chun taitneamh a bhaint as an taobh amuigh. Ina theannta sin, tá teacht ar réitigh ilchodacha ar chuid de na bacainní a chuireann cosc ar chuimsitheacht amuigh faoin aer taobh amuigh de scóip na Straitéise seo, e.g. aghaidh a thabhairt ar chóras teoranta iompair phoiblí Dhún na nGall.

Déanann moltaí sa chuid seo den Straitéis iarracht go sonrach aghaidh a thabhairt ar ghannionadaíocht ó dhaoine nach bhfuil chomh cumasach/faoi mhíchumas agus áirítear leo:

- Tacú le hobair NORS chun rochtain níos fearr a sholáthar ar fhaisnéis faoi chaithimh aimsire amuigh faoin aer trí iniúchadh a dhéanamh ar bhonneagar caitheamh aimsire amuigh faoin aer atá cuimsitheach agus inrochtana
- Iniúchadh ar imeachtaí Parkrun a chur i gcrích go sonrach maidir le hinrochtaineacht
- Tacú le hobair NORS chun rochtain níos fearr a sholáthar ar fhaisnéis faoi chaithimh aimsire amuigh faoin aer trí mhíoneolas a sholáthar ag suíomhanna

8.4.1 Tacú le hobair NORS ag soláthar rochtain níos fearr ar fhaisnéis faoi chaithimh aimsire amuigh faoin aer trí iniúchadh a dhéanamh ar bhonneagar caitheamh aimsire amuigh faoin aer atá cuimsitheach agus inrochtana

Ar fud Dhún na nGall níl ach líon teoranta suíomhanna a bhfuil rochtain iomlán orthu dóibh siúd nach bhfuil chomh cumasach/faoi mhíchumas.

Soláthraíonn go leor suíomhanna caitheamh aimsire lasmuigh páirceáil do dhaoine faoi mhíchumas agus leithris do dhaoine faoi mhíchumas. Tá saoráid amháin ‘Athrú Áiteanna’ ar fáil ag trá na Fearthainne a sholáthraíonn taithe lán dínite leithris agus athraithe dóibh siúd atá faoi mhíchumas trom. Ina theannta sin, soláthraíonn roinnt de thránna an Chontae ‘cathaoireacha rothaí trá’ (Ráth Maoláin, Na Dúnaibh, An Charraig Fhinn, Cnoc an Mharmair, Ros Neamhlach, Fionn Trá) agus

roinnt eile ag fanacht ar sheachadadh na gcathaoireacha (Cúil Dabhcha, Bun Dobhráin 2022).

Ní ráthaíonn na háiseanna thuas, áfach, go mbeidh siad siúd nach bhfuil chomh cumasach/faoi mhíchumas in ann taitneamh a bhaint as an suíomh go gníomhach. Ag suíomhanna áirithe níl an ‘turas’ ón gcarrchlós go dtí an tsaoráid iarbhrí ar nós an trá nó cosán siúil inrochtana, e.g., Loch Trusca, ag suíomhanna eile níl na riachtanais seirbhíse cuí do chuirteoirí i bhfeidhm le dul in éineacht le forbairtí reatha e.g. áiseanna ionaid athraithe ag gach trá a thairgeann cathaoireacha rothaí trá e.g., an Charraig Fhinn agus ag áiteanna eile níl an áis inrochtana e.g. cosán siúil. Go minic bíonn cosáin siúil ag láithreacha caitheamh aimsire ró-ghéar, mar shampla, chun ligean d’úsáideoirí cathaoireach rothaí iad féin a bhrú ar a feadh, ró-chúng chun ligean do dhuine scothaosta, mar shampla, siúl taobh le taobh le duine eile ag tabhairt tacaíochta, nó dromchlaí le hábhar

míchuí, mar shampla, cuireann cloch gharbh deacrachtaí ar fáil dóibh siúd a bhfuil lagamhairc orthu.

Cé go n-aithnítear go bhfuil sé dodhéanta rochtain a sholáthar do chách, i ngach áit, tugann an Straitéis seo deis chun tús a chur le dul i ngleic leis na bacainní atá roimh na daoine sin nach bhfuil chomh cumasach/faoi mhíchumas. Chun cur le hinrochtaineacht na láithreacha Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer go léir ar fud an Chontae, moltar, ar bhonn rollach bliantúil, go ndéanfadh bainisteoirí caitheamh aimsire mion-iniúchadh ar líon comhaontaithe suíomhanna/conairí agus go ndéanfaí na mionathruithe/feabhsuithe a d’fhéadfaí a dhéanamh chun an suíomh a dhéanamh níos cuimsithí do líon níos mó daoine a thaifeadadh. Úsáidfidh an Coiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer torthaí an iniúchta bhliantúil seo chun tús áite a thabhairt do mhaoiniú caiteachais. I measc na n-oibreacha ar féidir a chur san áireamh tá páirceáil carranna, leithris, áiteanna feistis, athruithe ar dhromchla cosáin, leithead cosáin, suíocháin mhéadaithe feadh conaire agus faisnéis níos mionsonraithe agus níos sainiúla ar phainéil thús na conaire/painéil faisnéise. Cuirfear an fhaisnéis seo san áireamh freisin sa tionscadal Bunachar Sonraí Digiteach Náisiúnta mar atá leagtha amach in NORS.

8.4.2 Iniúchadh ar imeachtaí Parkrun a chur i gcrích go sonrach maidir le hinrochtaineacht

Tá coincheap Parkrun ar cheann de na scéalta ratha ar fud na hÉireann agus na Ríochta Aontaithe le deich mbliana anuas, ag spreagadh daoine de gach aois, cumas agus cúlra 5km a rith uair sa tseachtain ina bpáirc áitiúil. Faoi láthair

tá cúig Pháirc Rith in aghaidh na seachtaine ag feidhmiú ar fud Dhún na nGall sa bhFál Carrach, Trá na Fearthainne, An Clochán Liath, Bun Cranncha agus Leitir Ceanainn, agus tá rochtain ag daoine faoi mhíchumas ar an dara ceann. Chun cuimsitheacht Parkrun a mhéadú, moltar iniúchadh inrochtaineachta ar gach Parkrun atá ann cheana féin, leis na torthaí a scaipeadh trí na bealaí cuí, agus breithnítear moltaí chun inrochtaineacht a fheabhsú.

8.4.3 Tacú le hobair NORS ag soláthar rochtain níos fearr ar fhaisnéis faoi caitheamh aimsire lasmuigh trí mhíoneolas a sholáthar do shuíomh

Tá eolas cruinn, cothrom le dáta agus inrochtana ag aon duine a bhaineann úsáid as an taobh amuigh faoin suíomh ar a dtabharfar cuairt, mar chuid riachtanach de thuras iomlán an chuirteora. Dóibh siúd faoi mhíchumas tá an leibhéal mionsonraí a chuirtear ar fáil níos tábhachtaí fós chun cuidiú le cinntí eolasacha a dhéanamh sula bhfágann siad an baile. Moltar tuilleadh comhairliúcháin le raon leathan eagraíochtaí míchumais, chun an leibhéal cuí sonraí a theastaíonn a aithint, agus na haschuir ag cur go díreach le bealaí poiblíochta maidir le caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud an Chontae. Déantar é seo a mheas tuilleadh i gcuid 8.6.

Tacóidh an t-eolas seo leis an tionscadal Bunachar Sonraí Digiteach Náisiúnta mar atá leagtha amach in NORS a fhéachann le faisnéis mhionsonraithe a bhailiú maidir le cén áit agus conas is féidir le daoine rochtain a fháil ar an taobh amuigh agus ar ghníomhaíochtaí lasmuigh agus le hábhar atá cuimsitheach do gach lucht féachana.

Téama 5 | Oideachas agus Oiliúint

Cuspóir: Na scileanna agus an t-eolas riachtanach a thabhairt do gach duine a bhfuil baint acu le caithimh aimsire amuigh faoin aer, anois agus amach anseo, chun a chinntiú go dtugtar taitní caitheamh aimsire amuigh faoin aer inbhuanaithe agus ardchaighdeáin d'úsáideoirí

Tá oiliúint agus oideachas a chur ar dhaoine atá bainteach go díreach nó go hindíreach san earnáil mar chuid bhunúsach d'fhorbairt inbhuanaithe caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall amach anseo. Áirítear sa chohórt seo úinéirí talún agus bainisteoirí talún a chuireann rochtain ar fáil do ghníomhaíochtaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer, iad siúd a bhfuil baint acu le pleanáil, le forbairt agus le soláthar áiseanna ar an talamh agus an earnáil phríobháideach lena n-áirítear soláthraithe gníomhaíochta atá ann cheana féin/sa todhchaí mar shampla, treoirithe siúil, oibreoirí cíosa clár surfála etc agus soláthraithe seirbhíse e.g. úinéirí lóistín agus caiféanna.

Saincheist shuntasach náisiúnta is ea easpa oiliúna agus eolas imleor a thugann eolas d'fhorbairt caitheamh aimsire amuigh faoin aer agus dá réir sin déantar sraith moltaí in NORS a chuirfear i bhfeidhm de réir mar a thagann siad chun cinn. Beidh sé ina phríomhról don Chomhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer tacaíocht a chur in iúl agus a chinntiú do na tionscnaimh oiliúna agus oideachais arna bhforbairt agus arna gcur i bhfeidhm ag NORS.

Áireofar an oiliúint ó fhreastal ar imeachtaí atá á dtairiscint cheana féin ag eagraíochtaí inchreidte oiliúna caitheamh aimsire amuigh faoin aer, mar Líonra Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer d'Éirinn agus an RA (ORN) agus Grúpa Sábháilteachta Cuairteoirí na hÉireann agus na RA (VSG), go dtí cláir oiliúna shaincheaptha a chruthú ar fud na tíre, go sonrach do na riachtanais a aithníodh.

Trí aon chlár cuimsitheach oiliúna agus oideachais a chur i bhfeidhm, cruthófar deiseanna chun plé agus díospóireacht a éascú ar raon leathan ábhar, a cheadóidh tionscnaimh nua beartais agus dea-chleachtais a scaipeadh ar fud na hearnála caitheamh aimsire amuigh faoin aer níos leithne, a chumasóidh agus a spreagfaidh idirmhálartú éifeachtach smaointe agus tuairimí agus deiseanna líonraithe foirmiúla agus neamhfhoirmiúla a spreagadh.

Chun cuspóir Oiliúna agus Oideachais na Straitéise seo a bhaint amach, moltar na moltaí seo a leanas

- Oiliúint a chur in iúl, a thacú agus a éascú dóibh siúd atá freagrach as áiseanna caitheamh aimsire faoin aer a phleanáil, a chur i bhfeidhm, a bhainistiú agus a chothabháil mar atá forbartha ag NORS
- Oiliúint a chur in iúl agus tacú le soláthraithe turasóireachta gníomhaíochta agus soláthraithe seirbhíse
- Tacú leis an bpoibál caitheamh aimsire amuigh faoin aer chun cáilíochtaí creidiúnaithe caitheamh aimsire amuigh faoin aer a bhaint amach
- Cumarsáid agus tacaíocht a thabhairt don earnáil ghníomhaíochta maidir le conas taitní shlána ardchaighdeáin a sholáthar do chách mar atá forbartha ag NORS.

8.5.1 Oiliúint arna forbairt ag NORS a chur in iúl, a thacú agus a éascú dóibh siúd atá freagrach as áiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer a phleanáil, a chur i bhfeidhm, a bhainistiú agus a chothabháil

Tá sé ríthábhachtach d'fhorbairt inbhuanaithe thírdhreacha agus uisceadhreacha Dhún na nGall agus don tairiscint caitheamh aimsire a bhaineann leo, a bheith ar an eolas faoin smaointeoireacht, faoin taighde, faoin bpolasaí agus faoin dea-chleachtas is déanaí a bhaineann le caithimh aimsire amuigh faoin aer. Chun eolas a thabhairt don phróiseas cinnteoireachta maidir le pleanáil, le forbairt, le cur i bhfeidhm agus bainistiú áiseanna agus imeachtaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud an Chontae, cuirfear clár oiliúna cuimsitheach arna bhforbairt ag NORS in iúl agus tacófar leis. Is éard a bheidh i gceist leis an oiliúint ná ceardlanna, cúrsaí praiticiúla oiliúna, ullmhú nótaí comhairle, tabhairt faoi thurais foghlama go dtí áiteanna eile in Éirinn agus níos faide i gcéin chun cuairt a thabhairt ar áiteanna dea-chleachtais agus comhdhálacha ar théama caitheamh aimsire lasmuigh a chur i bhfeidhm. Áirítear ar na réimsí le haghaidh breisoiliúna, mar a luadh cheana i gcuid 8.2.2, pleanáil, dearadh agus tógáil conairí go háirithe i dtimpeallachtaí fogaire, pleanáil imeachtaí lasmuigh, monatóireacht agus taighde cuairteoirí, cuir chuige nua maidir le sábháilteacht cuairteoirí, comharthaíocht, agus léirmhíniú chomh maith le hoiliúint maidir le conas measúnuithe cúf a dhéanamh etc.

8.5.2 Oiliúint do sholáthróirí turasóireachta gníomhaíochta agus soláthraithe seirbhíse a chur in iúl agus tacú leo

De réir mar a bhíonn úsáideoirí amuigh faoin aer ag taisteal agus ag fáil taithí ar chaitheamh aimsire amuigh faoin aer i suíomhanna éagsúla, éiríonn siad níos eolasaí agus ardaíonn ionchais maidir le céard is taithí lasmuigh d'ardchaighdeán ann.

Tá sé rithábachtach mar sin clár oiliúna tacaíochta gnó a chruthú ar fud thionscal iomlán na seirbhíse caitheamh aimsire amuigh faoin aer. Mar chuid den oiliúint seo, d'fhéadfaí a mholadh d'óstaigh lóistín áiseanna triomúcháin a sholáthar do shiúlóirí fliucha, nó iarraidh ar úinéirí caiféanna freastal ar rothaithe a bhfuil

rian láibe ar a gcuid éadach. Ina theannta sin, tá oibriú le comhpháirtithe sa tionscal turasóireachta gníomhaíochta rithábachtach chun dearbhú cáilíochta an tairisceana atá á thairiscint a chinntiú agus a thógáil e.g. scéalaíocht mhealltach ar shiúlóidí treoraithe chomh maith lena chinntiú go bhfreastalaíonn an tseirbhís a chuirtear ar fáil do riachtanais cuairteoirí e.g. gníomhaíochtaí tráthnóna ar nós turais cadhcáil gealaí, turais siúlóide éirí gréine agus taithí SUP luí na gréine.

Déanfar oiliúint nach bhfuil forbartha ag NORS ach atá tábhachtach agus sonrath do Dhún na nGall, a fhorbairt ag leibhéal áitiúil agus a chur i bhfeidhm trí mheicníochtaí éagsúla lena n-áirítear uirlisí tionscail a bhaineann go sonrath le gach gníomhaíocht, ceardlanna tionscail, seimineáir agus turais foghlama. Gné riachtanach d'aon oiliúint a chuirtear ar

sholáthróirí turasóireachta gníomhaíochta agus soláthraithe seirbhíse is ea a chinntiú go gcuirtear cleachtais ghnó inbhuanaithe i bhfeidhm.

8.5.3 Tacú leis an bpobal caitheamh aimsire amuigh faoin aer trí cháilíochtaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer creidiúnaithe a fháil

Tá srian á chur le raon oibre gur féidir a chur ar fáil do mhuintir na háite agus cuairteoirí faoi láthair mar gheall nach bhfuil go leor daoine oile i ngníomhaíochtaí caitheamh aimsire faoi leith. I measc an traenáil faoi leith le toilleadh na seirbhísí treoraithe a mhéadú, tá traenáil na 'Lowland Walk Leaders', treoraithe siúlóidí le Gaeilge, giollaí, agus teagascóirí spóirt uisce atá cáilithe chun gníomhaíochtaí ar nós tonnmharcaíocht, curachóireacht agus seaschéaslóireacht a theagasc. Beidh rannpháirtíocht rialta idir an Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire agus earnáil na turasóireachta gníomhaíochta chun measúnú a dhéanamh ar sholáthar foirne agus riachtanais traenála riachtanach amach anseo. Is acmhainn thábhachtach í Ionad Eachtraíochta Ghartáin, a d'fhéadfadh eolas a thabhairt faoi riachtanais traenála don earnáil sa todhchaí. Oibreoidh an Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer le hIonad Eachtraíochta Ghartáin le socrú cad iad na cúrsaí nó áiseanna traenála a thiocfadh leo a chur ar fáil le freastal ar an riachtanas traenála seo go háitiúil agus go díreach.

8.5.4 Déan cumarsáid le agus tacaigh leis an Roinn Gníomhaíochta ar conas taithí shábháilte ar ardchaighdeán a chur ar fáil do chách mar atá forbartha ag NORS

Tá baol ann do na treoraithe agus dóibh siúd atá i gceannas ar na suíomhanna ina mbíonn gach rud ag dul ar aghaidh mura bhfuil go leor teagascóirí cáilithe ann agus mura bhfuil na cosaintí oiriúnacha i bhfeidhm. Tá sé riachtanach tacú le agus cumarsáid a dhéanamh faoi earnáil na gníomhaíochta tráchtála tar éis athbhreithniú NORS a bheith críochnaithe, den acmhainneacht chun sábháilteacht agus cáilíocht an tsoláthair tráchtála a fheabhsú lena n-áirítear roghanna maidir le creidiúnú agus le hárachas.

Ina theannta sin, tá sé tábhachtach go mbeadh soláthraithe tráchtála feasach ar a bhfreagracht i leith an phobail áitiúil ina bhfuil siad ag feidhmiú, mar shampla, gan úsáid a bhaint as ach láithreáin a bhfuil cead úinéir talún faighte ina leith agus páirceáil go freagrach le mionbhusanna agus leantóirí i gceantair chónaithe gar do chéanna agus cuanta.

Téama 6 | Feasacht agus Rannpháirtíocht

Cuspóir: Lefeasacht mhéadaithe faoi dheiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall a chruthú agus líon na ndaoine a bhíonn gníomhach amuigh faoin aer a mhéadú, go háirithe daoine ó ghrúpaí faoi ghannionadaíocht

Ceann de na príomhbhacainní ar dhaoine rochtain a fháil ar an taobh amuigh ná easpa eolais. Tá sé rithábhachtach faisnéis a sholáthar maidir le cá háit le dul agus cad atá le déanamh chun úsáid mhéadaithe lasmuigh a spreagadh do chónaitheoirí agus do chuairteoirí. Aithnítear a chinntiú go bhfuil eolas ar dheiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall cruinn, reatha, inrochtana do chách agus é curtha ar fáil in aon áit amháin, mar cheann de phríomhghníomhaíochtaí na Straitéise.

Mar a dúradh cheana, níl na leibhéil rannpháirtíochta caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud Dhún na nGall cothrom, le bearnaí suntasacha ó chodanna áirithe den tsochaí. Cé go bhfuil moltaí curtha ar aghaidh cheana féin i rannóga roimhe seo chun an éagsúlacht seo a sháru, díriúnn moltaí sa phíos seo ar chláir do dhaoine neamhghníomhacha agus dóibh siúd a bhfuil na leibhéil rannpháirtíochta is ísle acu i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer, lena n-áirítear mionlaigh eitneacha, daoine faoi mhíchumas, daoine fásta breacaosta, dífhostaithe, mná agus cailíní, daoine óga agus iad siúd ó limistéir ina bhfuil ardriachtanas sóisialta.

Chun cuspóir Feasachta agus Rannpháirtíochta na Straitéise a bhaint amach, moltar na moltaí seo a leanas:

- Róil agus freagrachtaí na ndaoine sin a bhfuil baint acu le soláthar agus bainistiú faisnéise caitheamh aimsire a shoiléiriú
- Riachtanais chustaiméara agus na riachtanais faisnéise a bhaineann a thuiscint

- Bunachar sonraí cuimsitheach a fhorbairt ar/do chaithimh aimsire amuigh faoin aer
- A chinntiú go bhfuil rochtain níos fearr ar fhaisnéis caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fáil ar líne
- Feachtas fógraíochta agus cur chun cinn spriocdhírthe a fhorbairt
- Tacaíocht agus éascú a dhéanamh ar mhéadú rannpháirtíochta do chách, le fócas ar ghrúpaí faoi ghannionadaíocht

8.6.1 Róil agus freagrachtaí na ndaoine sin a bhfuil baint acu le soláthar agus bainistiú faisnéise caitheamh aimsire a shoiléiriú

Faoi láthair níl aon aonán amháin freagrach as sonraí caitheamh aimsire ar fud an Chontae. Moltar acmhainn thiomnaithe (treoir faisnéise) a shannadh chun sonraí ar chaithimh aimsire amuigh faoin aer a chomhthiomsú, a óstáil agus a mhaoirsiú (lena n-áirítear spásanna glasa, spásanna gorma, cosáin, agus infreastruchtúr agus deiseanna caitheamh aimsire eile), na gníomhartha a eascraíonn as an Straitéis a chur i bhfeidhm agus bonn fianaise láidir a sholáthar chun eolas a thabhairt don phróiseas cinnteoireachta agus d'fhorbairt inbhuanaithe an Chontae ina dhiaidh sin maidir le soláthar caitheamh aimsire amuigh faoin aer.

Ar an gcaoi chéanna, faoi láthair níl aon aonán aonair amháin freagrach asfeasacht a ardú agus a chur chun cinn ar na deiseanna caitheamh aimsire atá ar fáil do dhaoine áitiúla agus mar sin moltar duine ceannais a shannadh (treoir feasachta), le hacmhainní leordhóthanacha, a bheidh freagrach as soláthar a dhéanamh ar eolas agus ardú feasachta ar dheiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer don phobal áitiúil.

8.6.2 An custaiméir agus na riachtanais faisnéise a bhaineann leo a thuiscint

Tá ionchais agus riachtanais an phobail áitiúil agus an chuirteora difriúil. Tá tuiscint eolasach agus fianaise-bhunaithe ar na difríochtaí seo riachtanach chun an tairiscint caitheamh aimsire a fhorbairt ar fud an Chontae mar shampla, riachtanais tiomsaithe sonraí, roghnú cainéal margaíochta agus pleananna cur chun cinn. Tá gá le hathbhreithniú a dhéanamh ar riachtanais an dá lucht féachana a luaithe agus is féidir, agus cruthóidh na torthaí na gníomhartha atá fágtha sa chuid seo den Straitéis. Soláthraíonn an tábla seo a leanas an pointe tosaigh don athbhreithniú seo bunaithe ar chomhairliúcháin.

8.6.3 Bunachar sonraí cuimsitheach a fhorbairt

Tá gá le bunachar sonraí cuimsitheach, láidir agus cruinn chun eolas a thabhairt d'fhorbairt inbhuanaithe caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall amach anseo. Nuair a bheidh siad i bhfeidhm is féidir na sonraí a thabhairt isteach in ardáin mar GoVisitDonegal.com, Discoverireland.ie.

Tá sé rithábhachtach faisnéis níos fearr agus níos mionsonraithe a chomhordú agus a chur ar fáil don phobal, ionas gur féidir le duine cinneadh eolasach a dhéanamh maidir le cibé an bhfuil suíomh/conair ar leith oiriúnach dá riachtanais.

Príomhchuid den mholadh seo is ea dul i dteagmháil go leanúnach leis na príomhpháirtithe leasmhara ar fad i nDún na nGall lena chinntiú go bhfuil an t-eolas cothrom le dáta.

Déanfaidh an Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer monatóireacht agus athbhreithniú ar an mbunachar sonraí seo ar bhealach sceidealaithe agus tráthúil.

Tá Spórt Éireann ag tabhairt faoi thionscadal suntasach faoi láthair chun bunachar sonraí a thiomsú a chuireadh eolas cruinn cothrom le dáta ar dheiseanna a bheith gníomhach in Éirinn, lena n-áirítear cosáin, spásanna glasa agus gorma, amhail trána agus páirceanna poiblí. Moltar go n-oibreodh an duine freagrach ar tugadh suntas dó in 8.6.1 go dlúth le Spórt Éireann chun tacú le tiomsú agus iniúchadh sonraí chun cur leis an mbunachar Sonraí Digiteach Náisiúnta seo, agus chun forbairt

caitheamh aimsire ar bhonn níos áitiúla a threorú i nDún na nGall.

8.6.4 A chinntiú go bhfuil rochtain níos fearr ar fhaisnéis caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fáil ar líne

Faoi láthair, faigheann an chuid is mó de na daoine rochtain ar fhaisnéis faoin aer ó ardáin turasóireachta agus láithreáin ghréasáin, agus luadh GoVisitDonegal.com go rialta mar phríomhfhoinse faisnéise. Díríonn GoVisitDonegal.com ar an gcuirteoir den chuid is mó agus mar sin, tá bearna aitheanta chun dul i ngleic le riachtanais an phobail.

Moltar ardán oiriúnach a fhorbairt nó a oiriúntú chun cumarsáid a dhéanamh go sonrach leis an bpobal áitiúil.

Laiastigh de na hardáin ar líne comhaontaithe, moltar sonraí atá oiriúnach don lucht féachana a chur in ord tosaíochta agus a chur i láthair ar an ardán ar líne de réir mar a chinntear san athbhreithniú atá leagtha amach in 8.6.2. Mar shampla, d'fhéadfadh go gciallódh sé seo an méid faisnéise do chuirteoirí a laghdú ionas go ndíreofar ar chinn scríbe agus ar ghníomhaíochtaí tosaíochta. D'fhéadfadh go gciallódh sé seo freisin, mar shampla, go mbeadh rannóg tiomnaithe ar gach siúlóid i nDún na nGall, a ligean do dhaoine áitiúla a fheiceáil cad iad na cosáin siúlóide atá ar leac an dorais acu nó cén áit ar féidir le Comhpháirtíocht Spóirt Dhún na nGall nó an tAonad Cothaithe agus Feabhsaithe Sláinte, FSS, rannpháirtithe an chlár a threorú.

Ina theannta sin, laiastigh den ardán ar líne comhaontaithe, moltar léarscáil idirghníomhach a fhorbairt chun an fhaisnéis a thaispeáint, le húsáid le haghaidh treoshúimh nó loingseoireachta

Muintir na háite

Saintréithe

- Cónaitheoirí i nDún na nGall
- Is é spreagadh gníomhaíocht coirp, meabhairshláinte, am caite le teaghlach
- Rannpháirtíocht sa phobal
- Troid i gcoinne aonrú sóisialta

Riachtanais eolais

- Gach láthair agus conaire atá inrochtana, go háirithe iad siúd in aice láimhe
- Gach spás gorm agus glas, conairí agus gníomhaíochtaí

Cuirteoirí

Saintréithe

- Cuirteoirí ón taobh amuigh de Dhún na nGall
- Cuirteoirí a bhainfidh sult as roinnt caithimh aimsire amuigh faoin aer mar chuid den chuairt go Dún na nGall
- Ní 'coisithe' ná daoine atá 'an-tugtha' do chaithimh aimsire amuigh faoin aer

Riachtanais eolais

- Aithin agus dírig ar bhuaicphointí na haeraíochta i nDún na nGall, mar shampla Dún na nGall, Leithinis Inis Eoghain, Na hOileáin, Sliabh Liag
- Gníomhaíochtaí: Siúl, Tonnmharcáocht
- Cónaí - turais bháid, siúlóidí aille, slatiascaireacht, tonnmharcáocht

Tábla 8 - Riachtanais eolais na gcuirteoirí agus mhuintir na háite

8.6.5 Feachtas fógraíochta agus cur chun cinn spriocdhírthe a fhorbairt

Moltar Plean Margaíochta agus Cur Chun Cinn a ullmhú agus a chur i bhfeidhm, a dhíreoidh ar riachtanais an phobail áitiúil maidir le haeraíocht, mar fhreagracht don Cheannaire Feasachta mar a luadh i rannán 8.6.1 agus áirítear leis mar shampla,

- na hardáin ar na meáin shóisialta áitiúla is mó a bhfuil éileamh orthu a lorg agus a mhealladh
- dul i ngleic le pleananna cumarsáide na Comhairle agus le baill eile den Choiste Caitheamh Aimsire do chónaitheoirí, mar nuachtlitreacha, agus iad a chur san áireamh
- le ‘Siúlóid na Seachtaine’ i nuachtán áitiúil le pictiúir agus léarscáil

Thar a cheann seo, baineann féidearthachtaí le tionscadail a reáchtáiltear i gcomhpháirt le hÉire Shláintiúil, chun iompar daoine a athrú agus dea-thionchar a imirt ar shláinte fhisiciúil agus ar mheabhairshláinte an duine, mar a chuirtear áiseanna amuigh faoin aer chun cinn trí leas a bhaint as TF (teicneolaíocht faisnéise) ar bhealach cruthaitheach agus trí dhreasacht airgeadra áitiúil a fhorbairt.

Ós rud é go bhfuil caithimh aimsire amuigh faoin aer mar chuid chomh bunúsach den tairiscint turasóireachta i nDún na nGall, breithneoidh an Straitéis nua Turasóireachta don Chontae atá á fhorbairt faoi láthair tátail agus moltaí na Straitéise seo. Tá an Straitéis Turasóireachta do Dhún na nGall atá ag teacht chun cinn ag teacht go hiomlán le spriocanna agus le cuspóirí na Straitéise Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall, agus comhlánaíonn sí iad, ag aithint caitheamh aimsire amuigh faoin aer mar

chuid lárnach de thairiscint turasóireachta an Chontae

I gcomhpháirtíocht le Fáilte Éireann agus Turasóireacht Éireann, moltar go n-aontódh Foireann Turasóireachta CCBÁC, i gcomhpháirtíocht leis an ORWG, láithreacha agus gníomhaíochtaí tosaíochta caitheamh aimsire le cur chun cinn do chuairteoirí go Dún na nGall agus a chinntiú go léirítear é seo go comhsheasmhach i ngníomhaíochtaí poiblíochta ar líne agus as líne agus cruthú ábhair.

Thar a cheann seo, baineann féidearthachtaí le tionscadail a reáchtáiltear i gcomhpháirt le hÉire Shláintiúil, chun iompar daoine a athrú agus dea-thionchar a imirt ar shláinte fhisiciúil agus ar mheabhairshláinte an duine, mar a chuirtear áiseanna amuigh faoin aer chun cinn trí leas a bhaint as TF (teicneolaíocht faisnéise) ar bhealach cruthaitheach agus trí dhreasacht airgeadra áitiúil a fhorbairt.

Ina theannta sin, mar chuid d’ardú próifíl Dhún na nGall mar cheann scríbe lasmuigh, lorgófar deiseanna chun imeachtaí náisiúnta, Eorpacha agus idirnáisiúnta breise a óstáil. Tá neart deiseanna ann d’imeachtaí ar an uisce mar gheall ar chósta fairsing agus éagsúil Dhún na nGall. San am a chuaigh thart bhí Bun Dobhráin ina óstach ar Chraobhchomórtas Surfála na hEorpa agus is é Port Nua imeacht cáilithe na hÉireann de Chraobhchomórtas Rámhaíochta Cósta an Domhain.

Tá comhrá tomhaiste atá bunaithe ar fhianaise riachtanach chun eolas a thabhairt d’aon imeachtaí ar scála mór amach anseo i gceantair arda i nDún na nGall go háirithe i bhfianaise íogaireacht tírdhreacha agus acmhainn iompair na gceantar sin.

8.6.6 Rannpháirtíocht a spreagadh do chách, go háirithe grúpaí faoi ghannionadaíocht

Chomh maith leis an bpobal áitiúil a spreagadh chun páirt a ghlacadh i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer trí fheasacht a mhéadú agus trí na deiseanna a chur chun cinn, tá cláir rannpháirtíochta agus ghníomhachtaithe ríthábhachtach chun daoine a bheith gníomhach amuigh faoin aer, go háirithe do na grúpaí sin atá faoi ghannionadaíocht.

Chun a chinntiú go bhfuil na deiseanna rannpháirtíochta fíor-inrochtana do gach pobal agus spriocghrúpa, is é ról na bpáirtithe leasmhara go léir obair Chomhpháirtíocht Spóirt Dhún na nGall, Foróige, agus Rannóg um Fheabhsú Cothú Sláinte, Sláinte agus Folláine an FSS a éascú trí:

- deiseanna maoinithe méadaithe a shainaitheint agus nuair is cuí sin a sholáthar chun leanúint lena gcláir for-rochtana caitheamh aimsire
- feabhas a chur ar inrochtaineacht thairiscint an táirge e.g. saoráidí atá dírithe ar an teaghlach/daoine óga a fhorbairt, conairí uile-chumais a fhorbairt (féach cuid 8.3.8)
- an fhaisnéis a chuirtear ar fáil a fheabhsú ionas gur féidir le duine cinneadh eolasach a dhéanamh má tá an táirge oiriúnach dá chumas nó dá chultúr (féach cuid 8.4.3)

Tá an poitéinseal ann freisin do thionscnaimh tras-gheallsealbhóirí eile a chur ar siúl chun rannpháirtíocht níos mó a spreagadh i gceantair mhóra amuigh Dhún na nGall e.g. ‘Deireadh Seachtaine Dul Amach’ a óstáil. Reáchtálfar an deireadh seachtaine gach bliain do dhaoine áitiúla chun páirt a ghlacadh i réimse leathan deiseanna caitheamh aimsire saor in aisce.

09

Plean Gníomhaíochta

Plean Gníomhaíochta

Leagann an Straitéis seo amach sé théama chun an Fhís ‘Dún na nGall – Taithí Ilghnéitheach, Nádúrtha agus Iontaofa Amuigh Faoin Aer do Chách’ a chur i bhfeidhm suas go dtí 2040.

Táthar ag súil, agus sé théama na Straitéise seo á gcur i bhfeidhm;

- comhoibriú,
- sláine comhshaoil,
- áiseanna agus seirbhísí cuartaíochta,
- ionchuimsitheacht,
- oiliúint agus oideachas
- feasacht agus rannpháirtíocht

go mbeidh taithí iontaofa caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fáil do chách, agus go ndéanfar tírdhreacha agus uiscdhreacha uathúla, ilghnéitheacha an Chontae a chosaint.

Éileoidh cur i bhfeidhm rathúil, áfach:

- gealltanús leanúnach ó na páirtithe leasmhara go léir a bhfuil baint dhíreach nó indíreach acu le forbairt, bainistíocht agus cur chun cinn caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud Dhún na nGall
- go n-oibreoidh na páirtithe leasmhara ar fad as lámha a chéile ar mhaithe le caithimh aimsire amuigh faoin aer ar fud an Chontae
- maoiniú fad-téarmach a fháil chun an Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer a fhostú
- agus a bheith in ann maoiniú fad-téarmach caipitil a fháil ó bhuiséid inmheánacha comhlachta na bpríomhpháirtithe leasmhara, agus ó fhoinsí maoinithe seachtracha, mar shampla, cláir dheontas
- an cumas buiséad agus bailiú foirne a fháil chun clár cothabhála leanúnach bliantúil ar suíomhanna caitheamh aimsire a chur i bhfeidhm
- úinéirí talún príobháideacha ag aontú rochtain phoiblí trasna a gcuid talún a cheadú do chonairí siúlóide atá ann cheana féin agus do dheiseanna conairí nua
- ceannach isteach maith ag an bpobal agus ag an tionscal le haghaidh caitheamh aimsire

Tá sé rithábhachtach na spleáchais seo a sháru go rathúil, mar go bhfuil ról suntasach ag na buntáistí a bhaineann le feidhmiú mholtaí na Straitéise i rathúnas agus folláine an Chontae agus a phobail amach anseo, agus le cuairteoirí a mhealladh ar féidir leo leas a bhaint as an raon ilghnéitheach de dheiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar fud Dhún na nGall.

Leagann an Plean Gníomhaíochta seo a leanas amach na gníomhartha sonracha atá le cur i bhfeidhm faoi gach ceann de na sé théama le linn na 5 bliana amach romhainn.

Téama 1 | Comhoibriú

Spreagadh a thabhairt dóibh siúd a bhíonn ag plé le caithimh aimsire amuigh faoin aer, go díreach nó go hindíreach, chun a bheith ag obair as lámha a chéile ar bhealach dearfach, oscailte, freagrach agus comhoibrítheach.

Faoi 2029 feicimid: Cur chuige comhoibrítheach i leith Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer ar fud Dhún na nGall		
Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
1.1 Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer a cheapadh le comhordú a dhéanamh ar chur i bhfeidhm Straitéise Caitheamh Aimsire Amuigh faoin aer do Dhún na nGall.	Gearrthréimhseach	An Roinn Coimirce Sóisialaí
1.2 Iníúchadh a dhéanamh ar na páirtithe leasmhara ar fad atá bainteach le caithimh aimsire ar fud Dhún na nGall.	Gearrthréimhseach agus leanúnach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer
1.3 Coiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin aer a bhunú agus a éascú do Dhún na nGall chun tacú le freagracht chomhroinnte i measc páirtithe leasmhara éagsúla.	Gearrthréimhseach agus leanúnach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer
1.4 Fóram Páirtithe Leasmhara Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer a bhunú agus a éascú i ngach ceantar bardasach le comhordú, pleanáil agus forbairt caitheamh aimsire níos fearr a chur ar fáil ar leibhéal áitiúil.	Gearrthréimhseach agus leanúnach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer
1.5 Coiste Caitheamh Aimsire Stiúirtheachta a bhunú agus a threorú i gComhairle Contae Dhún na nGall le próifíl caitheamh aimsire amuigh faoin aer a ardú agus obair chomhoibrítheach a chinntiú bunaithe ar an DORS	Gearrthréimhseach agus leanúnach	Comhairle Contae Dhún na nGall
1.6 Grúpa Oibríochta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer a bhunú agus a éascú le machnamh a dhéanamh ar shonraí tionscadail agus chun smaoineamh ar shaincheisteanna maidir le tionscadail a chur i bhfeidhm ar fud an chontae	Gearrthréimhseach agus leanúnach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer

Déanfar iarracht leis an gComhoibriú, oibriú i dtreo na gCuspóirí Forbartha Inbhuanaíthe seo a leanas:

Téama 2 | Sláine Comhshaoil

Oidhreacht nádúrtha, thógtha agus chultúrtha Dhún na nGall a chosaint ar mhaithe leis na glúnta atá le teacht.

Faoi 2029 feicfidimid: Cur chuige nua i leith infreastruchtúr/conairí caitheamh aimsire a phleanáil agus a fhorbairt ar fud Dhún na nGall

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
2.1 Oifigeach Bithéagsúlachta don Chontae a cheapadh le bheith cinnte go dtabharfar tosaíocht don inbhuanaitheacht agus don tsláine comhshaoil i ngach forbairt caitheamh aimsire amuigh faoin aer.	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall
2.2 A chinntiú go bhfuil an timpeallacht agus inbhuanaitheacht i gcónaí ar an gclár do chruinnithe an Ghrúpa Oibríochta Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer	Leanúnach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, baill ORWG
2.3 Cumarsáid a dhéanamh, agus tacú le clár traenála agus é a éascú dóibh siúd atá bainteach leis an bpleanáil, forbairt agus tógáil infreastruchtúr caitheamh aimsire le conairí san áireamh.	Gearrthréimhseach agus gach bliain ina dhiaidh sin	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, baill ORWG

Faoi 2029 feicfidimid: Bainistíocht cuartaíochta agus inbhuanaitheacht timpeallachta feabhsaithe ag na príomhshuíomhanna/conairí caitheamh aimsire amuigh faoin aer

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
2.4 Clár traenála a chur ar fáil faoi fhreagraí monatóireachta cuairteoirí atá cothrom le dáta agus a chuirfidh an sampla 'Sochar Sóisialta ar Infheistíocht' i bhfeidhm	Meántéarmach agus gach 2 bhliain ina dhiaidh sin	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer
2.5 Na sonraí atá faighte ó shonraí monatóireachta cuairteoirí reatha a chomhordú trasna Dhún na nGall agus tuairisciú ar ais chuig an gCoiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin aer do Dhún na nGall agus an pobal caitheamh aimsire níos leithne.	Meántéarmach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer
2.6 Cúrsa traenála a chur ar fáil, tacú leis an gcúrsa sin agus a bheith ag plé leis an gcáipéisíocht i ndiaidh na traenála dóibh ar fad a mbíonn baint acu le himeachtaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer a réachtáil agus béim a leagan ar thábhacht an phróisis seo, agus ar thábhacht na dtírdhreach agus na n-uiscédhreach	Gearrthréimhseach agus gach bliain ina dhiaidh sin	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, baill ORWG

2.7 Le cur i bhfeidhm i ndiaidh am an fhoilsithe, treoir náisiúnta le teacht ó Fáilte Éireann	Fadtéarmach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, baill ORWG
2.8 Tacú le cur i bhfeidhm na teachtaireachta náisiúnta maidir leis an 'iompar freagrach' agus feachtas sainiúil a chruthú chun an teachtaireacht a chur i bhfeidhm i nDún na nGall. Mar shampla, le grianghraif agus tacaíocht ón bpobal áitiúil, scaip an teachtaireacht go leanúnach maidir leis an iompar freagrach agus ábhar na teachtaireachta dírithe go sonrach ar Dhún na nGall. Bain leas as cás-staidéir a phléann le dea-chleachtais ar leibhéil náisiúnta agus idirnáisiúnta	Gearrthréimhseach agus leanúnach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, baill ORWG
2.9 Clár leanúnach don mhonatóireacht timpeallachta a chur i bhfeidhm ag na príomhshuíomhanna caitheamh aimsire	Meántéarmach/ fadtéarmach	Coillte, Gníomhaireacht na Lochanna, An tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra, Comhairle Contae Dhún na nGall

Déanfar iarracht leis an tSláine Comshaoil, oibriú i dtreo na gCuspóirí Forbartha Inbhuanaithe seo a leanas:

Téama 3 | Áiseanna agus Seirbhísí Cuartaíochta

Chun taithí agus deiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer a bheidh ar ardchaighdeán, inrochtana, taitneamhach agus inbhuanaithe trasna an Chontae a chur ar fáil, le tacaíocht ó áiseanna seirbhísí cuartaíochta más cuí.

Faoi 2028 feicfidimid: Pleanáil straitéiseach láidir maidir le hinfreastruchtúr caitheamh aimsire amuigh faoin aer

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
3.1 Straitéis Bealach Glas a ullmhú don Chontae	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall
3.2 Pleananna a fhorbairt chun conairí pobail a dhéanamh i ngach ceantar bardasach trasna an chontae	Gearrthréimhseach – meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall
3.3 Tabhairt faoi Staidéar Féidearthachta chun sraith bealaí spaisteoireachta gearra a fhorbairt cois cósta, a d'fhéadfadh Conair Shiúil Slí an Atlantaigh Fhiáin a dhéanamh as i ndeireadh na dála, mar shampla Baile Dhún na nGall go dtí An Port, Cnoc Fola, Gleann Gheis	Gearrthréimhseach – meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall, Comhlacht Forbartha Áitiúil Dhún na nGall, Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain, Údarás, Comhar na nOileán
3.4 Tabhairt faoi mháistirphleananna do bhunmhoil fhóillíochta: Loch Finne, Loch an Troisc, Na Cealla Beaga, Carraig Mhic Uidhilín-Carn Domhnach, Bearnas Dhún na nGall/An Bearnas Mór, Gleann Gheis, Dún Lúiche	Gearrthréimhseach – meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall
3.5 Tabhairt faoi Staidéar Indéantachta le hinmharthanacht bealaí gorma nó conairí uisce a fhorbairt i mBearnas Dhún na nGall, Bearnas Bhaile na nGallóglach, Loch Feabhail agus Loch Súilí/Leithinis Inis Eoghain	Gearrthréimhseach	CCD, Gníomhaireacht na Lochanna, Iascach Intíre Éireann
3.6 Tabhairt faoi staidreamh scóipe ar fud an chontae faoi chonairí rothaíochta easbhóthair dírithe ar theaghlaigh/pumpraonta agus gníomhaíochtaí eachtraíochta.	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall
3.7 Tabhairt faoi staidreamh scóipe faoi Ionad Conaire do Rothaíocht Sléibhe a chruthú	Gearrthréimhseach	Coillte, Comhairle Contae Dhún na nGall

Faoi 2028 feicimid: Deiseanna níos fearr caitheamh aimsire amuigh faoin aer a bheith ar fáil timpeall an chontae do phobal níos leithne

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
3.8 Tacú le cur i bhfeidhm moltaí NORS agus straitéisí agus pleananna don cheantar atá ann cheana, ar nós Gleann Bheatha, Inis Eoghain, Droim Bó, Inis Trá Tholl etc	Leanúnach	ORWG agus baill aonaracha
3.9 Tús a chur le dearadh, le pleanáil agus, más féidir, le forbairt ar chonairí siúil nua gur féidir a chur le conair shiúil níos mó ar Shlí an Atlantaigh Fhiáin	Fadtéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall, Comhlacht Forbartha Áitiúil Dhún na nGall, Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain, Údarás, Comhar na nOileán
3.10 I gcomhar le páirtithe ábhartha, aithin conairí siúil straitéiseacha agus cuir isteach ar chuimsiú sa Scéim Siúil atá á reáchtáil ag an Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail	Meántéarmach - fadtéarmach	Comhlacht Forbartha Áitiúil Dhún na nGall, Comhairle Contae Dhún na nGall
3.11 Tús a chur le dearadh, pleanáil agus, más féidir, forbairt ar líonra conairí pobail trasna an chontae bunaithe ar mholtaí ó Phleananna na gConairí Pobail.	Fadtéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall, Comhlacht Forbartha Áitiúil Dhún na nGall, Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain, Údarás, Comhar na nOileán
3.12 Tús a chur le dearadh, le pleanáil agus, más féidir, le forbairt ar dheiseanna caitheamh aimsire nua bunaithe ar mholtaí ón bhForbairt/ Máistirphleananna thuasluaite	Fadtéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall, Comhlacht Forbartha Áitiúil Dhún na nGall, Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain, Údarás

3.13 Tús a chur le dearadh, le planáil agus, más féidir, le forbairt ar bhealaí gorma agus ar chonairí uisce trasna an chontae bunaithe ar mholtaí ón Staidéar Indéantachta thuasluaite	Fadtéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall, Comhlacht Forbartha Áitiúil Dhún na nGall, Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain, Údarás, Comhar na nOileán
3.14 Tús a chur le dearadh, le planáil agus, más féidir, le forbairt ar dheiseanna teaghlaigh nua bunaithe ar mholtaí ón Staidreamh Scóipe thuasluaite.	Fadtéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall, Comhlacht Forbartha Áitiúil Dhún na nGall, Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain, Údarás, Comhar na nOileán

Faoi 2028 feicimid: Caighdeán níos airde agus seirbhísí cuartaíochta níos fearr ag áiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
3.15 Tabhairt faoi iniúchadh mionsonraithe ar bhonn bliantúil ar líon áirithe suíomhanna/conairí le cothabháil, feabhsú agus obair nua atá ag teastáil a chinntiú, ceadú a lorg ón Coiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do thosaíocht mhaoinithe agus moltaí don iniúchadh ar an talamh a chur i bhfeidhm	Leanúnach	CCD, Gníomhaireacht na Lochanna, SPNF, Coillte, Comhlacht Forbartha Áitiúil Dhún na nGall, Comhpháirtíocht Forbartha Inis Eoghain, Údarás, Comhar na nOileán

Faoi 2028 feicimid: Áiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer atá bainistithe agus coinnithe níos fearr

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
3.16 Tabhairt faoi ghníomh le measúnú a dhéanamh ar ról na ngrúpaí pobail áitiúla agus eagraíochtaí tacaíochta pobail faoi láthair i bhforbairt, bainistíocht agus cothabháil an bhonneagair caitheamh aimsire amuigh faoin aer trasna an chontae sa todhchaí	Meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall

Déanfar iarracht le hÁiseanna agus Seirbhísí Cuartaíochta, oibriú i dtreo na gCuspóirí Forbartha Inbhuanaithe seo a leanas:

Téama 4 | Ionchuimsitheacht

Le bheith cinnte go bhfuil gach duine in ann páirt a ghlacadh agus go mothaíonn siad go bhfuil fáilte rompu amuigh faoin aer i nDún na nGall

Faoi 2028 feicimid: Méadú i líon na ngrúpaí faoi ghannionadaíocht agus páirt á ghlacadh acu i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
4.1 Tabhairt faoi iniúchadh mionsonraithe ar shuíomhanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer ar bhonn bliantúil trasna an Chontae maidir le hionchuimsitheacht agus rochtain	Gearrthréimhseach - leanúnach	Baill ORWG
4.2 Bunaithe ar thoradh an Iniúchta Uileghabhálachta agus Rochtana, tabhairt faoi chlár oibreacha caipitiúla leanúna le dul i ngleic leis na fadhbanna, mar shampla an gá le seomra feistis, leithris, dromchla níos fearr ar chonairí, níos mó suíocháin ar chonairí, etc	Meántéarmach - fadtéarmach	Baill ORWG
4.3 Bunaithe ar thoradh an Iniúchta Uileghabhálachta agus Rochtana, na foinsí eolais ar fad ar gach suíomh/conair a uasdhátú le déanamh cinnte gur féidir cinneadh feasach a dhéanamh roimh an gcuairt. Cuir an t-eolas seo in iúl go forleathan trí eagraíochtaí/líonraí ábhartha	Meántéarmach - fadtéarmach	An Roinn Coimirce Sóisialaí, Comhairle Contae Dhún na nGall, HPA, Foróige
4.4 Iniúchadh a dhéanamh ar gach Rith Páirce trasna an chontae agus cuir eolas mionsonraithe ar fáil faoi na cinn atá oiriúnach do dhaoine faoi mhíchumas agus na cinn nach bhfuil	Gearrthréimhseach	An Roinn Coimirce Sóisialaí
4.5 Cumarsáid a dhéanamh agus tacú leis an gcur i bhfeidhm ar leibhéal náisiúnta traenála, do réimse páirtithe leasmhara, ar bhunthéamaí uileghabhálachta mar shampla forbairt infreastructúr inrochtana,	Meántéarmach - leanúnach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer

Déanfar iarracht le hionchuimsitheacht agus Seirbhísí Cuartaíochta, oibriú i dtreo na gCuspóirí Forbartha Inbhuanaithe seo a leanas:

Téama 5 | Oideachas agus Oiliúint

Leis an lucht caitheamh aimsire amuigh faoin aer a ullmhú níos fearr, anois agus sa todhchaí, leis na scileanna agus leis an eolas riachtanach le bheith cinnte go bhfaighidh na húsáideoirí taithí caitheamh aimsire amuigh faoin aer a bheidh ar ardchaighdeán agus a bheidh inbhuanaithe

Faoi 2028 feicimid: Roinnt agus foghlaim idir dhaoine a ghlacann páirt i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
5.1 Cumarsáid a dhéanamh agus tacú le clár náisiúnta traenála ar nós ceardlanna, comhdháil, imeachtaí traenála, aistir fhoghlama ar réimse leathan ábhair faoi chaithimh aimsire amuigh faoin aer le foghlaim, líonrú, agus comhroinnt dea-chleachtais a spreagadh	Meántéarmach - leanúnach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer, baill ORC
5.2 Na príomhpháirtithe leasmhara a spreagadh chun ballraíocht a ghlacadh sna líonraí tionscail ar nós Grúpa Sábháilteachta na gCuairteoirí agus an Líonra Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer agus modheolaíocht a chur i bhfeidhm le comhroinnt eolais a cheadú.	Gearrthréimhseach – meántéarmach	Baill ORC

Faoi 2028 feicimid: Soláthróirí Gníomhaíochta Tráchtála atá ábalta agus rialaithe chun taithí shábháilte ardchaighdeáin a chur ar fáil do chách

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
5.3 Cumarsáid a dhéanamh maidir leis, agus tacú leis an treoir náisiúnta maidir le sábháilteacht agus caighdeán soláthar tráchtála gníomhaíochtaí caitheamh aimsire amuigh faoin aer, eolas maidir le reachtaíocht, le creidiúnú agus le riachtanais árachais san áireamh	Meántéarmach	Baill CCAAFA, Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer
5.4 Plean Traenála a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm do Sholáthróirí Gníomhaíochta/Seirbhíse faoi conas taithí caitheamh aimsire den scoth a chur ar fáil. Thiocfadh le ceardlanna, lámhleabhair oiliúna, boscaí uirlisí a bheith mar chuid de seo mar atá forbartha trí NORS	Fadtéarmach	Fáilte Éireann, Comhairle Contae Dhún na nGall
5.5 Ionad Eachtraíochta Ghartáin a dheimhniú mar shuíomh traenála le muintir na háite a oiliúint do ghradaim NGB agus cúrsaí eile ar nós 'Ceannairí Ísealchríche'	Meántéarmach - fadtéarmach	Comhordaitheoir Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer Ionad Eachtraíochta Ghartáin, An Roinn Coimirce Sóisialaí, HPA, Foróige

Déanfar iarracht le hOiliúint agus Oideachas, oibriú i dtreo na gCuspóirí Forbartha Inbhuanaithe seo a leanas:

Téama 6 | Feasacht agus Rannpháirtíocht

Lefeasacht mhéadaithe faoi dheiseanna caitheamh aimsire amuigh faoin aer i nDún na nGall a chruthú agus líon na ndaoine a bhíonn gníomhach amuigh faoin aer a mhéadú, go háirithe daoine ó ghrúpaí faoi ghannionadaíocht

Faoi 2028 feicimid: Soiléireacht ar ról agus ar fhreagrachtaí

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
6.1 Príomhdhuine a cheapadh a bheidh i gceannas ar chomhthiomsú, ar chur i láthair agus ar mhaoirseacht sonraí caitheamh aimsire amuigh faoin aer.	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall
6.2 Príomhdhuine a cheapadh a bheidh i gceannas ar eolas a chur ar fáil agusfeasacht a ardú maidir le caithimh aimsire amuigh faoin aer do mhuintir na háite.	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall

Faoi 2028 feicimid: Tuiscint níos fearr ar an gcustaiméir

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
6.3 Athbhreithniú a dhéanamh ar riachtanais agus ar roghanna an dá phríomhghrúpa, muintir na háite agus cuairteoirí Dhún na nGall, i gcomhpháirtíocht leis an gCoiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin aer do Dhún na nGall.	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall

Faoi 2028 feicimid: Sonraí láidre bunaithe ar fhianaise d'fhorbairt inbhuanaithe caitheamh aimsire amuigh faoin aer

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
6.4 I gcomhpháirtíocht le Spórt Éireann, tacú le comhthiomsú agus le hiniúchadh sonraí le cur le Bunachar Sonraí Náisiúnta Digitigh Spórt Éireann	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall, Spórt Éireann
6.5 Iniúchadh a thiomsú agus a dhéanamh ar shonraí breise le freastal ar riachtanais mhuintir na háite agus chuairteoirí Dhún na nGall. Beidh eolas níos fearr agus níos mionsonraithe le cur leis na sonraí ionas go mbeidh an duine in ann cinneadh feasach a dhéanamh faoina bhfuil an táirge oiriúnach dá chumas nó dá chultúr	Meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall
6.6 Próiseas a bhunú le hiniúchadh a dhéanamh ar shonraí caitheamh aimsire amuigh faoin aer le bheith cinnte go bhfuil an t-eolas cruinn agus cothrom le dáta.	Meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall

Faoi 2028 feicimid: Rochtain níos fearr ar eolas faoin saol amuigh faoin aer ar líne

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
6.7 Forbairt nó leasú a dhéanamh ar ardáin ar líne chun cumarsáid a dhéanamh le muintir na háite agus le cuairteoirí.	Meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall
6.8 Sonraí a chur in ord tosaíochta agus iad a chur i láthair i mbealach oiriúnach don lucht leanúna ar an ardán ar líne	Meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall
6.9 Taobh istigh den ardán ar líne, léarscáil idirghníomhach a fhorbairt	Fadtéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall

Faoi 2028 feicimid: Cuir chuige beartaithe agus dírithe i leith cur chun tosaigh

Gníomh	Amscála	Príomheagraíocht(aí)
6.10 I gcomhpháirtíocht leis an gCoiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall, plean bolscaireachta a fhorbairt chun feasacht a ardú do mhuintir na háite ar cén áit agus conas páirt a ghlacadh i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer.	Meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall, An Roinn Coimirce Sóisialaí, HPA, Foróige.
6.11 I gcomhpháirtíocht leis an gCoiste Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall, le Fáilte Éireann agus Turasóireacht Éireann, a chinntiú go léirítear suíomhanna agus gníomhaíochtaí tosaíochta do chuairteoirí go seasta i ngníomhaíocht bholscaireachta turasóireachta ar líne agus as líne agus i gcruthú ábhair	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall, Fáilte Éireann, Turasóireacht Éireann

6.12 Deiseanna a lorg chun níos mó imeachtaí uisce a chur i láthair go náisiúnta, san Eoraip agus go hidirnáisiúnta mar shampla tonnmarcaíocht agus rámháíocht chósta	Gearrthréimhseach	Comhairle Contae Dhún na nGall
6.13 A chinntiú go bhfuil ábhar agus íomhánna ionchuimsitheacha corpraithe sna hardáin ar líne	Meántéarmach	Comhairle Contae Dhún na nGall
6.14 Na treoirlínte náisiúnta maidir le hiompar freagrach amuigh faoin aer a thabhairt isteach i ngach cumarsáid agus iad seo a chur chun cinn do mhuintir na háite agus do chuairoteoirí	Meántéarmach	Gach
6.15 Leanúint ar aghaidh leis na cláir rannpháirtíochta a chur ar fáil le tacú leis an méadú ar rannpháirtíocht	Leanúnach	An Roinn Coimirce Sóisialaí, HPA, Foróige
6.16 Cur le líon na gclár agus na rannpháirtithe a ghlacann páirt i gcaithimh aimsire amuigh faoin aer do chách, de réir treoir ó Spórt Éireann agus maoiniú atá ar fáil	Gearrthréimhseach	An Roinn Coimirce Sóisialaí
6.17 Obair CCF, Dún na nGall Sláintiúil, Comhpháirtíocht Spóirt Dhún na nGall, Foróige agus FSS a éascú chun rannpháirtíocht a mhéadú	Leanúnach	Gach
6.18 Pobail a spreagadh chun a bheith níos gníomhaí sna páirceanna áitiúla agus i spásanna oscailte agus chun a gcuid stíleanna maireachtála a fheabhsú	Leanúnach	Éire Shláintiúil

Déanfar iarracht le Feasacht agus Rannpháirtíocht, oibriú i dtreo na gCuspóirí Forbartha Inbhuanaithe seo a leanas:

Fuair an tionscnamh seo tacaíocht ó na comhlachtaí seo a leanas:

An Roinn Forbartha Tuaithe & Pobail, Coiste Forbartha Pobail Áitiúil Dhún na nGall, Forbairt Áitiúil Dhún na nGall CTR agus Comhairle Contae Dhún na nGall trí dheontas a fháil faoin gCiste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe in Éirinn 2014-2022 “Infheistiú á dhéanamh ag an Eoraip i gCeantair Thuaithe”.

Admhaíonn Forbairt Áitiúil Dhún na nGall CTR go bhfuarthas an maoiniú seo chun Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall a fhorbairt.

Ba mhaith le Comhairle Contae Dhún na nGall buíochas a ghabháil as agus aitheantas a thabhairt don am agus dua a chaith an Coiste Stiúrtha inmheánach agus seachtrach agus na Grúpaí Páirtithe Leasmhara agus iad ag obair leis an bpobal níos leithne agus le comhairleoirí Outdoor Recreation NI, d’fhonn an chéad Straitéis Caitheamh Aimsire Amuigh faoin Aer do Dhún na nGall a fhorbairt.

© Soláthraíodh grianghraif na cáipéise seo ó: Outdoor Recreation NI, Fáilte Éireann, Turasóireacht Éireann, Gareth Wray, Martin Fleming, Alan McLaughlin/Féile Ealaíne an Earagail, Steven Crane/Féile Ealaíne an Earagail, Chris Hill, Gareth McCormack, Patrick Fore/unsplash agus John Carver.

Úsáid an cód seo d’fhonn an Straitéis a íoslódáil go digiteach.

